

สงวนลิขสิทธิ์
๒๕๕๐

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการกับความสามารถในการจัดการ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญาานิพนธ์

ของ

สิทธิเดช ขวัญเรือง

- 5 ก.ค. 2550

S 5012

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สงวนลิขสิทธิ์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการกับความสามารถในการจัดการ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
สิทธิเดช ขวัญเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2550

สิทธิเดช ขวัญเรือง. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินต์ฉบับพิมพ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง, รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง กับความสามารถในการจัดการ และเพื่อศึกษาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 577 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการจัดการ แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8440, .8999, .8121, .8750, .8136, .8435, .9194 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สหสัมพันธ์พหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรปัจจัยบางประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .611 ซึ่งแสดงว่าตัวแปรปัจจัยทั้ง 6 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการจัดการได้ ร้อยละ 37.40

2. น้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF RELATIONSHIP BETWEEN SOME FACTORS AND
MANAGEMENT ABILITY OF MATTAYOM SUKSA III STUDENTS
IN BANGKOK METROPOLITAN

AN ABSTRACT
BY
SITTIDACH KHANRUENG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

May 2007

Sittidach Khanrueng. (2007). *A Study of Relationship Between Some Factors and Management Ability of Mattayom Suksa III Students in Bangkok Metropolitan*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Suwaporn Semheng, Assoc. Prof. Nipa Sripairot

The purposes of this research were to study the relationship between some factors and management ability and to find beta weight of each factor that contributed to the management ability. The sample consisted of 577 mattayom suksa III students in Bangkok metropolitan, selected by using two – stage random sampling. The instruments for this research consisted of management ability test and questionnaires concerning achievement motives, knowledge seeking ability, learning – teaching activity management, relationship among friends, family awareness and parent's learning support. The reliability of each instrument was .8440, .8999, .8121, .8750, .8136, .8435 and .9194, respectively. Data were analyzed by using multiple correlation and multiple regression analysis.

The result of study revealed that :

1. Factors on achievement motives, knowledge seeking ability, learning – teaching activity management, relationship among friends, family awareness and parent's learning support were statistically significant correlated with management ability at .01 level. The multiple correlation coefficient was .611, showed that all of them could explained the variance of management ability at 37.40 percent.

2. The beta – weight of knowledge seeking ability, achievement motives and learning – teaching activity management contributed positively to management ability with statistically significant at .01 level. But the relationship among friends, family awareness and parent's learning support were found non statistically significant contributed to management ability.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการกับความสามารถในการจัดการของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร

ของ
สิทธิเดช ขวัญเรือง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มเฮง)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มเฮง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชาลิต รวยอาจิ้น)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์หลายท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง ประธาน และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ ที่ได้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการจัดทำปริญญาโทนี้ทุกขั้นตอน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ทำให้ปริญญาโทมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จาการรองศาสตราจารย์

ชูศรี วงศ์รัตน์ และอาจารย์ชวลิต รวยอาจัน ซึ่งเป็นกรรมการสอบปริญญาโทที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัย รู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ไปอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนการเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์ในงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์เสกสรรค์ ทองคำบรรจง อาจารย์ภิษณี เปี่ยมสำอาง อาจารย์สุพจน์ ดวงแก้ว อาจารย์หาญ เทียนคำ อาจารย์มาสวิมล รักบ้านเกิด และอาจารย์อุดมศักดิ์ นาดิ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความเอื้อเฟื้อและสนับสนุนจาก ผู้บริหาร คณะครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการทำข้อสอบและตอบแบบสอบถามอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณอาจารย์จากโรงเรียนปทุมวันและเพื่อนๆ ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญาโทฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง ตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สิทธิเดช ขวัญเรือง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความสามารถในการจัดการ.....	9
ความหมายของการจัดการและความสามารถในการจัดการ.....	9
ความสำคัญของความสามารถในการจัดการ.....	15
การพัฒนาความสามารถในการจัดการ.....	16
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	17
ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	17
ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	19
ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	20
การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	23
ความสามารถในการแสวงหาความรู้.....	24
ความหมายของความสามารถในการแสวงหาความรู้.....	24
ลักษณะของความสามารถในการแสวงหาความรู้.....	25
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	27
ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	27
หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	29
บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	31
เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
สัมพันธภาพกับเพื่อน.....	33
ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	33
ปัจจัยที่ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	36
หลักการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน.....	38
การสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อน.....	40
ความรับผิดชอบต่อครอบครัว.....	42
ความหมายของความรับผิดชอบและความรับผิดชอบต่อครอบครัว.....	42
ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ.....	43
ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว.....	45
ความสำคัญของความรับผิดชอบ.....	47
การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง.....	48
การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง.....	48
การวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
งานวิจัยต่างประเทศ.....	51
งานวิจัยในประเทศ.....	52
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	57
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	57
ประชากร.....	57
กลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
สังเขปวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการวิจัย.....	90
สรุปผลการวิจัย.....	91
อภิปรายผล.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	105
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	148

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน.....	57
2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	61
3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านและความสามารถในการจัดการของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และคุณภาพของเครื่องมือวัด.....	85
4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัยและค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการจัดการของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	86
5 แสดงค่า Tolerance และค่า VIF ของการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	87
6 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการ จัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	88
7 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และทดสอบนัยสำคัญของค่านำหนัก ความสำคัญโดยใช้สถิติทดสอบ (t – test).....	88
8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการจัดการ.....	109
9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	110
10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการแสวงหา ความรู้.....	111
11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	112
12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน.....	113
13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อ ครอบครัว.....	114
14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนของ ผู้ปกครอง.....	115
15 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถในการจัดการ.....	117
16 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	118
17 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้.....	119

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	120
19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน.....	121
20 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว.....	122
21 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง...	123

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาความสามารถในการจัดการ.....	7
2 กระบวนการจัดการของบุคคล.....	10
3 กระบวนการบริหารงาน.....	11
4 ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	30
5 วิธีการดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัด.....	63
6 ขั้นตอนการปรับปรุงและการหาคุณภาพของแบบสอบถามวัดตัวแปรปัจจัย.....	71

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากนโยบายการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 - 2549) วิสัยทัศน์สังคมไทยที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์การศึกษาไทยในอนาคต รวมทั้งการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการศึกษาที่ผ่านมา รัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา "คน" และ "คุณภาพของคน" โดยเห็นว่า "คนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ" ดังนั้นการพัฒนาประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงเน้นการพัฒนาศักยภาพของคน หรือเน้นคนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้คนทุกคน พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่ ทั้งนี้โดยคาดหวังว่า เมื่อคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ จะเป็นพื้นฐานสร้างพลังครอบครัว ชุมชน และสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 1-2)

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 4 มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 2 ให้มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 12) ซึ่งความสามารถในการจัดการเป็นกระบวนการของการดำเนินงานอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยผู้ที่จะมีความสามารถในการจัดการได้นั้นจะต้องมีความสามารถอันได้แก่ การวางแผนการทำงาน การจัดระบบการทำงาน การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การตรวจสอบผลการทำงาน และการปรับปรุงการทำงาน ซึ่งความสามารถแต่ละอย่างจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการจัดการ (กรมวิชาการ. 2543 : 17 - 18)

การพัฒนาศักยภาพที่จำเป็นอย่างหนึ่งของเด็กไทยคือ ความสามารถในการจัดการ ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถในด้านต่างๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ไว้หลายประการ เช่น ความสามารถในการวิเคราะห์งาน รู้จักใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาประกอบการตัดสินใจ รู้จักการกำหนดขั้นตอนการทำงาน สามารถประสานงานกับบุคคลอื่น สามารถทำงานตามแบบแผนที่วางไว้ รู้จักการติดตามผลงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สามารถประเมินผลงานและปรับปรุงผลงาน ที่สำคัญผู้ที่มีความสามารถในการจัดการจะต้องรู้จักเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมและสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (พันธณีย์ วิหคโต. 2540 : 18 - 19) บุคคลที่มีความสามารถในการจัดการเป็นบุคคลที่สามารถจัดระบบงานและจัดระบบคนเพื่อเข้าทำงาน ผู้ที่สามารถจัดระบบงานได้ดีจะต้องเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล ฉลาดมีไหวพริบ รอบรู้ทันคน ทันเหตุการณ์ มีความคิดริเริ่ม มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อเท็จจริง มีความมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมส่วนผู้ที่มีความสามารถในการบริหารบุคคลได้นั้นควรมีความสามารถในการคัดเลือกคนเข้าทำงานได้เหมาะสมกับงาน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความอดทน

มีความซื่อสัตย์และรักความยุติธรรม (กรมวิชาการ. 2542 : 3) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการของเด็กไทยพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านบริบท ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการเรียนแบบค้นคว้าสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงาน สภาพแวดล้อมทั้งที่บ้านและโรงเรียนจะต้องเอื้อให้เด็กใช้ความสามารถในการจัดการ ส่งเสริมบรรยากาศให้มีการนำกระบวนการจัดการมาใช้ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ ได้แก่ มีข้อมูลสื่อ อุปกรณ์การเรียน สามารถจะดำเนินการวางแผน ดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้ เด็กรู้จักคิดเป็นวางแผนเป็น ทำตามแผน ประเมินและแก้ไขเป็นระยะๆ เด็กสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้สำเร็จ ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ครูหรือผู้ปกครองจะต้องวางแผนจัดกระบวนการให้เด็กจัดการได้ครูคอยแนะนำให้เด็กคิดเป็น แก้ปัญหาได้ 3) ปัจจัยด้านผลผลิต ได้แก่ การจัดการผลิตสิ่งต่าง ๆ ที่ตนปรารถนาได้สำเร็จ เด็กมีคุณภาพ เด็กกล้าเผชิญกับสิ่งใหม่ ๆ เด็กมีความมั่นใจ เด็กอยากแสวงหาอยากเรียนรู้ เด็กมีแรงจูงใจในการทำงาน 4) ปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ มีครูที่มีประสิทธิภาพ มีเพื่อนร่วมทีมที่ดี และมีสื่อที่ส่งเสริมให้ค้นคว้าจัดการและสร้างโครงการ (กรมวิชาการ. 2543 : 61 – 62)

จากงานวิจัยของ เมโย (พะยอม วงศ์สารศรี. 2535 : 49; อ้างอิงจาก Mayo. 1979: 243–244) ได้ศึกษาสิ่งที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและจิตวิทยาของบุคคลที่ทำงานพบว่าคนเป็นสิ่งที่ชีวิตเรื่องจิตใจ กำลังใจและแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานและมีผลต่อความสามารถในการจัดการ ไปแพม (Popham. 1970: 45) ยังได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาบุคคลให้เกิดความสามารถในการจัดการได้นั้นจะต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1. คุณลักษณะด้านการเป็นนักอ่าน นักค้นคว้า นักแสวงหาความรู้และข้อมูลต่างๆ หรือเป็นนักบริโภคผลงานการวิจัย 2. คุณลักษณะด้านการเป็นนักทดลองหรือนักวิจัย

ทิตนา แคมมณี (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2539 : 15; อ้างอิงจาก ทิตนา แคมมณี. 2540 : 32) กล่าวว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการและทำให้ผู้เรียนทราบถึง กระบวนการ ควบคุมไปกับ ผลผลิตซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กรมสามัญศึกษา (2533 : 5) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็นการพัฒนาผู้เรียนในด้านสติปัญญา คุณธรรม ความรู้ ทักษะ ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการปฏิบัติจริง ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการจัดการ โดยนำมวลความรู้ที่ได้เรียนและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้สะสมมาใช้ในการพัฒนาตนเองได้ ผู้ที่มีความสามารถในด้านการจัดการจะต้องมีพฤติกรรมแสดงออกในขณะทำงาน คือ การมีสัมพันธภาพและมนุษยสัมพันธ์สามารถกระตุ้นย่วยให้ตนเองและเพื่อนร่วมกันทำงานหรือกิจกรรมต่างได้จนสำเร็จ (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. 2540: 3) ส่วนการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง มีส่วนในการสร้างความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งนักเรียนจะต้องได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้องและเหมาะสม (ปวีดา นิตยาพร. 2542 : 32 – 33) นอกจากนี้ บลูม (Bloom. 1983 : 4) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน

พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานในครอบครัว หรือการร่วมรับผิดชอบงานบ้านของนักเรียน มีความสัมพันธ์สูงกับความสามารถในการจัดการของนักเรียน

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการ ซึ่ง ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว สัมพันธภาพภายในครอบครัว เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการจัดการให้เกิดขึ้นกับตัวเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการจัดการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง กับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบว่า มีตัวแปรปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการจัดการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนที่ขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 11 กลุ่มโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มลุมพินี กลุ่มวิภาวดี กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มกรุงธนบุรี กลุ่มตากสิน กลุ่มพระนครเหนือ กลุ่มบูรพา กลุ่มสุวินทวงศ์ กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มมหาสวัสดิ์ กลุ่มสนามชัย จำนวน 67 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 6,069 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สุ่มตัวอย่างได้ 4 กลุ่ม จำนวน 7 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 577 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

3.1 ตัวแปรปัจจัยประกอบด้วย

- แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- ความสามารถในการแสวงหาความรู้
- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- สัมพันธภาพกับเพื่อน
- ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการจัดการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการจัดการ หมายถึง พฤติกรรมในการทำกิจกรรมเดี่ยวหรือร่วมกับบุคคลอื่น เพื่อให้กิจกรรมสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ความสามารถในการจัดการประกอบด้วย

1.1 ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการคาดคะเนถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต มองการณ์ไกล และมีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อตัดสินใจว่าสภาพแวดล้อมนี้ควรทำอะไรจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ

1.2 ความสามารถในการวางแผนการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการกำหนดเป้าหมายของการทำงานได้ชัดเจน กำหนดกิจกรรมหรืองานที่ต้องปฏิบัติได้ครบถ้วน รู้

วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับผู้ทำและเป้าหมาย ควบคุมผลการปฏิบัติงานได้เหมาะสม และยังสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด

1.3 ความสามารถในการจัดระบบการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการรู้ถึงขั้นตอนและวิธีการทำงานทั้งหมดในทุกด้าน มีค่านิยมในการใช้แผนการทำงาน กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของงานแต่ละตำแหน่งได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเป้าหมายของงาน

1.4 ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและวิธีการทำงานที่ถูกต้องและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน พยายามให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนและการปฏิบัติงานจนสำเร็จ

1.5 ความสามารถในการตรวจสอบผลการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการกำหนดเวลาที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน มาตรฐานของผลงาน และวิธีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน มีการติดตามผลการปฏิบัติงานทุกกิจกรรมแต่อย่างจนสำเร็จ

1.6 ความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการระบุปัญหาในการทำงานได้ถูกต้องรู้จักใช้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุง ดัดแปลง และแก้ไข ผลงานให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นและยังสามารถประเมินความสำเร็จของงานที่ทำได้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดความสามารถในการจัดการจากโจทย์สถานการณ์ที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน มีจำนวน 30 ข้อ ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัย

2. ตัวแปรปัจจัย หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีผลกับความสามารถในการจัดการ ตัวแปรปัจจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว สัมพันธภาพภายในครอบครัว

2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ มีความเพียรพยายามในงานที่ยุ้งยากซับซ้อน โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง พยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ กระตือรือร้นและสนุกกับงานที่ทำ มีความมานะอดทน มีความสามารถในการแก้ปัญหา เพื่อที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พัฒนาจาก แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของจำรูญ เทียนธรรม (2546) จำนวน 20 ข้อ

2.2 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง การแสดงออกในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาความรู้ที่เพิ่มเติมจากความรู้และประสบการณ์เดิม ตามความสนใจและความต้องการของตัวผู้เรียนเอง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้จากโจทย์สถานการณ์ที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน มีจำนวน 20 ข้อ ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัย

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่มีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง พัฒนากระบวนการคิด การวิเคราะห์ ตีราคาันคว้า ทดลอง และมีการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พัฒนาจาก แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของ นิรมล สังธิกุล (2547) มีจำนวน 20 ข้อ

2.4 สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง การรับรู้ว่าตนเองและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้ง ด้านการทำงานและส่วนตัว ทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี เช่น การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีความใกล้ชิดห่วงใยสนิทสนมซึ่งกันและกัน

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พัฒนาจาก แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน ของ ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541) มีจำนวน 20 ข้อ

2.5 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การให้ความร่วมมือในการทำงานใน ครอบครัวรู้จักหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ของลูกที่ดี เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ ช่วยเหลือภารกิจตามควรแก่โอกาส ไม่นำความเดือดร้อนมาให้ ช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของครอบครัว

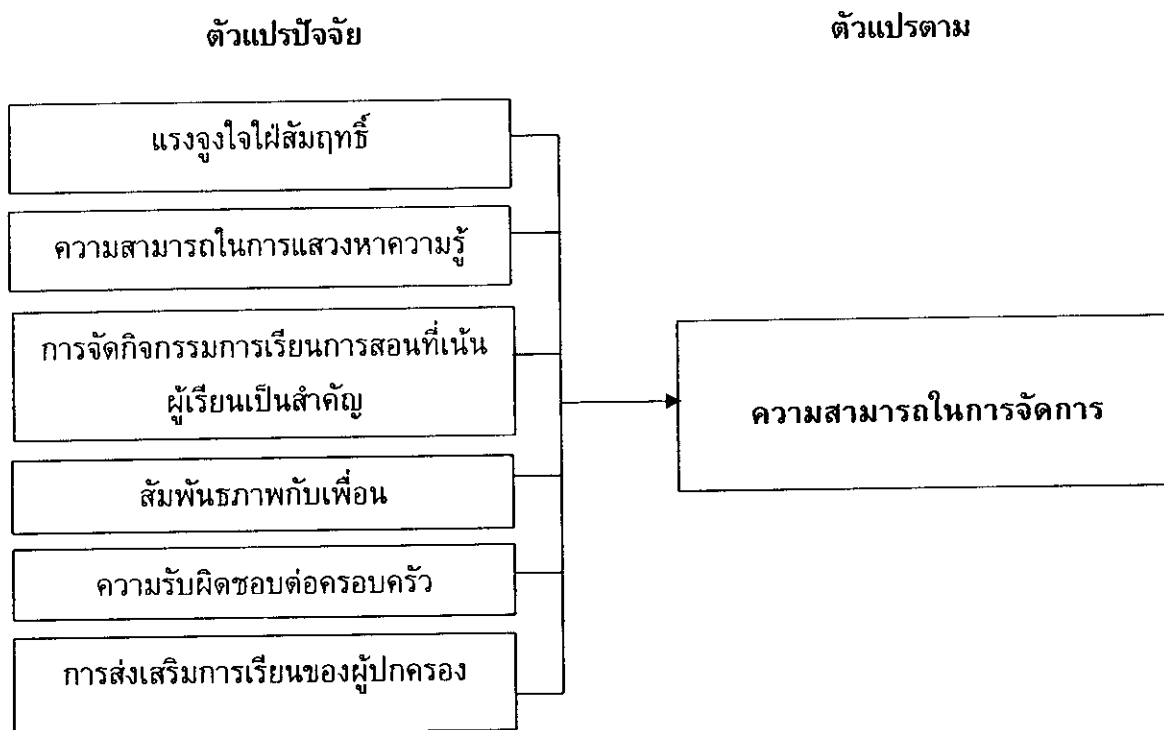
การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พัฒนาจาก แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ของ สุทธิพงษ์ บุญผดุง (2541) มีจำนวน 20 ข้อ

2.6 การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองดูแล เอาใจใส่ และติดตามผลการเรียนของนักเรียน โดยสอนให้นักเรียนรู้จักทำงานอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการคิด วิเคราะห์ การวางแผน การดำเนินการ การประเมินงาน และการปรับปรุงงาน รวมทั้งสอนให้นักเรียน รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การยั่วยุให้นักเรียนสนใจค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมและให้กำลังใจให้นักเรียนมีความกล้ากล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พัฒนาจากแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ของ อนงค์ หงสา (2529) มีจำนวน 20 ข้อ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและแนวคิดของนักคิด นักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายท่าน พบว่า มีตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาความสามารถในการจัดการ

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมุติฐานการวิจัยดังนี้

1. ตัวแปรปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. มีค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการ
 - 1.1 ความหมายของการจัดการและความสามารถในการจัดการ
 - 1.2 ความสำคัญของความสามารถในการจัดการ
 - 1.3 การพัฒนาความสามารถในการจัดการ
2. ตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการ
 - 2.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.1.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.1.2 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.1.3 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจ
 - 2.1.4 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแสวงหาความรู้
 - 2.2.1 ความหมายของความสามารถในการแสวงหาความรู้
 - 2.2.2 ลักษณะของความสามารถในการแสวงหาความรู้
 - 2.2.3 ทักษะสำคัญของความสามารถในการแสวงหาความรู้
 - 2.3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.3.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.3.2 หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.3.3 บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.3.4 เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน
 - 2.4.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 2.4.2 หลักพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ
 - 2.4.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 2.4.4 หลักการสร้างสัมพันธภาพ
 - 2.4.5 การสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อน
 - 2.5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อครอบครัว
 - 2.5.1 ความหมายของความรับผิดชอบและความรับผิดชอบต่อครอบครัว
 - 2.5.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ
 - 2.5.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

- 2.5.4 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
- 2.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
 - 2.6.1 การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
 - 2.6.2 การวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
- 3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการ
 - 3.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในประเทศ

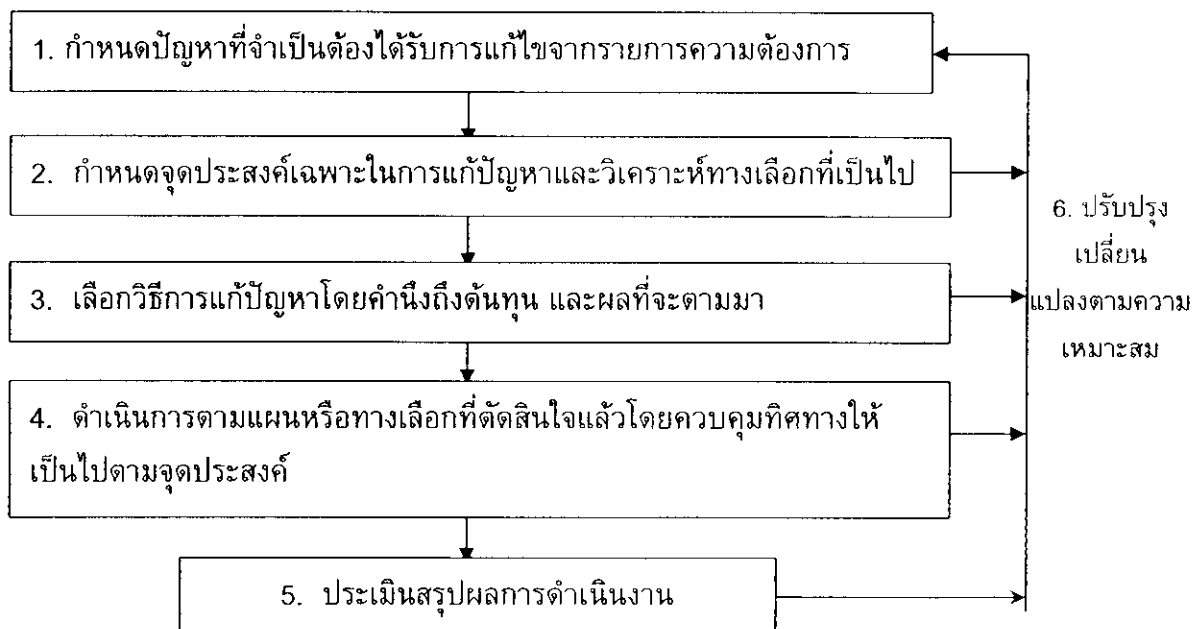
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการ

1.1 ความหมายของการจัดการและความสามารถในการจัดการ

1.1.1 ความหมายของการจัดการ (Management)

คำว่า การจัดการ (Management) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายในลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้ เฟรนช์ และ สวารด์ (French and Saward, 1979 : 45) ได้นิยามคำว่า การจัดการ (management) ไว้ใน Dictionary of Management ว่า "การจัดการ" หมายถึง กระบวนการ กิจกรรม หรือ การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอันที่จะเชื่อมั่นได้ว่า กิจกรรมต่างๆดำเนินไปในแนวทางที่จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่อันที่จะสร้าง และรักษาไว้ซึ่งสภาวะที่จะเอื้ออำนวยต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ด้วยความพยายามร่วมของกลุ่มบุคคล

คอฟแมน (Kaufman, 1992 : 11 - 12) ได้ให้ความหมายของ " การจัดการ (Management) " ว่าเป็นการทำให้เกิดความก้าวหน้าและได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการแยกแยะความต้องการ จำเป็น รู้ และใช้วิธีการที่เหมาะสมในการตอบสนองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งได้เสนอกระบวนการแก้ปัญหาโดยทั่วไป (A General Problem - Solving Process) ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งในกระบวนการจัดการของบุคคล โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการจัดการของบุคคล

ติน ปรัชญาพฤกษ์ (2535 : 5) ได้นิยาม "การจัดการ" ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดการ การนำ และการควบคุมทรัพยากร คน เงิน สิ่งของ และข่าวสาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ไชศรี คนจริง (2537 : 5) ได้นิยามคำว่า "การจัดการ" หมายถึง หน้าที่จัดระเบียบการดำรงไว้ซึ่งสภาพภายในกลุ่มหรือหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าว ทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลดีที่สุด

พะยอม วงศ์สารศรี (2535 : 7 - 8) ได้สรุปความหมายของการจัดการในลักษณะต่างๆ ได้ 2 ประการ ดังนี้

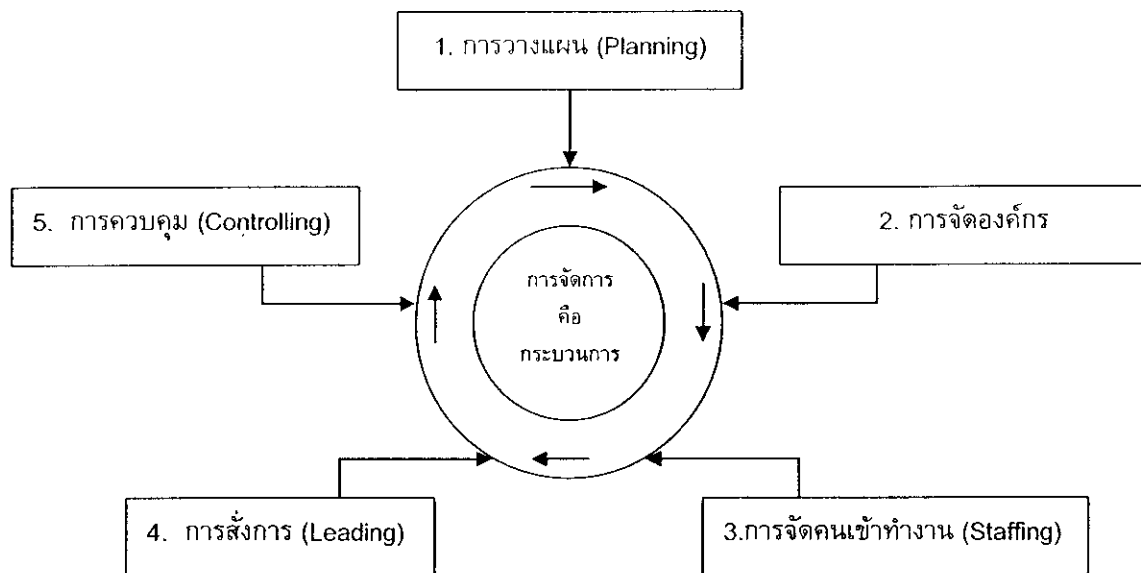
1. การจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์กรโดยการตอบสนองต่อความต้องการ ความคาดหวัง และจัดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน ทำให้สมาชิกในองค์กรร่วมแรงร่วมใจในการช่วยเหลือกิจกรรมในองค์กรเป็นอย่างดี

2. การจัดการเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กร และแปรเปลี่ยนจุดมุ่งหมายนั้นสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งความพยายามนี้ ผู้จัดการจะทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ (Systematic) มีการประสานงาน (Co - ordination) และความร่วมมือร่วมใจจากทรัพยากรมนุษย์ ขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายจะมีชื่อต่างๆ กัน ซึ่งล้วนแต่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังเช่น

กูลิค (พะยอม วงศ์สารศรี. 2535 : 16 ; อ้างอิงจาก Gulick. 1973 : 23) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ซึ่งมีชื่อย่อว่า POSDCORB คำย่อมาจากภาษาอังกฤษตัวต้นของแต่ละขั้นคือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (organization)
3. การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การประสานงาน (Co - ordinating)
6. การเสนอรายงาน (Reporting)
7. การงบประมาณ (Budgeting)

การจัดการเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักร ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงกระบวนการบริหารงาน

3. การจัดการ คือ กลุ่มของผู้จัดการ ในความหมายนี้องค์กรเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารหรือจัดการกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจกำหนดเป้าหมายขององค์กร และประสานงานให้สมาชิกในองค์กรดำเนินไปในทิศทางที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน

จากความหมายของการจัดการที่นักบริหารหรือนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้นิยามไว้สรุปได้ว่า การจัดการ คือ กระบวนการที่บุคคลใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลในกลุ่ม การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการ และความมุ่งหวังด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของบุคคลในกลุ่มเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.1.2 ความหมายของความสามารถในการจัดการ (Management Ability)

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2540 : 3) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการจัดการว่า คือ ความพยายามของบุคคลที่จะจัดระบบงาน (ทำงานเดี่ยว) และการจัดระบบคน (ทำงานกลุ่ม) เพื่อให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ความสามารถในการจัดการจะประกอบด้วย

1. ความสามารถในการประเมินสถานการณ์

- มีความคิดริเริ่ม
- มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อเท็จจริง
- คาดคะเนเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้แม่นยำ
- มองการณ์ไกล
- มีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อตัดสินใจว่าสภาพแวดล้อมนี้ควร

ทำอะไรจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากที่สุด

2. ความสามารถในการวางแผนการทำงาน

- มีความรู้ ความสามารถในการงานที่ต้องการทำเป็นอย่างดี
- กำหนดเป้าหมายของการทำงานได้ชัดเจน
- กำหนดกิจกรรมหรืองานที่ต้องปฏิบัติได้ครบถ้วน
- กำหนดวิธีการทำงานได้เหมาะสมกับผู้ทำและเป้าหมาย
- กำหนดวิธีการควบคุมผลการปฏิบัติงานได้เหมาะสม
- กำหนดวิธีการคัดเลือกคนเข้าทำงานได้เหมาะสม
- กำหนดวิธีการกระตุ้นยั่วยุให้เพื่อนร่วมงานช่วยกันทำงานจนสำเร็จ
- มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด
- รู้จักใช้ข้อมูลข่าวสารเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ
- สามารถประมาณการ การใช้งบประมาณ เวลา แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสม

3. ความสามารถในการจัดระบบการทำงาน

- รู้ขั้นตอนและวิธีการทำงานทั้งหมดในทุกด้านและสามารถทำได้ด้วย
- มีค่านิยมใช้แผนในการทำงาน
- บรรยายลักษณะงานของแต่ละตำแหน่งได้ถูกต้อง
- กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของงานแต่ละตำแหน่งได้ถูกต้อง
- กำหนดตำแหน่ง หน้าที่ และจำนวนเพื่อนร่วมงานได้เหมาะสมกับเป้าหมายของงาน
- แบ่งงานเป็นส่วนย่อย ๆ แล้วมอบหมายงานย่อย ๆ เหล่านั้นให้แก่ผู้ที่มี

ความสามารถในการทำงานย่อย ๆ นั้นเป็นผู้ทำ

4. ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจการทำงาน

- มีความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็น
- ใจกว้าง
- ซื่อสัตย์ และยุติธรรม
- เสียสละ เอื้อเฟื้อ โอบอ้อมอารี
- พยายามให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน
- มีมนุษยสัมพันธ์

- กระตุ้นยั่วยุให้ตนเอง และเพื่อนร่วมงานทำงานจนสำเร็จ
- มีความรับผิดชอบ
- มีความสามารถในการถ่ายทอดวิธีการทำงานที่ถูกต้องให้เพื่อนร่วมงานได้
- มีความขยันหมั่นเพียร
- มีวินัยในการทำงาน

5. ความสามารถในการตรวจสอบผลการทำงาน

- กำหนดเวลาที่เหมาะสมสำหรับการทำงานแต่ละอย่างให้สำเร็จ
- กำหนดมาตรฐานของผลการปฏิบัติ
- กำหนดมาตรฐานของผลงาน
- กำหนดวิธีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน
- เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานและผลงานกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้ถูกต้องตามความเป็นจริง
- หมั่นตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานทุกกิจกรรม

6. ความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน

- รู้จักใช้ข้อผิดพลาดเป็นบทเรียน
- ระบุปัญหาในการทำงานได้ถูกต้อง
- รู้จักใช้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการตัดสินใจปรับปรุง ดัดแปลง และแก้ไข
- ระบุข้อดี ข้อบกพร่องของผลงานหรือผลการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง
- กำหนดวิธีการแก้ไข ดัดแปลงผลงานให้มีคุณภาพดีขึ้น
- มีความสามารถในการประเมินความสำเร็จของงานที่ทำ

กรมวิชาการ (2542 : 12) ได้นิยามคำว่า "ความสามารถในการจัดการ" หมายถึง กระบวนการในการทำงานให้สำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผลงาน และการสรุปผล โดยอาศัยความสามารถที่จำเป็น ประกอบด้วย ประเด็นย่อยๆ ดังนี้

1. การวางแผน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่
 - วิเคราะห์งาน
 - ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ
 - กำหนดขั้นตอนการทำงาน
2. การปฏิบัติงาน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่
 - ประสานงาน
 - ทำงานเป็นระบบตามแผน
3. การประเมินผล และสรุปผลงาน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่
 - ติดตามผลงานอย่างเป็นระบบ

- ประเมินผลและปรับปรุงงาน
- สรุปผลงาน

4. ความสามารถที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการ พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่

- เลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม
- ปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์

กล่าวโดยสรุปแล้วความสามารถในการจัดการ หมายถึง พฤติกรรมในการทำกิจกรรมเดี่ยวหรือร่วมกับบุคคลอื่น เพื่อให้กิจกรรมสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ความสามารถในการจัดการประกอบด้วย

1. ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการคาดคะเนถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต มองการณ์ไกล และมีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อตัดสินใจว่าสภาพแวดล้อมนี้ควรทำอะไรจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ

2. ความสามารถในการวางแผนการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการกำหนดเป้าหมายของการทำงานได้ชัดเจน กำหนดกิจกรรมหรืองานที่ต้องปฏิบัติได้ครบถ้วน รู้วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับผู้ทำและเป้าหมาย ควบคุมผลการปฏิบัติงานได้เหมาะสม และยังสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด

3. ความสามารถในการจัดระบบการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการรู้ถึงขั้นตอนและวิธีการทำงานทั้งหมดในทุกด้าน มีค่านิยมในการใช้แผนการทำงาน กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของงานแต่ละตำแหน่งได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเป้าหมายของงาน

4. ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและวิธีการทำงานที่ถูกต้องและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน พยายามให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนและการปฏิบัติงานจนสำเร็จ

5. ความสามารถในการตรวจสอบผลการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการกำหนดเวลาที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน มาตรฐานของผลงาน และวิธีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน มีการติดตามผลการปฏิบัติงานทุกกิจกรรมแต่ละอย่างจนสำเร็จ

6. ความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในการระบุปัญหาในการทำงานได้ถูกต้องรู้จักใช้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุง ดัดแปลง และแก้ไข ผลงานให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นและยังสามารถประเมินความสำเร็จของงานที่ทำได้

1.2 ความสำคัญของความสามารถในการจัดการ

นักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของความสามารถในการจัดการในลักษณะต่างๆกัน ดังนี้

บลูม (Bloom. 1983 : 4) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน พบว่า ประสิทธิภาพในความสามารถในการจัดการ หรือการร่วมรับผิดชอบงานบ้านของนักเรียน มีความสัมพันธ์สูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

โกวิท ประวาลพฤษ์ (2534 : 14) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเสนอว่า ในการจัดการศึกษา จะต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณอย่างเป็นระบบ
2. วางแผนอย่างมียุทธศาสตร์
3. ปรับได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้ได้เสนอแนะแนวทางว่า ยุทธวิธีในการฝึกให้บุคคลเกิดนิสัยต่างๆ นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านต่างๆ ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก และการลงมือปฏิบัติ ลักษณะนิสัยที่ดีประกอบด้วย การลงมือทำเป็นประจำด้วยความชื่นชมและด้วยเหตุผลที่ถูกต้องคือเหตุผลเพื่อประโยชน์สุขของคนทั้งปวงเสมอหน้ากันและเพื่อความถาวรของโลก ดังนั้นคุณภาพทั้งสามประการจึงต้องได้รับการแปลความไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดนิสัยต่างๆ ในการพัฒนาขั้นตอนนี้สามารถกำหนดมาเป็นกระบวนการเพื่อฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติจนเป็นนิสัยเรียกว่า "ทักษะกระบวนการ"

พะยอม วงศ์สารศรี (2535 : 12) ได้สรุปความสำคัญของการจัดการไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การจัดการเป็นสมองขององค์กร การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี เช่น มีการวางแผน และตัดสินใจโดยผ่านการกลั่นกรองจากฝ่ายการจัดการที่ได้พิจารณาข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อองค์กรนั้น
2. การจัดการเป็นเทคนิควิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจ เต็มใจช่วยเหลือให้องค์กรประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะมีกระบวนการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานนำทางให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ
3. การจัดการเป็นการกำหนดขอบเขตในการทำงานของสมาชิกไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ
4. การจัดการเป็นการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ไชศรี คนจริง (2537 : 45 - 46) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการ ไว้ว่า การบริหารหรือการจัดการ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทุกขนาด และทุกประเภทรวมทั้งสำหรับทุกระดับขององค์กร ผู้บริหาร หรือผู้นำขององค์กรมีหน้าที่หลักสำคัญสองด้านดังได้กล่าวมาแล้ว คือ การจัดการเกี่ยวกับภายใน เพื่ออำนวยความสะดวกที่เป็นตัวคนและวัตถุมีการประสานเข้าด้วยกันได้ และการทำงานร่วมกันอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็ต้องมีการจัดการภายนอก เพื่อนำองค์กรให้สามารถดำเนินไปด้วยดี และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมมากที่สุดกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่

เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรและกลุ่มอื่นๆที่เกี่ยวข้องและต่อระบบสังคม หรือรัฐบาล เพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอดและเติบโตอยู่ในสังคมและมีการทำงานได้อย่างได้ผล และมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของความสามารถในการจัดการ โดยนำความสามารถในการจัดการเป็นความสามารถหนึ่งที่มีมุ่งเน้นให้เกิดกับนักเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยที่หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 ซึ่งเดี๋ยวนี้อาจจะเห็นว่า “ความสามารถในการจัดการ” เป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่งของหลักสูตรฉบับนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 22)

1.3 การพัฒนาความสามารถในการจัดการ

Popham (1970 : 45) ได้เสนอแนะแนวคิดในการพัฒนาความสามารถในการจัดการว่าจะต้องเน้นในการปลูกฝังคุณลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1) คุณลักษณะด้านการเป็นนักอ่าน นักค้นคว้า นักแสวงหาข้อมูล หรือเป็นนักบริโภคผลงานวิจัย (Research Consumer)

2) คุณลักษณะด้านการเป็นนักทดลองหรือนักวิจัย (The hypothesis Tester)

กรมสามัญศึกษา (2533 : 5) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะเป็นการพัฒนาผู้เรียนในด้านสติปัญญา คุณธรรม ความรู้ ทักษะ ให้นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการปฏิบัติจริง นักเรียนได้ฝึกการคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา และการจัดการ โดยนำมวลความรู้ที่ได้เรียนและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้สะสมมาใช้ในการพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน

ทิศนา ขัมมณี (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2539 : 15 ; อ้างอิงจากทิศนา ขัมมณี. 2540 : 32) กล่าวว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการและทำให้ผู้เรียนทราบถึง กระบวนการ ควบคุมไปกับ ผลผลิต

กรมวิชาการ (2543 : 61 – 62) ได้กล่าวไว้ในรายงานการวิจัยเรื่อง ความสามารถของเด็กไทยว่าในการพัฒนาความสามารถในการจัดการจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้านด้วยกัน คือ

1) ปัจจัยด้านบริบท ได้แก่ มีสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการเรียนแบบค้นคว้าสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้นำผู้ตามควรเปิดโอกาสให้เด็กทำงาน ให้เด็กพบเรื่องแปลก ๆ ใหม่ ๆ มีอุปกรณ์พร้อม สถานที่พร้อม สภาพแวดล้อมทั้งที่บ้านและโรงเรียนจะต้องเอื้อให้เด็กใช้ความสามารถในการจัดการ ส่งเสริมบรรยากาศให้มีการออกแบบกำหนดกิจกรรมต่างๆ เพื่อโน้มน้าวไปสู่การจัดการ ส่งเสริมบรรยากาศให้มีการนำกระบวนการจัดการมาใช้ ให้ครูมีอิสระในการออกแบบกำหนดกิจกรรมต่างๆ เพื่อโน้มน้าวไปสู่การจัดการ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีปัจจัยเรื่องข้อมูล ข่าวสาร มีคอมพิวเตอร์ มีงบประมาณ เด็กต้องเข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กมีความสามารถในการแนะนำถ่ายทอดวิธีการ ส่งเสริมให้เด็กได้ทำโครงการ ครูหรือพ่อแม่ต้องวางแผนสร้างสถานการณ์ให้เด็กได้คิดหรือแก้ปัญหา ครูส่งเสริมให้เด็กค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งทำงานเป็นกลุ่ม และผู้ปกครองและทางโรงเรียนให้การสนับสนุนเด็กได้รู้จักคิด

2) ปัจจัยด้านกระบวนการ ได้แก่ มีข้อมูล สื่อ อุปกรณ์การเรียนที่สามารถดำเนินการวางแผนดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้ เด็กรู้จักคิดเป็น วางแผนเป็น ทำตามแผน ประเมินและแก้ไขเป็นระยะ ๆ เด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จ ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงครูและผู้ปกครองจะต้องวางแผนจัดกระบวนการให้เด็กจัดการได้ ครูคอยแนะนำให้เด็กคิดแก้ปัญหาได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการวางแผนปฏิบัติงาน ประเมินผลและปรับปรุงงาน เด็กมีความเชี่ยวชาญในงานเด็กรู้วิธีการทำงาน เด็กได้เรียนรู้ เข้าใจ และมีประสบการณ์ในการทำงานครูหรือพ่อแม่แนะนำแหล่งความรู้ให้เด็กไปค้นคว้า เด็กและครูมีบทบาทร่วมกันในการแสวงหาความรู้ เด็กมีการพัฒนาความคิดของตนเอง ครูควรจัดการสอนเชิงทดลอง และให้เด็กได้ปฏิบัติจริง

3) ปัจจัยด้านผลผลิต ได้แก่ จัดการผลิตสิ่งต่างๆ ที่ตนปรารถนาได้สำเร็จ เด็กมีคุณภาพเด็กกล้าเผชิญกับสิ่งใหม่ ๆ เด็กมั่นใจ ผู้ปกครองหรือครูต้องเอาใจใส่ดูแล เด็กสามารถแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันได้ เด็กปฏิบัติงานได้บรรลุตามที่ตั้งไว้ ผลงานที่ออกมาถูกต้องสมบูรณ์ เด็กอยากแสวงหาอยากเรียนรู้ อยากทำงานได้ เด็กมีแรงจูงใจในการทำงาน เด็กได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง เด็กได้มีโอกาสฝึกฝน ประเมิน และปรับปรุงตนเอง เด็กได้ทดลองทำ และเด็กได้รู้จักคิดและปฏิบัติ

4) ปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ มีครูที่มีประสิทธิภาพ มีเพื่อนร่วมทีมที่ดี และมีสื่อที่ส่งเสริมให้ค้นคว้าจัดการและสร้างโครงการ

จากที่กล่าวมาสรุปแล้วในการพัฒนานักเรียนให้เกิดความสามารถในการจัดการจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้านเช่นด้านบริบท ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านอื่น ๆ และในการพัฒนาบุคคลในด้านต่างๆจะต้องร่วมมือกันพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังความสามารถในการจัดการให้เกิดขึ้นในตัวของนักเรียน

2. ตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.1.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1953 : 110-111) ได้ให้นิยามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม (Standard of Excellence) หรือทำดีกว่าบุคคลอื่น พยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เกิดความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว

ส่วนเมอร์เรย์ (Murray. 1964 : 19) ได้อธิบายความต้องการผลสัมฤทธิ์ (Need for Achievement) ไว้ว่า เป็นความต้องการที่ได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่อยากต้องการที่จะควบคุม จัดกระทำหรือจัดระเบียบ วัตถุ บุคคลหรือความคิด โดยกระทำสิ่งเหล่านั้นอย่างรวดเร็วและมีความเป็นอิสระให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุถึงมาตรฐานที่ดีที่สุด

ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองโดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

ลินด์เกรน (Lindgren. 1967 : 31-34) เน้นความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในรูปแบบของความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หรือเขียนย่อเป็น (n-Ach) ความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่เปรียบเทียบได้กับความต้องการขั้นสูงของมาสโลว์ (Maslow) เรียกว่า ความต้องการตระหนักในความสามารถแห่งตน (Self-Actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพอื่นๆ และมีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพนั้นอย่างเต็มที่

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1967 : 153) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม

รุ่งเรือง ฐศิลา (2527 : 7) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่จะกระทำการสิ่งใดอย่างไม่ท้อถอยและมุ่งให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งความคาดหวังไว้ มิใช่กระทำการอันนั้นด้วยความต้องการสินจ้างรางวัล แต่กระทำเพื่อความเรียบร้อยสมบูรณ์ของผลงาน ในอันที่จะได้ความรู้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และส่วนบุคคล

สุชาติ สุธรรมารักษ์ (2531 : 186-187) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จ ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เอาชนะคนอื่นหรือความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตนเอง ซึ่งต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผล

พระเทพเวที (2533 : 48 - 50) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ามี 2 แบบ คือ แบบที่ 1 เป็นการใฝ่ความเป็นเลิศที่สนับสนุนระบบการแข่งขัน แบบที่ 2 คือ การใฝ่ความเป็นเลิศแท้ซึ่งประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ถ้าทำก็ทำให้ดีเลิศให้ได้ดีที่สุดในตำแหน่งงานนั้นๆ ประการที่ 2 มีความเป็นเลิศเพราะดีที่สุดในแห่งความสามารถของเรา และประการสุดท้าย คือ สิ่งนั้นมีความเป็นเลิศโดยเป็นสิ่งที่ดีที่สุด เกื้อกูลที่สุด เป็นประโยชน์ที่สุดแก่ชีวิตและสังคม

นวลละออ สุภาพผล (2536 : 30) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งบางครั้งเรียกว่าความต้องการสัมฤทธิ์ผล หมายถึง พลังความต้องการของบุคคลในสิ่งที่ดีเยี่ยม มีความมานะบากบั่น ฟันฝ่าอุปสรรคในการทำงาน ต้องการความสำเร็จในการทำงานที่ยากและทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ รู้วิธีแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวร ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง เห็นความสำคัญของงานและคุณภาพของงานมากกว่าลาภยศสรรเสริญ

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ มีความเพียรพยายามในงานที่ยุ้งยากซับซ้อน โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง พยายาม ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ กระตือรือร้นและสนุกกับงานที่ทำ มีความมานะอดทน มีความสามารถในการแก้ปัญหา เพื่อที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Motivation Theory)

แอทคินสัน (McClelland. 1985 : 233-237 ; อ้างอิงจาก Citing Atkinson. 1964) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นโมเดลเชิงคณิตศาสตร์ โดยอาศัยพื้นฐานทฤษฎีการตัดสินใจ (Theory of Decision Making) เพื่อทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ แอทคินสันเชื่อว่าสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งสัมฤทธิ์ (Ta) นั้น ขึ้นอยู่กับผลบวกขององค์ประกอบ 3 ประการดังนี้

1. แนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จ (Ts) ซึ่งได้มาจากผลคูณขององค์ประกอบ 3 ตัว ดังนี้

$$Ts = Ms * Ps * Is$$

เมื่อ Ms แทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
Ps แทน การรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ
Is แทน ค่าของสิ่งล่อ (Incentive Value)

2. แนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว (Tf) ซึ่งได้มาจากผลคูณขององค์ประกอบ 3 ตัว ดังนี้

$$Tf = Maf * Pf * If$$

เมื่อ Maf แทน แรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
Pf แทน การรับรู้โอกาสที่จะประสบความล้มเหลว
If แทน ค่าของสิ่งล่อใจที่เป็นความหมายของความล้มเหลว
ซึ่ง (If = 1 - Is)

3. องค์ประกอบซึ่งเป็นอิทธิพลจากภายนอก (Extrinsic Tendency = Text) ซึ่งทำให้บุคคลปรารถนาที่จะกระทำกิจกรรมนั้นหรือไม่

$$\text{ดังนั้น } Ta = Ts + Tf + \text{Text}$$

$$\text{หรือ } Ta = (Ms * Ps * Is) + (Maf * Pf * If) + \text{Text}$$

แอทคินสันได้สรุปโมเดลเป็นสมการเพื่อทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

$$Ta = (Ms - Mf) (Ps - (1 - Ps)) + \text{Text}$$

เมื่อ Ta แทน แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์
Ms แทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
Mf แทน ความกลัวความล้มเหลวหรือความวิตกกังวล
Ps แทน การรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ
Text แทน แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมที่มีอิทธิพลมาจากภายนอก

เมอร์เรย์ (ทศพร ประเสริฐสุข. 2525 : 26 ; อ้างอิงจาก Murray. 1938 : 152 – 216) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้รวบรวมความต้องการทางจิตมนุษย์ไว้ 28 ชนิด และในจำนวนนี้มีความต้องการเอาชนะและประสบความสำเร็จ (Need for Achievement) รวมอยู่ด้วย เขาเป็นบุคคลแรกที่ได้อ้างถึงความต้องการผลสัมฤทธิ์ ว่าเป็นความต้องการทางจิตที่อยู่ในมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์เป็นคนที่มีความต้องการความสามารถมีพลังจิต (Will Power) ที่จะเอาชนะอุปสรรค มุ่งมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ยากให้ประสบความสำเร็จ

2.1.3 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1953 : 104) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นดัชนีที่ชี้ถึงความมีคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่ง และได้กำหนดลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้

1. ทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อเลี่ยงความล้มเหลว
2. เลือกทำในสิ่งที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับความสามารถของตน
3. มีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อให้สำเร็จอย่างแท้จริง ไม่ใช่เกิดจากโอกาสและความเชื่อในสิ่งมหัศจรรย์
4. ทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่ใช่มีจุดมุ่งหมายที่รางวัล

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 437–439) กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าประกอบด้วย

1. ความทะเยอทะยานทั่วๆ ไป คือ ความปรารถนาที่จะทำกิจกรรมนั้นให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายาม ได้แก่ ทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนเต็มใจที่จะลำบากแม้ยากเพียงใดก็ตาม

นอกจากนี้ แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1985 : 207-256) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของผู้ประกอบการที่เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงพอควร (Moderate Risk – Taking) มีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไม่พอใจทำสิ่งที่ง่าย ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่เลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะสมกับความสามารถของตน และทำในสิ่งที่ยากได้สำเร็จ ทำให้ตนพอใจ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำมักไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวไม่สำเร็จ หรือก็เสี่ยงจนเกินไปทั้งๆ ที่รู้ว่าไม่สำเร็จแต่ก็หวังพึ่งโชค

2. ความกระตือรือร้น (Energetic) หรือความขยันขันแข็งในการกระทำสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไม่ได้ขยันไปทุกกรณี แต่จะเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ย้ำความสามารถของตน เป็นงานที่ต้องใช้สมองคิด และจะทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกได้ว่าทำงานสำคัญสำเร็จลุล่วงไปได้

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง มิใช่จะหวังให้คนอื่นยกย่องตน ต้องการปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น ไม่ชอบผู้อื่นมาบงการว่าตนควรจะทำอย่างนั้นอย่างนี้

4. ต้องการทราบแน่ชัดในการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะติดตามผลการกระทำตนว่ามีผลอย่างไร ไม่ใช่คาดคะเนว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ และเมื่อทราบผลการตัดสินใจ หรือการกระทำแล้วยังพยายามทำให้ดีกว่าเดิมอีก

5. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีการวางแผนระยะยาว (Long range Planning) เพราะเล็งเห็นการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

6. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill) ข้อนี้ยังไม่มีหลักฐานการค้นคว้าเพียงพอแต่เป็นลักษณะที่น่าจะให้เกิดสมรรถภาพในการจัดระบบงานยิ่งขึ้น แมคเคลแลนด์ได้อ้างถึงการค้นคว้าของ เฟรนด์ ว่าในการเลือกผู้ร่วมงานนั้น ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเลือกผู้ที่มีความสามารถในงานนั้นมากกว่าที่จะเลือกเพื่อนฝูงที่มีคุณสมบัติอย่างอื่น

แครนตัน (ประสาท อิศรปรีดา. 2522 : 22 ; อ้างอิงจาก Crandall.1963) ได้กำหนดพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. มีพฤติกรรมที่มีเป้าประสงค์
2. เป็นพฤติกรรมที่มีเอกลักษณ์ไม่เลียนแบบผู้อื่นทั้งหมด
3. เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ในสถานการณ์ที่มุ่งแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยมอย่าง

ใดอย่างหนึ่ง

เฮอร์แมน (Herman. 1970 : 354) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. มีระดับความทะเยอทะยานสูง (Aspiration Level)
2. มีความหวังอย่างมากกว่าตนจะประสบผลสำเร็จ ถึงแม้การกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับ

กับโอกาส (Risk – Taking Behavior)

3. มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นไป (Upward Mobility)
4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน (Persistence)
5. เมื่องานที่กำลังทำถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวน จะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ

(Task Tension)

6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งไม่หยุดนิ่งและสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Time Perception)
7. กำเนิดถึงเหตุการณ์ในอนาคต (Time Perspective)
8. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก (Partnerchoice)
9. ต้องการให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่นโดยพยายามทำงานของตนเองให้ดีขึ้น

(Recognition Behavior)

10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆ ของตนให้ดีเสมอ (Zchievement Behavior)

ไวเนอร์ (Weiner, 1972 : 203 – 215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลว ชอบเลือกงานสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

สำหรับ พรรณี ชูทัย (2533 : 312) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ ดังนี้

1. ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
 - 1.1 เป็นผู้ที่มีความบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่างๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง
 - 1.2 เป็นผู้ที่ทำงานมีแผน
 - 1.3 เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังสูง
2. ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
 - 2.1 เป็นผู้ที่ทำงานแบบไม่มีเป้าหมาย
 - 2.2 ตั้งเป้าหมายในวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว อาจจะตั้งเป้าหมายง่ายหรือยากเกินไป
 - 2.3 ตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำ

ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 47 – 48) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ ดังนี้

1. ทำสิ่งที่ยากๆ มีความมานะพยายาม สนุกสนานและชอบที่จะทำกิจกรรมนั้น
2. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ
3. มีความทะเยอทะยาน
4. ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
5. มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัดและแน่นอน
6. พฤติกรรมที่แสดงออกจะมีเอกลักษณ์ของตัวเอง

สุขสมร ประพัฒน์ทอง และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2533 : 25) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงว่า จะเป็นผู้ที่ไม่ปฏิเสธปัญหาที่เกิดขึ้นกับตน แต่จะมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา มีความอดสาหัส พากเพียร ไม่ยอมแพ้อุปสรรคที่ขัดขวางง่ายจนเกินไป

กล่าวโดยสรุปแล้วลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 2 พวก ดังนี้

1. พวกที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีพฤติกรรม ดังนี้
 - 1.1 กล้าเสี่ยงพอสมควร
 - 1.2 มีทักษะในการจัดระบบงาน

- 1.3 มีระดับความทะเยอทะยานสูง
- 1.4 มีระดับความคาดหวังไว้สูง
- 1.5 อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
- 1.6 เล็งการณ์ไกล และมีแผนระยะยาว
- 1.7 เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
- 1.8 ต้องการทราบแน่ชัดว่าการตัดสินใจของตนเองมีผลอย่างไร
- 1.9 ขยันขันแข็งในงานที่ต้องใช้สมองและไม่ซ้ำแบบใคร
- 1.10 ชอบทำงานให้สำเร็จตามความพอใจของตน ไม่ชอบให้ใครมาบงการ
- 1.11 มักเลือกในสิ่งที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับความสามารถ
- 1.12 มุ่งที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
- 1.13 เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวน จะพยายามทำต่อไปจนสำเร็จ
- 1.14 จะทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตน ไม่มุงรางวัลหรือชื่อเสียง
- 1.15 คิดว่าทุกสิ่งที่จะทำสำเร็จลงได้ด้วยความตั้งใจจริง และการทำงานจริงของ

ตนไม่ใช่เกิดจากโอกาสและไม่เชื่อในสิ่งมหัศจรรย์

2. บุคคลที่มีว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

- 2.1 มักผัดวันประกันพรุ่ง
- 2.2 มักขาดระบบในการทำงาน
- 2.3 ชอบทำงานตามคำสั่งของผู้อื่น
- 2.4 ทำงานไม่ค่อยเสร็จตามกำหนด
- 2.5 ขาดความตั้งใจจริงในการทำงาน
- 2.6 มักไม่ตั้งความคาดหวังจากผลสำเร็จในการทำงาน
- 2.7 ทำงานเพียงเพื่อสำเร็จไม่สนใจคุณภาพของงาน
- 2.8 ชอบขอรับความช่วยเหลือจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น
- 2.9 ขณะทำงานถ้าถูกรบกวนจะไม่สามารถทำงานต่อไปได้
- 2.10 เชื่อบุญวาสนาจะทำให้งานที่ทำอยู่ประสบความสำเร็จ
- 2.11 มุงรางวัล หรือชื่อเสียงมากกว่าความสำเร็จของงาน
- 2.12 เมื่อประสบอุปสรรคมักหลีกเลี่ยง ไม่กล้าเผชิญกับอุปสรรค

2.1.4 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1970 : 41-42) ได้เสนอวิธีการวัดว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

1. การสังเกต ก่อนการสังเกตพฤติกรรมใดจะต้องแน่ใจถึงการกำหนดนิยามพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่จะวัดไว้อย่างชัดเจนล่วงหน้า การสังเกตที่ดีจำเป็นต้องสังเกตในหลายสถานการณ์ และสังเกตต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่นานพอ

2. การให้บุคคลรายงานด้วยตนเอง โดยทั่วไปแล้วแบบวัดชนิดให้รายงานด้วยตัวเองนี้มักประกอบด้วยข้อคำถาม หรือคำคุณศัพท์ กำหนดให้บุคคลแสดงความรู้สึกต่อข้อคำถามนั้นว่าเห็นด้วยหรือไม่ หรือให้ตอบคำถามเพื่อค้นหาอารมณ์ความรู้สึก หรือให้เลือกคำคุณศัพท์เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ กิจกรรม หรือแนวคิดที่กำหนดให้

สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ (2527 : 31) กล่าวว่า การวัดว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นการวัดบุคลิกภาพด้านหนึ่งซึ่งการวัดบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่วัดได้ยากเมื่อเปรียบเทียบกับ การวัดในสิ่งอื่น นักจิตวิทยาได้พยายามสร้างเครื่องมือขึ้นมาเพื่อวัดว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งมีอยู่ 5 วิธี คือ

1. วิธีการสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนงตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อน

2. วิธีการทดสอบ การทดสอบประกอบด้วยข้อความหลายสิบข้อที่ผู้ทดสอบตั้งขึ้นโดยถือเอาปกติวิสัยของคนทั่วไป ไป เป็นมาตรฐานซึ่งบางข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับความกลัว ความวิตกกังวล ความนิยมในลัทธิการเมือง หรือเศรษฐกิจ ความสนใจในสิ่งต่างๆ หรือปฏิบัติกริยาที่ตนทำอยู่เสมอๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้นๆ เป็นต้น

3. การประมาณค่าโดยการเลือกคุณลักษณะ บุคลิกภาพที่เป็นเครื่องเชิดชูให้บุคลิกภาพเด่นสะดุดตา เช่น ความสงบเสถียร แล้วให้หลายๆ คนช่วยกันประมาณค่าว่าบุคลิกภาพของผู้ถูกประมาณค่าอันนั้นตกอยู่ในขั้นไหน คือ มีความสงบเสถียรมากน้อยเพียงใด

4. การวิเคราะห์ตัวเอง คือ การประมาณค่าตัวเองแบบวิเคราะห์ตัวเอง เป็นคำถามแบบปรนัยจะเป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน

5. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์มีหลักคล้ายๆ กับการวิเคราะห์ตัวเองต่างกันที่ว่าผู้สัมภาษณ์มาตั้งคำถามให้เราติดตามเพื่อให้เราวิเคราะห์ตนเอง ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้จัดบันทึกและประมาณค่าบุคลิกภาพของเรา ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ว่าตัวถูกสอบบุคลิกภาพ

กล่าวโดยสรุปแล้วการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อาจทำได้โดยวัดได้หลายวิธี ได้แก่ วิธีการสังเกต วิธีการทดสอบ วิธีการประมาณค่าโดยการเลือกคุณลักษณะ การวิเคราะห์ตัวเอง การสัมภาษณ์

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแสวงหาความรู้

2.2.1 ความหมายของความสามารถในการแสวงหาความรู้

สุวัฒน์ มุททเมธา (2522 : 35) ได้ให้ความหมายว่า ความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีนิสัยในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักใช้ความรู้ในเรื่องนั้นๆ รู้จักสรุปให้คำอธิบายจากการหาความรู้ และสามารถเข้าใจหลักการต่าง ๆ พร้อมทั้งประเมินผลความรู้ความเข้าใจ การใช้ความคิด และหลักการนั้นๆ ได้

วารี ธีระจิตร (2534 : 43) กล่าวว่า ความสามารถในการแสวงหาความรู้ เป็นการเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนการค้นคว้าข้อมูลจากหลายแหล่ง ควรฝึกให้เกิดเป็นนิสัยในการ

ทำงาน การเสาะแสวงหาความรู้ต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ และแนวทางการแสวงหาความรู้ คือ การสังเกต หาคำตอบ และเขียนบทความ

วิโรจน์ วัฒนานิมิตรกุล (2540 : 2-3) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยการกำหนดประเด็นค้นคว้า การคาดเดาผล การเลือกวิธีการในการค้นคว้าและดำเนินการได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าที่ได้มา

ครีคิลาส (สุลีวัลย์ เมธมโนศักดิ์. 2541 : 15 – 16 ; อ้างอิงจาก Krikelas. 1983 : 123) ได้กล่าวไว้ว่า การแสวงหาข่าวสาร คือ กิจกรรมที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสารที่จะสนองความต้องการของตน ทั้งในส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความสนใจส่วนตัว หน้าที่การทำงาน การเรียนรู้ พฤติกรรมเช่นนี้เริ่มขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการรู้ ศึกษา และวิเคราะห์เรื่องราว หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง และพบว่าความรู้ที่ตนมีอยู่นั้นไม่เพียงพอ จึงต้องการความรู้เพิ่มเติม

จากนิยามความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง การแสดงออกในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาความรู้ที่เพิ่มเติมจากความรู้และประสบการณ์เดิม ตามความสนใจและความต้องการของตัวผู้เรียนเอง

2.2.2 ลักษณะของความสามารถในการแสวงหาความรู้

จากการที่ได้ศึกษาในเรื่องของ ความหมายของความสามารถในการแสวงหาความรู้ ทำให้สรุปได้ว่าการแสวงหาความรู้ที่ครูผู้สอนจะฝึกฝนและส่งเสริมให้เกิดเป็นความสามารถของผู้เรียนนั้น ไม่ใช่แค่เพียงการฝึกฝนให้ผู้เรียนหาความรู้เพื่อตอบสิ่งที่สงสัยเท่านั้นแต่การฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ นั้น คือการฝึกให้ผู้เรียนสามารถหาความรู้ในสิ่งที่ตนสงสัยหรือสนใจอย่างมีขั้นตอนและเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ดังนั้นการศึกษาถึงลักษณะของการแสวงหาความรู้จึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของการแสวงหาความรู้ความสามารถสรุปได้ดังนี้

ล้วน สายยศ (2538 : 24 – 26) กล่าวถึงการแสวงหาความรู้โดยการใช้เหตุผลจากการอนุมาน (Deductive reasoning) และการใช้เหตุผลจากการอุปมาน (Inductive reasoning) ว่า มนุษย์มีความคิดพัฒนาการแสวงหาความรู้ขึ้น แทนที่จะอาศัยจากแหล่งอื่นที่หาความแน่นอนไม่ได้ ก็มาอาศัยการใช้เหตุผลของตนเอง โดยแยกปัญหาเป็นวงกว้างและวงแคบแล้วลงสรุป คือการเริ่มจากเหตุหรือข้อเท็จจริงใหญ่ (Major premise) ก่อน แล้วมีเหตุหรือข้อเท็จจริงย่อย (Minor premise) ทั้งสองเหตุหรือข้อเท็จจริงนี้จะต้องเป็นจริงด้วย จึงจะลงสรุป (Conclusion) ได้ อริสโตเติลเรียกการหาเหตุผลอย่างนี้ว่า Syllogism แต่ภายหลังก็มีผู้ริเริ่มออกมาคัดค้านการแสวงหาความรู้ในลักษณะนี้ บุคคลที่คัดค้านคือ เบคอน (Francis Bacon) ซึ่งได้แสดงความคิดเห็นโจมตีการแสวงหาความรู้โดยการใช้เหตุผลจากการอนุมานว่า เหตุใหญ่ และเหตุย่อยที่นำมาอ้างนั้นไม่เป็นความจริงเสมอไป และเป็นการอ้างเหตุผลโดยการใช้ภาษา ซึ่งอาจไม่ค่อยแจ่มชัด นั่นก็คือธรรมชาติของภาษาอาจใช้ได้หลายแง่หลายมุม ข้อสรุปที่ได้เชื่อถือได้ยาก อีกประการหนึ่งเป็นการคิดแบบอนุมานเป็นการสรุป

วนเวียนอยู่ในขอบเขตของเหตุใหญ่เท่านั้น เบคอนจึงคิดการแสวงหาความรู้รูปแบบใหม่ขึ้น นั่นคือวิธีอุปมาน

การแสวงหาความรู้โดยการใช้เหตุผลจากการอุปมาน มีลักษณะย้อนกลับกับการใช้เหตุผลจากการอนุมาน คือ การลงสรุปโดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลย่อยๆ มาโดยการตรวจสอบ วัด การสังเกต และอื่นๆ เมื่อสรุปแล้วจึงขยายความ หรือสรุปอิง (Generalized) ไปยังกลุ่มใหญ่ ซึ่งการลงสรุปจะมีความเชื่อถือได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ถ้าเก็บมาได้จากส่วนทั้งหมดหรือกลุ่มประชากร ก็เรียกว่า Perfect induction ถ้าเก็บจากบางกลุ่ม บางส่วน หรือกลุ่มตัวอย่าง ก็เรียกว่า Imperfect induction การอุปมานแบบที่เรียกว่า Baconian induction นั้น เป็นระบบการอุปมานที่ได้รับการเสนอแนะจากเบคอนที่เน้นให้ผู้ค้นคว้าพยายามทำตารางแยกข้อเท็จจริงออกตามรูปแบบและตามธรรมชาติของปรากฏการณ์

มาโนช ดันชนวิชัย (2535 : 3 - 5) ได้กล่าวถึงการแสวงหาความรู้ไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการสืบแสวงหาความรู้ของมนุษย์สมัยใหม่และปัจจุบันนั้น ในทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นการแสวงหาความรู้ที่เกิดขึ้นจากการสังเกต การทดลอง เพื่อพิสูจน์ว่าความรู้ที่ค้นพบเป็นความจริง ซึ่งการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์นับเป็นวิธีการแห่งปัญญา เป็นแม่บทของความรู้จากการศึกษาที่เป็นวิชาการ โดยการแสวงหาให้ได้ความรู้ตามวิธีการแห่งปัญญานี้ จะต้องประกอบไปด้วยกระบวนการที่มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดปัญหาที่ต้องการค้นหาคำตอบ
2. การตั้งสมมติฐาน โดยการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วคาดคะเนผลว่าคำตอบนั้นจะเป็นไปในลักษณะใด
3. การทดลอง กำหนดวิธีสังเกตหรือทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลจากการสังเกตหรือการทดลองมาทำการวิเคราะห์
5. การสรุปผล นำข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปผล

มาลี จุฑา (2544 : 44) ได้กล่าวถึงลักษณะของการแสวงหาความรู้ในกระบวนการทางจิตวิทยาว่า การสืบค้นความรู้จะประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน เป็นการตกลงใจไว้ล่วงหน้าว่าจะสืบค้นความรู้ เรื่องอะไร (what) จากสื่ออะไร (what) อยู่ที่ไหน (where) สืบค้นอย่างไร (How) และจะเริ่มต้นเมื่อใด (When)
2. การดำเนินการสืบค้น เป็นการดำเนินการสืบค้นความรู้ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ในขั้นที่ 1
3. การตรวจสอบ เป็นการดำเนินการตรวจสอบผลแห่งความรู้ที่ได้สืบค้นมา โดยอาจตรวจสอบกับแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงได้
4. การบันทึกจัดเก็บ หลังจากที่ได้ตรวจสอบผลแห่งความรู้จนเป็นที่แน่ใจแล้ว บันทึกจัดเก็บข้อมูลความรู้ไว้ในเอกสาร (สมุดจดบันทึก) แฟ้ม (เก็บเอกสาร) แผ่นดิสก์ แผ่นซีดี และในเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อย่างอื่นที่เหมาะสม

จากลักษณะของการแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า รูปแบบวิธีการแสวงหาความรู้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เหตุผลจากการอนุมาน การใช้เหตุผลจากการอุปมาน การแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หรือการแสวงหาความรู้ในกระบวนการทางจิตวิทยา ก็ล้วนแล้วแต่มีขั้นตอนที่เป็นลำดับขั้น และมีความเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้ความรู้ที่ได้รับจากการแสวงหาความรู้ เป็นความรู้ที่เชื่อถือได้ และมีความเป็นจริงมากที่สุด

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นความคิดเชิงปรัชญาที่กำหนดไว้ใน มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความหมายเดียวกันกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ยึดผู้เรียนเป็นหลัก โดยมีแนวทางในการจัดหลากหลาย ในการลงมือปฏิบัติครูผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์และเลือกจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน ธรรมชาติของวิชา และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543: 4)

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 2) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตร สภาพแวดล้อม ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

พระราชวรமுณี (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 4) ได้บรรยายเรื่องกระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาไว้ว่า เด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ และควรต้องสร้างความใฝ่รู้ขึ้นในจิตใจของเด็กให้ได้ คือ ให้มีธรรมฉันทะ คือความใฝ่รู้ และกัตตักัมยตาฉันทะ คือความใฝ่ทำ เด็กมีความสุขในการเรียนรู้ ครูสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นสัปปริสังเสวะ คือครูเป็นกัลยาณมิตร คือเพื่อนที่ดี มีเมตตา ให้ความรักความอบอุ่นแก่ผู้เรียน ครูอาจจะใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกให้มากขึ้น จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

ประเวศ วะสี (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 4) กล่าวในเชิงหลักการว่า การจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เรียนรู้เพื่อสร้างปัญญาให้รู้จักตนเอง รู้จักโลก สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม อยู่ร่วมกันอย่างดุลยภาพ เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง มีความสุข สนุกสนานและเกิดฉันทะในการเรียนรู้

โกวิท ประวาลพฤกษ์ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 5) มีแนวคิดสู่การปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการเรียนรู้อาจให้ผู้เรียนมีแบบการคิด และลงมือปฏิบัติได้ถูกต้องแม่นยำ ด้วยความรู้สึกชื่นชมยินดี อันเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดี คุณธรรม และพัฒนาการรอบด้านของผู้เรียน ถ้าการศึกษาจัดได้ครบถ้วนด้วยกระบวนการ

ดังกล่าวมาแล้ว ผู้เรียนก็จะเป็นผู้คิดได้เอง ตัดสินใจได้เอง ลงมือปฏิบัติควบคุมตนเองได้ มีศักยภาพในการตัดสินใจ และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็นประจำ คิด และทำเพื่อประโยชน์ของสังคมไทย โดยส่วนรวมอันเป็นค่านิยมที่พึงประสงค์ของชาติสืบไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 5) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการจัดการจัดการเรียนการสอนโดยให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เอง โดยมีส่วนร่วมในการสร้างผลผลิตที่มีความหมายแก่ตนเอง การเรียนรู้ที่มีพลังความคิดมากที่สุด

ทีศนา แคมมณี (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 5) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่สุดกล่าวคือ ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ข้อมูล คิดวิเคราะห์และสร้างความหมาย ความเข้าใจในสาระและกระบวนการต่างๆ ด้วยตนเอง รวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติจัดทำและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 6-7) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในเชิงปฏิบัติการ ไว้ดังนี้

1. เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการ กระบวนการ และใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด มีความรู้สึกชื่นชมยินดี ในผลการปฏิบัติของตน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สังคมและส่วนรวม

2. เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้จัดหรือครูผู้สอนดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางด้านปัญญา วิธีการเรียนรู้ โดยบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ วางแผนการจัดกิจกรรม และประสบการณ์เรียนรู้อย่างเป็นระบบให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา อารมณ์ และทักษะการปฏิบัติส่งเสริมสนับสนุนการนำความรู้ไปใช้ในแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และมีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง

3. เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สนับสนุนการเรียนรู้มีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของผู้เรียน หาวิธีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในสถานศึกษาให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสนับสนุนด้านทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งดูแล ตรวจสอบกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2543 : 52) ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าหมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วาสนา มั่งคั่ง (2545 : 52) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรม แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผล ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิต ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง พัฒนาระบวนการคิด การวิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้า ทดลอง และมีการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

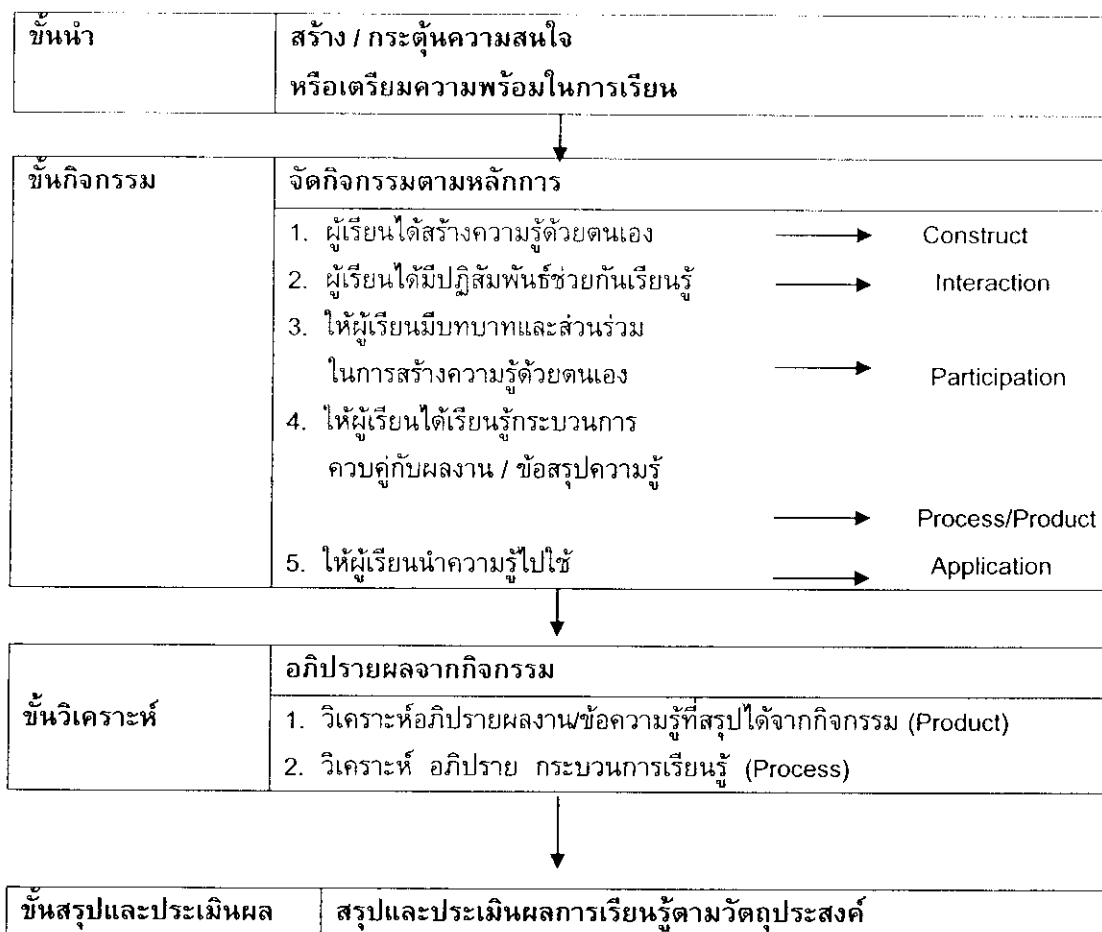
2.3.2 หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นรูปแบบการสอนที่นักการศึกษาให้ความสนใจในปัจจุบันเพราะเป็นรูปแบบที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยง่ายและสอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนโดยเน้นให้ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ทิตนา แคมมณี. 2542 : 41)

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2543 : 52) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) ดังนี้
 - แสวงหาข้อมูล
 - ศึกษาทำความเข้าใจ
 - คิดวิเคราะห์
 - ตีความ
 - แปลความ
 - สร้างความหมายแก่ตนเอง
 - สังเคราะห์ข้อมูล
 - สรุปข้อความรู้
2. ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันและได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และประสบการณ์แก่กันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Interaction)
3. ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด (Participation)
4. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการ” ควบคู่ไปกับ “ผลงาน/ ข้อความรู้ที่สรุปได้” (Process/Product)
5. ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application)

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเรียกว่า CIPPA MODEL เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ ความรู้ด้วยตนเองตลอดจนทั้งฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงานสำหรับขั้นตอนของ กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หากครูผู้สอนได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังกล่าวข้างต้น ก็สามารถจัดทำแฟ้มสะสมงาน ของนักเรียน (Student portfolio) เพราะกระบวนการเรียนการสอนนี้มีการประเมินความสำเร็จของ นักเรียนจากผลงานที่เป็นชิ้นที่ดีที่สุดหรืองานที่แสดงความก้าวหน้าที่นักเรียนเก็บสะสมในแฟ้ม ใน จุดประสงค์ของแต่ละวิชาและนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3.3 บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาฯ และวัฒนธรรมกระทรวง (2543 : 38 - 40) ให้หลักในการพิจารณาบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ

1.2 ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.3 วางแผนการสอน

1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด

1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตาม

หลักชิปปา หรืออื่นๆ

1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

1.4 จัดเตรียม

1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอน ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน

1.4.2 เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

1.4.3 ติดต่อแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งอาจเป็นบุคคล สถานที่ หรือ

โสตทัศน วัสดุต่างๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

1.4.4 เครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้

1.4.5 ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อการจัดการเรียนรู้ เช่น อาจ

จำเป็นต้องจัดโต๊ะ เก้าอี้ ในลักษณะใหม่

2. การสอน

2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยน

ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง

2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.3.5 ให้คำแนะนำและข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อการปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น

2.3.7 ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียน และอาจให้ข้อมูลเนื้อหา ความรู้ เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

3. การประเมิน

3.1 เก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงานของผู้เรียน

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนด

2.3.4 เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรเน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้นความรู้ และลงมือปฏิบัติหรือกระทำจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยเทคนิควิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายวิธี จะนำเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป (อรทัย มวลคำ และคนอื่นๆ. 2542 : 30 - 31)

1. เกมการศึกษา (Educational game)
2. สถานการณ์จำลอง (Simulation)
3. กรณีตัวอย่าง (Case study)
4. บทบาทสมมุติ (Role play)
5. แก๊สถานการณ์ (Situation)
6. โปรแกรมสำเร็จรูป (Programmed instruction)
7. ศูนย์การเรียนรู้ (Learning center)
8. ชุดการสอน (Instructional package)
9. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer assisted instruction)
10. โครงการ (Project)
11. การทดลอง (experimentation)
12. การตอบถาม (Question answer)
13. การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion)
14. การแก้ปัญหา (problem solving)
15. สอบสวนสืบสวน (Inquiry)
16. กลุ่มสืบค้นความรู้ (Group investigation)
17. กลุ่มสัมพันธ (Group investigation)
18. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co - operative learning)
19. ความคิดรวบยอด (Concept attainment)
20. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Self - directed learning)

21. อริยสัจ 4 (4 noble truth method)
22. ทักษะศึกษานอกสถานที่ (Field trip)
23. การเรียนรู้จากห้องสมุด (Library study)
24. พัฒนาการระบวนการคิด (inductive thinking)
25. ปทัสฐานของกลุ่ม (Inductive thinking)
26. งานวิเคราะห์ภาคสนาม (Force field analysis)
27. ศิลปสร้างสรรค์ (Creative arts)
28. วิเคราะห์แหล่งข้อมูล (Resources identification)
29. การนำเสนอโดยวิดีโอ (VDO presentation)
30. การสอนแบบให้เรียนโดยอิสระ (Freedom learning)

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังมีเทคนิคอีกหลายวิธีที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาค้นคว้าเพราะผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้นำเสนอ สังเกต ถามคำถาม เสริมแรง แนะนำ ให้ข้อมูล ย้อนกลับ จัดบรรยากาศ จัดระบบ แนะนำ และเป็นผู้ประเมิน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน"การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจึงจะเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แบบยั่งยืน" (Sustainable Development)

2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน

2.4.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ราชบัณฑิตยสถาน (2533 : 796) ให้ความหมาย สัมพันธภาพ หมายถึง ความผูกพัน ความเกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องสัมพันธภาพได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "สัมพันธภาพ" ไว้ว่า ดังนี้ คือ

วิจิตร อาวะกุล (2526 : 10) สัมพันธภาพ หมายถึง ความสัมพันธ์ ผูกพันเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลกับกลุ่มบุคคล บุคคลกับคณะบุคคล หรือสังคม

ศรีทัษทิม พานิชพันธ์ (2527 : 115 – 116) กล่าวถึงความหมายสัมพันธภาพ ไว้ว่าสัมพันธภาพ หมายถึง ความที่เกี่ยวข้องความผูกพันรักใคร่ ความสนิทสนมกลมเกลียว ความคุ้นเคยใกล้ชิดกันฉันท์มิตร สัมพันธภาพเกิดจากการติดต่อกันระหว่างบุคคลสองคน ซึ่งมีความในใจบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน มีการสนทนาติดต่อกันใกล้ชิด สัมพันธภาพเป็นไปในทางที่ดี คือ การเป็นมิตรหรือศัตรูได้ ถ้าเป็นไปในทางที่เป็นมิตรก็จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าการแสดงออกเป็นไปในทางที่เป็นศัตรู และผู้ตอบสนองมีความรู้สึกเป็นศัตรู ย่อมก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดี

ฟิลิธี ปทุมมาล (2533 : 16) กล่าวว่า ความสัมพันธ์หรือการเกี่ยวข้องกันของบุคคล รวมทั้งความสัมพันธ์ทางสังคมอันจะนำมาซึ่งการพัฒนาารูปแบบของการมีส่วนร่วมต่อความคาดหวัง ความสัมพันธ์ทางอารมณ์และการปรับตัวทางสังคม

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534 :10) กล่าวถึงความหมายของสัมพันธภาพว่า สัมพันธภาพ เป็นความเกี่ยวข้องของมนุษย์ที่มีต่อกัน โดยทางตรงและทางอ้อม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกันยอมรับนับถือ ตลอดจนการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของสถาบันและวัฒนธรรม เดียวกัน มีการสืบทอดเจตนารมณ์ จนเกิดเป็นสังคมขึ้น ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของมนุษย์ เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม

ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541 : 12) กล่าวว่า สัมพันธภาพ หมายถึง พฤติกรรม แสดงออกของบุคคลอันจะนำมาซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรักใคร่ ความเข้าใจอันดีต่อกัน ได้แก่ การรู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักการให้และการยอมรับให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนเมื่อบุคคลอื่น ต้องการความช่วยเหลือ

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง การรับรู้ว่าตนเองและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งด้านการทำงานและส่วนตัว ทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อให้เกิด สัมพันธภาพที่ดี เช่น การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีความใกล้ชิด ห่วงใยสนิทสนมซึ่งกันและกัน

2.4.2 หลักพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ

ความสามารถที่จะช่วยให้ผู้อื่นยอมรับเป็นเพื่อนนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถและ ทักษะทางสังคมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่าง บุคคล ซึ่งโคลแมนและแฮมเมอร์ (สุภาพรณ โคตรจรัส. 2527 : 87 ; อ้างอิงจาก Coleman and Hammer. 1974 : 124) ได้กล่าวถึงพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่

1. การมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สัมพันธภาพใดก็ตามจะยั่งยืน ก็ต่อเมื่อสัมพันธภาพนั้น สนองความต้องการของ บุคคลทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อความรัก การเป็นที่ยอมรับทางสังคม ความรู้สึกมีคุณค่า มี ศักดิ์ศรี เป็นต้น ถ้าไม่สนองความต้องการ ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสัมพันธภาพก็ไม่อาจคงอยู่ได้ ดังนั้นการมีวัตถุประสงค์และความต้องการร่วมกัน จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งใน การสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

2. การเคารพในประสิทธิภาพและความเป็นตัวของตนเองของบุคคล

สัมพันธภาพที่ใกล้ชิดอาจแตกร้าวลงได้ ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งล่วงล้ำสิทธิ และไม่ยอมรับ ให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นตัวของตัวเอง คนที่เคยสนิทกันอาจเลิกคบกันได้ การปฏิบัติต่อกันแบบประชาธิปไตย

ด้วยความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของกันและกันจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะต้องยอมรับและเห็นด้วยกับความคิดหรือความเชื่อของเรา

3. โครงสร้างและแบบแผนของสัมพันธภาพ

สัมพันธภาพทางสังคมโดยทั่วไปมักมีโครงสร้างและลักษณะการติดต่อสื่อสารที่สอดคล้องกัน เช่น สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อน บิดามารดากับบุตร เป็นต้น โครงสร้างและแบบแผนการติดต่อสื่อสารจะขึ้นอยู่กับผู้อื่นที่อยู่ในสัมพันธภาพนั้นเป็นรายๆไป ส่วนใหญ่การพัฒนาขึ้นอยู่กับขอบเขตที่สร้างความพึงพอใจให้ทั้งสองฝ่าย สัมพันธภาพจะยาวนานหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายได้รับ

4. องค์ประกอบของการติดต่อสื่อสาร

องค์ประกอบในการติดต่อสื่อสารซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ได้แก่

4.1 การมีภูมิหลัง และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เช่น ผู้มีระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจเดียวกัน มักมีภาษาที่สื่อสารความหมายในระดับเดียวกัน

4.2 การเลือกรับรู้โดยให้ความสนใจเฉพาะข้อความบางตอน ทำให้ไม่ได้รับข้อเท็จจริงทั้งหมด ซึ่งทำให้การตีความผิดพลาดได้

4.3 อารมณ์ และความรู้สึก ในขณะที่มีการรับรู้ปัจจัยในสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะ เป็นเหตุการณ์หรือบุคคลที่ก่อให้เกิดอารมณ์ต่างๆ เช่น ความมั่นใจ ความกลัวหรือความโกรธ เป็นต้น อาจทำให้เกิดการรับรู้และการตีความหมายผิดพลาดได้

5. การรู้จักตนเอง และสิ่งแวดล้อมอย่างกระจ่าง

5.1 การรับรู้ตนเองตามความเป็นจริง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับตนเอง

5.2 การรับรู้ผู้อื่นได้ตรงความเป็นจริงยอมนำไปสู่การยอมรับในตัวจริงของผู้อื่น

5.3 การรับรู้ได้ตรงความเป็นจริง ซึ่งสัมพันธภาพจะยืดยาวได้ ถ้าสนองความต้องการ และก่อให้เกิดความพึงพอใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย ดังนั้น จึงพยายามขจัดปัญหาในการติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นการหวั่นไหวในสวัสดิการของผู้อื่นอาจแสดงออกโดยการพูดหรือการกระทำ อาจพูดบดบังใจ แสดงความหวั่นไหว หรือให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นประสบความลำบากและแสดงความซาบซึ้ง ความขอบคุณความดีที่ผู้อื่นได้แสดงต่อตน แสดงความชื่นชมในความดีที่ผู้อื่นมี ย่อมเป็นการเสริมแรงคุณลักษณะเช่นนั้นและช่วยสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

6. ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

การเป็นตัวของตัวเองและซื่อสัตย์ต่อความคิดเห็นและความเชื่อของตนเองนั้น เป็นสิ่งสำคัญ บุคคลไม่ควรหลีกเลี่ยงที่จะพูดความจริงเพียงเพราะไม่กล้าเผชิญความขัดแย้ง และควรมีความเชื่อด้วยว่าผู้อื่นก็ย่อมจะกล้าเผชิญความจริง และหาทางแก้ไขปัญหาคได้ในทางสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม ความเป็นจริงที่พูดต้องแสดงให้เห็นความเคารพในความเป็นตัวของตนเอง ของผู้อื่น คำนึงถึงความต้องการ และความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมทั้งแสดงความหวั่นไหว เป็นมิตรอย่างจริงจังด้วยความหวังดี จึงเป็นความจริงที่นุ่มนวลไม่ก้าวร้าว ถ้าเพื่อนถามว่าชอบทรงผมแบบใหม่ของเขา

ใหม่ ถ้าเราไม่ชอบเห็นที่ไม่สวย การตอบว่าดูไม่ค่นหน้าทรงเก้งถ้าจะรับหน้ามากกว่า คงจะสร้างสรรค์ว่าการตอบว่าดูไม่ได้เลยหรือน่าเกลียด เป็นต้น

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพนั้นองค์ประกอบในการติดต่อสื่อสารก็เป็นส่วนสำคัญ การรู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นก่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน ความไม่สามารถรับรู้ถึงอารมณ์ที่ซ่อนเร้นอยู่ของผู้อื่นอาจทำให้การรับรู้และการตีความผิดพลาดได้ สัมพันธภาพที่ดีก็จะไม่เกิดขึ้น ทำให้ไม่พึงพอใจกัน ไม่สามารถเข้ากับคนอื่นได้

2.4.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

คาร์คัฟ และ เบเร็นสัน (Carkhuff and Berenson, 1977 : 203-207) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ดังนี้

1. สัมพันธภาพแบบเปิด หมายถึง การเปิดเผยความรู้สึก เต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเปิดเผยเพื่อความเข้าใจอันดีและก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่มั่นคง
2. มีความรู้สึกร่วม หมายถึง สามารถมีความเข้าใจบุคคลอื่น รับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น
3. เคารพและยอมรับในบุคคลอื่น ๆ หมายถึง ยอมรับบุคคลอื่นโดยไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด ไม่ประเมิณบุคคล เคารพในบุคคลอื่น รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น
4. การยอมรับโดยไม่เห็นด้วย หมายถึง การเป็นผู้ฟังที่ดีจะพยายามทำความเข้าใจโดยไม่ประเมิณบุคคลอื่น แต่ให้ความสนใจในบุคคลอื่น

ดังนั้น บุคคลจะมีความสัมพันธ์สนิทสนมกันได้ จะต้องมึพื้นฐานของความไว้วางใจเกิดขึ้นก่อน ความไว้วางใจ จะทำให้บุคคลเกิดความอบอุ่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือเอาใจใส่ซึ่งกันและกันการมีความไว้วางใจจะต้องมีการพัฒนาเป็นขั้นตอนไม่ใช่ไปสู่จุดสูงสุดเลยภายในครั้งเดียว ความไว้วางใจจะถูกสร้างขึ้น ถ้าบุคคลรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนและได้รับการยอมรับ มีการเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความไว้วางใจกันมากขึ้น (อรุณีประภา หอมเศรษฐี, 2529 : 53 - 54) นอกจากนี้ สัมพันธภาพที่บุคคลมีการเปิดเผยตนเองจะทำให้เกิดความไว้วางใจ มั่นใจในตัวบุคคลนั้น การไว้วางใจจะเกิดจากการยอมรับคนอื่นและมีการติดต่อกันอย่างเปิดเผย มีการช่วยเหลือกันเท่าที่จะทำได้ หากบุคคลมีการเปิดเผยตนเองแต่ไม่รู้สึกยอมรับบุคคลอื่น ความไว้วางใจก็จะไม่เกิดขึ้นและไม่เกิดการเปิดเผยตนเองอีกต่อไป (Johnson, 1986 : 43-46)

นอกจากนี้ ในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่มีใครที่จะเป็น "ผู้รับ" หรือ "ผู้ให้" อยู่ฝ่ายเดียวได้ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน เป็นพฤติกรรมสังคมที่จะต้องมีการตอบสนองกันอยู่ตลอดเวลา พฤติกรรมสังคมนี้ เป็นศิลปะที่เรียนรู้ได้ แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพื้นฐานอันละเอียดอ่อนในจิตใจของแต่ละบุคคลบางคนสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ไว และสามารถ "ให้"

สิ่งที่ผู้หนึ่งต้องการได้ถูกต้อง ผลที่เกิดขึ้นคือความพอใจ อันนำไปสู่ไมตรีจิตและมิตรภาพแต่ละบางคน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 12) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ ดังนี้ คือ

1. ความพอใจร่วมมือ (Mutuality) หมายถึง การที่บุคคลคบหากันนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้สึกและความพอใจของทั้งสองฝ่ายเป็นเบื้องต้น ต่างฝ่ายพอใจคบหาสมาคม ถ้าต่างฝ่ายไม่พอใจที่จะคบหาสมาคมต่อกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็จะยืดยาวต่อไป อาจจะเป็นการรู้จักกันอย่างผิวเผินเท่านั้น

2. การรู้จักและไว้วางใจกัน (Knowledge and Trust) เมื่อบุคคลพอใจที่จะคบหาสมาคมกันแล้ว ก็ต้องทำความรู้จักกันต้องศึกษารายละเอียดและประวัติส่วนตัวของฝ่ายตรงข้ามหาโอกาสสนทนากันแล้ว วิเคราะห์ดูว่า บุคคลนั้นๆ มีทัศนะหรือรสนิยมแบบเดียวกับตนหรือไม่ การที่จะให้ผู้อื่นไว้วางใจตนเองนั้น บางคนจะใช้วิธีเปิดเผยตัวเอง แสดงความบริสุทธิ์ภายในเพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามรู้จักคุ้นเคย หรือไว้วางใจรวดเร็วขึ้น ซึ่งวิธีที่ดีที่จะช่วยให้บุคคล มีความเข้าใจ สนิทสนมกันเป็นอย่างดี

3. ปทัสถานส่วนบุคคล (Personal Norms) สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ได้แก่ ปทัสถานส่วนบุคคลของแต่ละบุคคลที่แต่ละบุคคลยึดมั่นและแสดงออกอันมีผลกระทบต่อผู้อื่น เช่น การแสดงกิริยามารยาท ความประพฤติส่วนตัวอุปนิสัยใจคอ และบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นต้น ถ้าบุคคลมีปทัสถานส่วนบุคคลดี ก็เป็นเสน่ห์ของบุคคลนั้น แต่ละบุคคลนั้นเป็นที่รักใคร่และชื่นชอบของบุคคลอื่น อันเป็นปัจจัยในการสร้างสัมพันธภาพ หรือมิตรภาพที่ดีต่อกันได้

4. การลงทุนส่วนตัว (Self Investment) เมื่อบุคคลเข้าไปมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นใดก็ตาม บุคคลอาจจะได้กำไรหรือขาดทุน กำไรที่นี้หมายถึง ความพอใจความสำเร็จ ความร่าเริง และความสุข ส่วนขาดทุน หมายถึง ความไม่สบายใจ ความทุกข์ใจ ความอับอายและความกระวนกระวายใจ ดังนั้น การที่บุคคลจะคบกับใครนั้น แต่ละบุคคลจะต้องพิจารณาถึงกำไรและขาดทุนไว้อย่างละเอียดและยอมลงทุนโดยเลือกเสียบางส่วนแลกกับบางอย่างที่พอใจ

ดังนั้น บุคคลจะมีความสัมพันธ์สนิทสนมกันได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ของความสัมพันธ์ก่อน ความไว้วางใจ จะทำให้บุคคลเกิดความอุ่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือเอาใจใส่ซึ่งกันและกันการมีความไว้วางใจจะต้องมีการพัฒนาเป็นขั้นตอนไม่ใช่ไปสู่จุดสูงสุดเลยภายในครั้งเดียว ความไว้วางใจจะถูกสร้างขึ้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนและได้รับการยอมรับ มีการเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดความไว้วางใจกันมากขึ้น (อรุณีประภค หอมเศรษฐี. 2529 : 53-54) นอกจากนี้ สัมพันธภาพที่บุคคลมีการเปิดเผยตนเองจะทำให้เกิดความไว้วางใจ มั่นใจในตัวบุคคลนั้น การไว้วางใจจะเกิดจากการยอมรับคนอื่นและมีการติดต่อกันอย่างเปิดเผย มีการช่วยเหลือกันทำที่ๆทำได้ หากบุคคลมีการเปิดเผยตนเองแต่ไม่รู้สึกยอมรับบุคคลอื่น ความไว้วางใจก็จะไม่เกิดขึ้น และไม่เกิดการเปิดเผยตนเองอีกต่อไป (Johnson. 1986 : 43-46)

นอกจากนี้ ในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่มีใครที่จะเป็น "ผู้รับ" หรือ "ผู้ให้" อยู่ฝ่ายเดียวกันได้ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน เป็นพฤติกรรมสังคมที่จะต้องมี การตอบสนองกันอยู่ตลอดเวลา พฤติกรรมสังคมนี้ เป็นศิลปะที่เรียนรู้ได้ แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพื้นฐานอันละเอียดอ่อนในจิตใจของแต่ละบุคคลบางคนสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นไว และสามารถ "ให้" สิ่งที่ผู้อื่นต้องการได้ถูกต้อง ผลที่เกิดขึ้นคือ ความพอใจ อันนำไปสู่ไมตรีจิตและมิตรภาพแต่บางคนพื้นฐานทางจิตใจยังไม่ละเอียดอ่อนนัก จึงไม่สามารถอ่านความรู้สึก หรือความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งได้ การตอบสนองจึงอาจจะไม่ถูกต้องผลที่เกิดขึ้นนั้นก็คือความไม่พึงพอใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้ง นอกจากนี้ปัจจัยที่แฝงอยู่เป็นเครื่องส่งเสริมให้มิตรภาพดำเนินไปอย่างราบรื่นคือ ความจริงใจที่เกิดขึ้นทั้งฝ่ายผู้ให้และผู้รับ (กิตติยวดี บุญชื้อ. 2522 : 114)

2.4.4 หลักการสร้างสัมพันธภาพ

อภิญา สวารช(2530 : 6-9) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคล เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้วยดี ดังนี้

1. บุคลิกภาพ (Personality) เป็นการแสดงกิริยาท่าทาง ทำให้รู้สึกเป็นคนที่มีความสนใจใครเห็นอยากทักทาย อยากคบหาสมาคมด้วย ทั้งการแต่งกาย และการพูดจาที่สุภาพไพเราะ
2. การมีท่าทางที่ดี (Handsome) มีกิริยามารยาทเรียบร้อย พูดคุยสนุกสนานมีอารมณ์ขันผู้คบหาสมาคมด้วยก็สบายใจ ไม่ใช่หน้าบึ้งตึงพูดจาขัดคอตลอดเวลา ทำให้ไม่มีใครอยากจะเข้าใกล้
3. ความเป็นเพื่อน (Friendliness) ควรทำตัวให้สนิทสนมกลมเกลียวเป็นเพื่อนได้ง่ายและรู้สึกเป็นกันเองไม่ถือตัว หรือหยิ่งจองหอง จนไม่มีใครกล้าเข้ามาสมาคมด้วย
4. มีความอ่อนน้อม (Modesty) รวมทั้ง กิริยามารยาทสุภาพ พูดจาอ่อนน้อมถ่อมตน
5. มีน้ำใจช่วยเหลือ (Helpful) เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยด้วยกำลังกาย กำลังความคิด กำลังเงินในลักษณะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใครได้รับความเดือดร้อนกันแสดงออกด้วยน้ำใจช่วยเหลือ
6. ให้ความร่วมมือดี (Cooperation) การให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นตัวอย่างที่ดีกับผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม หรือการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร ให้ความร่วมมือไม่เกี่ยงเขาเกี่ยงเรา
7. มีความกรุณา (Kindness) เอื้อเฟื้อมีน้ำใจโอบอ้อมอารี แก่ผู้ได้รับความทุกข์
8. ให้ความช่วยเหลือกิจการโดยมิได้หวังผลตอบแทน (Contribution)
9. มีการสร้างสรรค์ (Constructive) มีความคิดและการกระทำที่สร้างสรรค์ไม่ใช่ความคิดที่ทำลาย หรือกลั่นแกล้ง หนองเห็นยวความก้าวหน้าของผู้อื่น
10. มีอารมณ์ดี (Good Emotion) สามารถควบคุมและใช้อารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
11. มีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) ความมีชีวิตจิตใจไม่เชื่องซึม เบิกบานแจ่มใสปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นว่องไว

12. มีความรับผิดชอบ (Responsibility) มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน รักษาเวลา คำพูดชื่อเสียงสุจริต เมื่อได้รับมอบหมายงานทำงานเต็มความสามารถ

13. มีความอดทน (Patience) อดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยต่อการกระทำที่ไม่ชอบอารมณ์ความอดทนเป็นคุณสมบัติที่สำคัญรู้จักอดกลั้นต่อการกระทำของผู้อื่นได้

14. มีความขยันขันแข็ง (Diligence) ขยันต่อการทำงานตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ

15. มีความพยายาม (Attempt) มีความพยายามพากเพียรที่จะฝึกฝน ฝึกหัดตนให้มีคุณสมบัติทางมนุษยสัมพันธ์อย่างไม่ย่อท้อและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

16. มีปฏิภาณ (Intelligence) ฝึกปฏิภาณไหวพริบในการสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นตลอดจนการพูดคุยและการแสดงความคิดเห็น

จรรยา ทองถาวร (2533 : 104 - 105) กล่าวว่า ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้น ควรได้ทดลองปฏิบัติจริงๆ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลควรยึดหลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคล ดังนี้

1. รู้จักตัวเอง ปรับปรุงตัวเองให้เป็นคนดี และศึกษาค้นคนอื่นให้เข้าใจ
2. ยอมรับในธรรมชาติของบุคคลว่า บุคคลมีความแตกต่างกัน เราจึงควรยอมรับซึ่งกันและกัน สามารถให้อภัยกัน และพยายามเข้าใจกันให้ได้

3. ยึดถือปทัสสถานทางสังคม อันประกอบด้วยวิถีประชา วินัยแห่งจรรยา หรือธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนระเบียบ และคำสั่งทั้งปวง

4. ยอมรับในศักดิ์ศรีและให้เกียรติแก่บุคคลเพื่อให้บุคคลที่เราเกี่ยวข้องรู้สึกอบอุ่นใจ
5. พยายามใช้วิธีชนะใจคน เข้าใจบุคคลรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำให้เขาพอใจ
6. มีความจริงใจต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความจริงใจก่อให้เกิดมิตรภาพ และมั่นใจในการคบหาสมาคม

7. มีบุคลิกภาพและการแสดงออกที่ดี อันแสดงถึงความเป็นมิตรกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง
8. รู้จักกาลเทศะทำอะไรให้เหมาะสมแก่เวลา สถานที่ และบุคคล
9. เมื่อสนทนากับบุคคลอื่น ควรรู้จักถามเพื่อให้เกิดความร่วมมือ เช่น ถามความคิดเห็นของเขา รับฟังความคิดเห็นของเขา กระตุ้นให้คิดและพูด

10. พูดแต่น้อยฟังให้มากพยายามรู้จักเพื่อนด้วยการฟังเพื่อนพูดเป็นการให้ความสำคัญต่อเพื่อน

11. ทำทงในการพูด และฟังมองหน้าคู่สนทนาด้วยความสนใจ
12. ยึดมั่นเชื่อว่าทุกคนเป็นเพื่อนของเราเพื่อเป็นการแสดงอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อทุกคนจากหลักการสร้างสัมพันธภาพ ดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีนั้น ควรยึดหลักด้วยการรู้จักตนเองเข้าใจตนเองยอมรับตนเอง และเข้าใจบุคคลอื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ มีความรับผิดชอบ และมีการแสดงออกที่ดีต่อกัน

2.4.5 การสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อน

จอร์นสัน (Johnson. 1986 : 7 - 9) ได้เสนอแนะวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อนไว้ดังนี้ คือ

1. การรู้จักและไว้วางใจกัน ซึ่งจะเกิดได้จาก การเปิดเผยตนเอง ได้แก่ การเปิดเผยความรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งที่ได้กระทำไป การตระหนักรู้ในตนเอง ได้แก่ รู้เข้าใจ และยอมรับในความรู้สึก ความคิด ความสามารถ และการกระทำของตนเอง การยอมรับตนเอง ได้แก่ พอใจ และยอมรับลักษณะต่างๆ ของตนเอง
2. การสื่อสารกันอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ได้แก่ บอกความคิดความรู้สึกนึกคิดของเราให้ผู้อื่นทราบ
3. การยอมรับและสนับสนุนกัน ได้แก่ ช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นมีปัญหาหรือประสบภาวะวิกฤติ
4. การรู้จักแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งจะช่วยให้บุคคลมีความใกล้ชิดและสนิทสนมกันมากยิ่งขึ้น

วิจิตร อวระกุล (2526 : 148-152) กล่าวว่าวิธีปฏิบัติต่อเพื่อนเพื่อให้เพื่อนๆ มีความรู้สึกใคร่เห็นอกเห็นใจและเชื่อศรัทธา นอกจากนี้ในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนควรปฏิบัติดังนี้

1. เปิดฉากทักทายติดต่อกันก่อน เป็นการเริ่มสร้างความเป็นมิตร และความผูกพันเป็นการให้ความสำคัญแก่เพื่อนก่อน ทำให้คนอื่นได้เห็นว่าตนมีความสำคัญ
2. มีความจริงใจต่อเพื่อนทุกคนชอบความจริงใจต่อกัน ความสุจริตใจต่อบุคคล ทำให้เป็นที่รักใคร่นับถือ ถ้าไม่จริงใจต่อกัน การคบหาสมาคมจะเป็นไปได้ยากและมีอุปสรรค
3. ควรหลีกเลี่ยงการนินทาเพื่อนเพราะจะทำให้สูญเสียความเป็นเพื่อนไปเสื่อมเสียความนิยมเลื่อมใส มีแต่ความระแวง เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจจึงควรที่จะหลีกเลี่ยง
4. อย่าขัดทอดความผิดให้เพื่อนในการทำงานร่วมกัน ความบกพร่องผิดพลาดยอมเกิดขึ้นได้เสมอ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากหลายอย่าง อาจมาจากเพื่อน ตัวเรา เหตุการณ์ จึงควรแสดงความมีน้ำใจต่อกัน มิตรภาพความสัมพันธ์อันดีจึงเกิดขึ้น และแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น
5. ยกย่องเพื่อน ในสิ่งที่สมควรเมื่อเพื่อนทำดี ให้กำลังใจ และสนับสนุนด้วยความจริงใจไม่เสแสร้ง หรือหาประโยชน์
6. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเพื่อนด้วยความเต็มใจเสมอเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ตามหลักสังคหวัตถุ คือ "อัตถจริยา" ทำตนให้เป็นประโยชน์ในการทำงานต่างๆ แม้จะได้แบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบกันไปแล้วก็ตาม ถ้าเราได้ช่วยเหลืองานของเพื่อนที่ทำซ้ำ ทำไม่ได้ในบางเรื่อง บางสถานการณ์ บางเวลา ก็จะเป็นไปการเกื้อกูลสร้างความร่วมมือต่อกัน

7. ให้เพื่อนได้ทราบในเรื่องที่ต้องรับผิดชอบ หรือ เรื่องที่เกี่ยวข้อง โดยปรารถนาดี เป็นห่วงเป็นใย ในความเป็นอยู่และอนาคตของเพื่อน ช่วยเหลือและชี้แจงให้เกิดความเข้าใจเป็นการแสดงถึงความปรารถนาดีต่อเพื่อน

8. ฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๑บ้างให้เกียรติกัน โดยฟังเพื่อนแสดงความคิดเห็นแม้จะขัดกันหรือความคิดไม่ตรงกัน การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นกัน ทำให้รู้สึกว่าเขาไม่มีความหมายต่อเพื่อนต่อกลุ่มไม่ได้การยอมรับยกย่องเป็นการทำลายมิตรภาพระหว่างเพื่อน ผู้นำหรือเพื่อนที่ชอบใช้อำนาจ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ไม่ชอบให้ใครออกความคิดเห็น ชอบพูดให้คนอื่นฟัง แต่ไม่ชอบฟังคนอื่นพูด จะทำให้ไม่กลมเกลียวกันในหมู่เพื่อน

9. หลีกเลี่ยงการทำตัวเหนือเพื่อน แม้จะมีความเหนือกว่าอยู่แล้วก็ตาม การคุยโตโอ้อวดทำให้ไม่มีใครอยากคบด้วย เข้ากับใครไม่ได้ ควรยึดคติมอบน้อมถ่อมตนเอาไว้ เพื่อที่จะรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อนยั่งยืน

10. ทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย การประพฤติดต่อกันฉันท์มิตรที่เคยปฏิบัติกันมาแม้จะมีฐานะเปลี่ยนแปลงไปก็ตามแต่ความเป็นเพื่อนความเป็นกันเองก็ไม่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

11. ใจกว้างและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนบ้างตามสมควร เป็นการรักษาความเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมิตรภาพที่ขาดการติดต่อกัน ความห่างเหิน ทำให้ความไม่เข้าใจกันและกันเกิดขึ้นได้ จึงควรพบปะมิตรสหายบ้างตามความเหมาะสม

12. พบปะสังสรรค์กับเพื่อนบ้างตามสมควร เป็นการรักษาความเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมิตรภาพที่ขาดการติดต่อกัน ความห่างเหิน ทำให้ความไม่เข้าใจกันและกันเกิดขึ้นได้ จึงควรพบปะมิตรสหายบ้างตามความเหมาะสม

13. ให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามทุกข์ร้อน เท่าที่ทำได้ รู้จักเพื่อนเข้าใจเพื่อน เห็นใจเพื่อน ย่อมจะให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจในยามทุกข์ร้อน

นอกจากนี้ วิจิตร อวระกุล (2526 : 20) กล่าวว่า การยอมรับความแตกต่างของบุคคล เป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เพราะบุคคลจะดีเหมือนกันหมดทุกคนนั้นไม่ได้ ในขณะเดียวกันก็ไม่มีใครเลวไปหมดทุกคน บุคคลย่อมมีความแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้างจากดีที่สุด ดีมาก ดี ก่อนข้างดี พอใช้ ใช้ไม่ได้ เลว เลวน้อย เลวมาก เหล่านี้คละกันไป บุคคลจึงต้องเผชิญและสัมพันธ์กับบุคคลเหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การยอมรับความแตกต่างของบุคคลจะทำให้บุคคลทำใจได้มีความอดทนในความสัมพันธ์กัน และชูชัย สมิทธิไกร(2528 : 113 - 114) ได้กล่าวว่า ในการติดต่อหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เราต้องเป็นตัวของตัวเองและรู้วิธีการสื่อสร้างความสมดุลระหว่างความต้องการของตนและของผู้อื่น และต้องไม่เป็นการทำร้ายตนเอง หรือมีลักษณะที่คอยสนองตอบความต้องการของบุคคลอื่นอยู่เสมอหรือพยายามที่จะทำอะไรเพื่อบุคคลอื่นแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกเหนื่อยอ่อนทั้งกายและใจ

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อนสรุปได้ว่า การปฏิบัติต่อเพื่อนเพื่อให้เข้าใจกัน จึงควรทักทายกันด้วยความจริงใจ ไม่นินทาชักทอดเพื่อน รู้จักการยกย่องชมเชยเพื่อนให้ความร่วมมือ รู้จักรับผิดชอบต่อเพื่อน เข้าใจ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นอกเห็นใจกัน

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อครอบครัว

2.5.1 ความหมายของความรับผิดชอบและความรับผิดชอบต่อครอบครัว

2.5.1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ลอว์ชี (Lawshe. 1966 : 143) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบว่าเท่ากับเป็นการค้นหาอุปนิสัย อารมณ์ของบุคคลที่มีความรอบคอบ รับผิดชอบ และเป็นทีไว้วางใจได้มากน้อยเพียงใด

ฟลิปโป (Flippo.1966 : 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่าเป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้และความสำเร็จที่เกี่ยวข้องนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการคือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

กูด (ยนต์ ชุ่มจิต. 2534 : 72 ; อ้างอิงจาก Good. 1959 : 498) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Dictionary of Education ถึงความหมายของคำว่ารับผิดชอบ ไว้หลายฉบับ เช่นฉบับแรกได้อธิบายว่าเป็นหน้าที่ประจำของแต่ละบุคคลเมื่อได้รับมอบหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนอีกฉบับหนึ่งให้ความหมายไว้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะซึ่งได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดตามความสามารถของตน

ป. มหาพันธ์ (2538 : 2) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบไว้หลายนัย ดังนี้ นัยแรก ความรับผิดชอบ ได้แก่ ความสามารถที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง ได้แก่การตัดสินใจที่จะเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความเหมาะสมและก่อให้เกิดผลดี เลือกละเว้นสิ่งที่ไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลเสีย หรืออีกนัยหนึ่งได้แก่ การตัดสินใจที่จะพบกับสถานการณ์ที่ได้สร้างขึ้นเอง หรือที่มีผู้ทำมาแล้ว

ปรียา ชัยนิยม (2542 : 9) ได้กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึงความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเองและสังคม เพื่อให้บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

จันทรา พวงยอด (2543 : 3) ได้กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียน และการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

จากความหมายของความรับผิดชอบที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลประพฤติปฏิบัติงานต่างๆ ด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ รับผิดชอบที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป

ทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย อีกทั้งยังไม่ปิดภาระหน้าที่ของตนให้แก่ผู้อื่นในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย อีกทั้งยังไม่ปิดภาระหน้าที่ของตนให้แก่ผู้อื่น

2.5.1.2 ความหมายของความรับผิดชอบต่อครอบครัว

กรมสามัญศึกษา (2526 : 66 - 92) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัวว่า หมายถึง การตั้งใจช่วยเหลืองานภายในบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน รู้จักแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว

เพ็ชรินทร์ ปฐมวนิชกะ (2535 : 14) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อครอบครัวไว้ว่าการรู้จักฐานะและหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัวปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมมีความตั้งใจช่วยเหลือครอบครัวในการทำงาน เพื่อแบ่งเบาภาระของครอบครัว

วัลภา ดวงชาทม (2539 : 6) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อครอบครัวไว้ว่า การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจ และตั้งใจที่จะปฏิบัติตนด้วยการเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดา ช่วยเหลือกิจกรรมในบ้านตามโอกาสอันสมควร ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัวเป็นคนสุภาพอ่อนน้อมต่อบิดามารดาและผู้อาวุโสช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

จากเอกสารสรุปได้ว่าความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การให้ความร่วมมือในการทำงานในครอบครัวรู้จักหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ของลูกที่ดี เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ ช่วยเหลือภารกิจตามควรแก่โอกาส ไม่นำความเดือดร้อนมาให้ ช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของครอบครัว

2.5.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

ได้มีนักจิตวิทยา นักการศึกษาและผู้วิจัยได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้หลายท่าน ดังนี้

แคทเทล (Cattell. 1905 : 49) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบมีดังต่อไปนี้ คือ ตรงต่อเวลา พยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงานเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน พิถีพิถัน ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอดทนอดกลั้น ไม่ชอบความโลเลพยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนการทำงาน รู้จักตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน

บราวเน่ (Browne. 1958 : 58) ได้กล่าวถึงลักษณะของความรับผิดชอบว่ามีดังนี้คือ ใฝ่ใจได้ มีความคิดริเริ่ม มีความไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำงานดีขึ้นกว่าเดิม สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

กอซ (Gough. 1969 : 10) อธิบายลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า มีอารมณ์มั่นคงมีความรู้สึกรับผิดชอบชัด เป็นคนที่ชอบวางแผนก่อนลงมือทำงาน มีความ

รับผิดชอบในงาน มีความคิดก้าวหน้า มีความสามารถ มีความเป็นอิสระ พึ่งตนเองได้ ชอบคิด มีลักษณะตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 141-142) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้ 1. มีความอดทน 2. มีความเชื่อมั่น 3. มีความต้องการผลสำเร็จ 4. ควบคุมตนเองได้ 5. ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ 6. ตรงต่อเวลา 7. ซื่อสัตย์ 8. กล้าเผชิญความจริง

พระเมธีธรรมมาภรณ์ (2533 : 66-67) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบว่ามีลักษณะ 3 ประการ คือ 1. ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ 2. ไม่ละทิ้งหน้าที่ 3. ไม่ทุจริตต่อหน้าที่

อรทัย โสภา (2533 : 45-46) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้ 1. ตรงต่อเวลา 2. มีความละเอียดรอบคอบ 3. รู้จักหน้าที่ 4. มีความเพียรพยายาม 5. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และมีวินัยในตนเอง 6. มีความซื่อสัตย์ 7. ยอมรับความผิดพลาด 8. มีอารมณ์หนักแน่น 9. ไม่ปิดงาน 10. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น 11. มีเหตุผล 12. มีความคิดสร้างสรรค์ 13. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 14. มีความคิดริเริ่ม

นิคม ชนะไพฑูรย์ (2535 : 18) ได้กล่าวสรุปว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีลักษณะต่อไปนี้ 1. ซื่อสัตย์ 2. ยอมรับข้อผิดพลาด 3. พยายามปรับปรุงแก้ไข 4. รักษาชื่อเสียง 5. รู้จักวางแผน 6. เสมอต้นเสมอปลาย 7. อดทนอดกลั้น 8. ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ 9. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี 10. ยึดระเบียบกฎเกณฑ์

เอมอร กฤษณะรังสรรค์ (2537 : 7) ได้สังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ ดังนี้ 1. มีความพยายาม 2. มีความตั้งใจการปฏิบัติหน้าที่ 7. ยอมรับผลของการกระทำ 8. ซื่อสัตย์ 9. ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น 10. ไวใจได้ 11. มีความคิดริเริ่ม 12. มีความละเอียด 13. มีความสามารถรอบรู้รอบคอบ 14. เชื่อมั่นในตนเอง 15. ทำงานเรียบร้อย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539 : 83 - 95) กล่าวว่าคนที่มีความรับผิดชอบมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1. ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุดและสุดกำลังความสามารถ 2. ทำงานเสร็จและทันเวลาที่กำหนดโดยไม่มีการควบคุม 3. กล้ารับในส่วนที่เป็นความผิด 4. เอาจริง เอาใจ และซื่อ 5. ไม่ทิ้งงานไปกลางคัน 6. ไม่ผัดวันประกันพรุ่งและทิ้งปัญหา 7. ไม่โทษผู้อื่น หากทำงานนั้นไม่เสร็จหรือเกิดความเสียหาย 8. ตรงต่อเวลาในการทำงานหรือนัดหมาย

วัชร ฐวธรรม (2539 : 38 - 43) กล่าวว่าองค์ประกอบของคนที่มีความรับผิดชอบมี ดังนี้ 1. การยอมรับตนได้แก่ การรู้คุณค่าความชาญฉลาด 2. การรู้จักนำตนได้แก่ มีความมั่นใจในตนเอง 3. ไม่ชอบมั่งง่าย 4. รู้จักการยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น 5. ไม่ชอบตัดสินวิจารณ์ผู้อื่น 6. ทำงานเสร็จตามเป้าหมาย

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2547 : 7) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1. มีวินัยในตนเอง 2. มีความกระตือรือร้น 3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง 4. มีความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น

จากที่ได้รวบรวมเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ พบว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความอดทนอดกลั้น
2. ตรงต่อเวลา
3. มีความขยันขันแข็ง
4. รู้จักหน้าที่ของตนเอง และการกระทำตามหน้าที่
5. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
8. มีความปรารถนาที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีกว่าเดิม
9. มีความซื่อสัตย์
10. มีความคิดก้าวหน้า
11. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
12. ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น
13. มีการวางแผนในการทำงาน
14. มีความต้องการผลสำเร็จในการทำงาน
15. มีความเพียรพยายามในการทำงาน
16. มีความละเอียดรอบคอบ
17. มีการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
18. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม
19. ติดตามผลงานที่ได้กระทำลงไป
20. มีเหตุผล
21. รู้จักรักษาสีทิวของตนเอง และเคารพสิทธิของผู้อื่น
22. เอาใจใส่ในการทำงาน

2.5.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ได้มีนักจิตวิทยา นักการศึกษา และผู้วิจัย ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไว้หลายท่าน ดังนี้

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2521 : 28) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวว่า มีลักษณะดังนี้

1. มีวินัยทางสังคม
2. มีความเอื้อเฟื้อ
3. มีความเกรงใจ
4. กระทำตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมายบ้านเมือง

5. กระทำตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ชม ภูมิภาค (2525 : 128) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ว่าเป็นกิจกรรมของบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำนั้นเป็นของสำคัญ จะต้องปฏิบัติหน้าที่นั้นให้สุดความสามารถโดยถือว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ถ้าตนประพฤติเสื่อมเสียก็จะทำให้หมู่คณะพลอยเสื่อมเสียไปด้วย และถ้าตนทำสิ่งใดอันควรยกย่องสรรเสริญครอบครัวก็พลอยได้รับเกียรติ ได้รับคำสรรเสริญไปด้วยดังนั้นคนเช่นนี้ย่อมจะทำกิจการใด ๆ โดยยึดหลักผลได้ผลเสียของหมู่คณะเป็นเครื่องพิจารณาว่าควรจะทำหรือไม่ เขาย่อมจะหมั่นหาทางให้หมู่คณะเจริญก้าวหน้า และขจัดอุปสรรคแห่งความเจริญของหมู่คณะเท่าที่จะทำได้ โดยอาจจะทำตามลำพังหรือชักชวนเพื่อนฝูง และสมาชิกในครอบครัวร่วมมือกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งสามารถที่จะกล่าวโดยสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะมีลักษณะดังนี้

1. เสียสละ
2. เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
3. เป็นคนที่จริงใจ
4. มีความ پاکเพียร
5. เป็นคนที่จริงใจ
6. เป็นคนที่มีระเบียบวินัยยึดถือกฎหมายบ้านเมือง
7. มีความซื่อสัตย์สุจริต

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีลักษณะดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อตนเอง
3. มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น
4. เคารพต่อข้อบังคับ ระเบียบกฎหมาย
5. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
6. มีมนุษยสัมพันธ์
7. สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี
8. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
9. มีความซื่อสัตย์ต่อครอบครัว
10. เป็นคนมีเหตุผล
11. มีความเป็นประชาธิปไตย
12. ไม่เอาแต่ใจตนเอง
13. เสียสละความสุขของตนเองเพื่อครอบครัว

2.5.4 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของประชาชนที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม และต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง ดังที่ จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2521 : 28) ได้กล่าวว่าความรู้สึกรับผิดชอบเป็นลักษณะของพลเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากความมีวินัยในสังคม ความเอื้อเฟื้อ และความเกรงใจ ซึ่งลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีก็คือ นิสัยและการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของศาสนา กฎหมายบ้านเมือง รวมถึงลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เนื่องจากความรับผิดชอบนี้เป็นลักษณะนิสัยและเจตคติของบุคคลเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งการเป็นคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่นี้ เป็นลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุขและยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย นอกจากนี้หลักสูตรปี 2544 ได้มีการปรับปรุงให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคม และ ทองคุณ หงส์พันธุ์(2536 : 22) ได้กล่าวถึงผลดีอันเกิดจากการมีความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ดังนี้

1. ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากผู้อื่น
2. การงานสำเร็จเรียบร้อยได้ผลดี
3. เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องครบถ้วน
4. เกิดความมั่นคงในสังคมและชาติ
5. สังคมและชาติสามารถพัฒนาไปสู่ความเจริญได้รวดเร็ว
6. มีความสะดวกสบายและร่มเย็นเป็นสุขเกิดขึ้นในสังคมของชาติ

ซึ่งสอดคล้องกับ คะเน็งรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 44 - 45) ที่กล่าวว่าหากบุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีผลดังนี้

1. ทำงานอย่างสำเร็จตามเป้าหมายได้ทันเวลา
2. เป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่อง สรรเสริญ และเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเอง

และต่อสังคม

3. เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับกฎจริยธรรม และ

หลักเกณฑ์ของสังคม

4. ไม่เป็นเหตุของความเสื่อมเสียและเสียหายแก่ส่วนรวม
5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

นอกจากนี้ยังคล้ายกับคำกล่าวของ อนุวัติ คุณแก้ว (2538 : 52) ที่กล่าวว่าความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลักษณะหนึ่งของคนที่มีความสำคัญมากเพราะจะทำหน้าที่หรืองานที่มอบหมายให้ประสบความสำเร็จและเสร็จตามเวลาที่กำหนด ซึ่งมีผลทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ

สรุปแล้วนักจิตวิทยาหลายท่านได้มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ความรับผิดชอบของบุคคลเป็นลักษณะหนึ่ง que แสดงถึงความเป็นผู้มีความรับผิดชอบทางด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบอันสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตภายในสังคมหนึ่ง ๆ เนื่องจากในสังคมแต่ละแห่งบุคคลแต่ละคนย่อมมีบทบาทที่จะต้องกระทำมากมาย ถ้าทุกคนในสังคมรู้จักรับผิดชอบในบทบาท และหน้าที่ต่างๆ ของตนเองเป็นอย่างดี ก็ย่อมจะทำให้ได้ความก้าวหน้าตลอดจนความมั่งคั่งในสังคมนั้น ๆ (ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต. 2510 : 54)

2.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

2.6.1 การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

ละเอียด ลิ้มอักษร (2520 : 15-16) ได้กล่าวถึงบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาของเด็ก สรุปได้ดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้เด็กรู้จักจัดทำตารางการทำงาน การเล่น และการพักผ่อนให้ได้ สักส่วนถ้าทางโรงเรียนมีงานหนักอยู่แล้ว ก็ลองหงานทางบ้านให้เบาลง และดูแลให้เด็กได้ทำงานที่โรงเรียนมอบหมายความสำเร็จเรียบร้อย ก็จะช่วยให้เด็กได้รับผลสำเร็จอย่างดีในการเรียน

2. อบรมสั่งสอนให้เด็กรู้จักคบเพื่อน และรู้จักการสมาคม

3. ให้โอกาสเด็กได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในกิจกรรมต่างๆ ของบ้านเพื่อเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบและความร่วมมือกับหมู่คณะ

4. ยินยอมให้เด็กใช้จ่ายเอง และทำบัญชีจ่ายของตนเองไว้ เพราะในระยะนี้เด็กได้เรียนทำบัญชี รับ - จ่าย มาแล้ว เป็นการช่วยให้การสอนทางโรงเรียนสมบูรณ์ขึ้น

5. ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจได้ถูกต้อง เช่น อบรมให้เด็กเห็นคุณประโยชน์ของการอ่านเด็กก็จะสามารถให้เหตุผลตัดสินใจใช้เวลาว่างอ่านหนังสือมากขึ้นด้วยความเต็มใจ การปล่อยให้เด็กได้รับผลดีจากการตัดสินใจผิด ก็เป็นการช่วยให้เด็กรู้จักตัดสินใจได้ดีขึ้น

6. ยั่วให้เด็กสนใจค้นคว้าหาความรู้ โดยการเป็นกำลังใจให้เด็ก ตอบคำถามด้วยความเอาใจใส่และกระตือรือร้น ยั่วให้เด็กกล้าแสดงออกตามความคิดเห็นต่างๆ ตามความสนใจ

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2526 : 68-69) ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในปกครอง สรุปได้ดังนี้

1. ให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่การเรียนและเข้าใจนักเรียนอย่างเพียงพอ

2. พยายามสังเกตเด็กที่อยู่ในความปกครองของตนว่า ชอบทำกิจกรรมอะไรบ้าง พยายามหาสิ่งที่มีประโยชน์ให้เด็กได้ทำตามความชอบ

3. ผู้ปกครองควรเลือกรายการดูโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับนักเรียน และแบ่งเวลาในการดูโทรทัศน์ให้เด็กได้ทำตามความชอบ

4. หาโอกาสพานักเรียนไปเที่ยวพักผ่อน และให้มีโอกาสได้พบเห็นสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นการพักผ่อนแล้ว ยังเป็นการไปทัศนศึกษาอีกด้วย

5. จัดหาหนังสือที่ดีมีประโยชน์เหมาะสมสำหรับวัยของนักเรียน ให้นักเรียนได้อ่าน
6. จัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้น่าอยู่ มีบรรยากาศที่ดี เพื่อดึงดูดให้เด็กอยู่บ้าน

สวัสดี สุวรรณอักษร (2528 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ไว้ดังนี้

1. ควรมีความเข้าใจและให้ความสนใจในโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนให้มากที่สุด

เท่าที่จะทำได้

3. ยอมรับในความสามารถทางสมองหรือสติปัญญาของนักเรียน
4. สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้บริการแนะแนวของทางโรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับ

นักเรียนทุกคน

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูทุกคนในโรงเรียน
6. ควรสนับสนุนการใช้ระเบียบวินัยต่างๆ อันเข้มงวดของครูบ้าง
7. ควรให้การอุปถัมภ์อย่างเพียงพอในการเล่นเรียนของนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ควรพยายามจัดบรรยากาศภายในบ้านให้นักเรียนมีความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียน เช่น จัดห้องพิเศษสำหรับดูหนัง มีโต๊ะเขียนหนังสือและอุปกรณ์การเขียนครบครัน ถ้าหากสามารถทำได้ก็ควรจัดทำตารางเวลาเรียนให้เหมาะสม พร้อมทั้งมีเวลาพักผ่อนบ้างตามควร จัดสถานที่ดูหนังให้มีความเงียบสงบ แนะนำให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของวิชาต่างๆ ที่เรียน ถ้าหากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในวิชานั้นๆ ก็ควรพยายามตอบคำถามหรือคำอธิบายในเรื่องต่าง ที่นักเรียนสงสัย หรืออาจจะช่วยให้นักเรียนอยากค้นคว้า หากความรู้เพิ่มเติมต่อในสมุดหรือแหล่งความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่

ปณิตา นิตยาพร (2542 : 31-36) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการช่วยแก้ปัญหาในการทำงาน โครงการ รายงาน การบ้าน หรือการสอนต่างๆ ของเด็กให้ประสบความสำเร็จหรือผู้ปกครองควรรู้วิธีการช่วยเหลือเด็กที่ถูกต้อง เหมาะสม วิธีการหนึ่งซึ่งเป็นแนวทางในการช่วยเหลือเด็กตามกระบวนการแก้ปัญหา และเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย คือ วิธี "Big Six" ตามแนวคิดของ Eisendeg และคนอื่นๆ (ปณิตา นิตยาพร. 2542 : 32 ; อ้างอิงจาก Eisenberg and Berkowitz. 1996. Help with Homework ; A Parent's Guide to Information Problem-Solving) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. การให้คำจำกัดความของงาน (Task definition) เป็นการช่วยให้เด็กเข้าใจว่าเขากำลังจะทำอะไร ทำออกมาในรูปแบบใด และข้อมูลอะไรที่จะนำมาใช้
2. การแสวงหาข้อมูล (Information seeking strategies) เป็นขั้นที่ผู้ปกครองพยายามให้เด็กมองภาพในมุมกว้าง และคิดถึงแหล่งข้อมูลทุกชนิดที่สามารถนำมาใช้ได้และมองให้แคบลงโดยการเลือกแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการด้วยตัวของเด็กเอง
3. การสืบค้นและการเข้าถึงข้อมูล (Location & access) เป็นขั้นที่เข้าถึงแหล่งข้อมูลเหล่านั้น เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์

4. การนำข้อมูลมาใช้ (Use of information) เป็นขั้นตอนที่ต้องการให้เด็กนำสิ่งที่ได้อ่าน ฟัง ทบทวน ตัดสินใจว่าข้อมูลใดมีความสำคัญ และตัดทอนดึงข้อมูลนั้นๆ ออกมา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ยากและใช้เวลามาก ดังนั้นผู้ปกครองอาจช่วยเด็กในการอ่านเฉพาะส่วนที่ค่อนข้างยากรวมทั้งสอนวิธีการถ่ายสำเนาในหน้าที่สำคัญ หรือใช้ปากกาสีสวย ๆ ชีตเส้นได้ข้อมูลที่สำคัญเอาไว้

5. การสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) เป็นการรวบรวมนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงและนำเสนอออกมาในการบ้านหรืองานที่เด็กได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจต้องใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการนำเสนอข้อมูล ดังนั้น ผู้ปกครองอาจช่วยเด็กโดยการสอนวิธีการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่างๆ หากไม่มีก็อาจหาหนทางให้เด็กใช้ที่โรงเรียน หรือบ้านเพื่อนก็ได้

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่ให้เด็กประเมินผลงานของตนเองว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่อย่างไร เช่น ผลงานที่ออกมาดีหรือไม่ คาดว่าจะได้คะแนนมากน้อยเพียงใด ถ้าต้องทำงานนี้อีกครั้งจะทำอย่างไรที่จะประหยัดเวลาและใช้ความพยายามน้อยลง

จากที่ศึกษามาข้างต้นสรุปว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองดูแล เอาใจใส่และติดตามผลการเรียนของนักเรียน โดยสอนให้นักเรียนรู้จักทำงานอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการคิดวิเคราะห์ การวางแผน การดำเนินการ การประเมินงาน และการปรับปรุงงาน รวมทั้งสอนให้นักเรียนรู้จักแบ่งเวลาในการทำงานการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การช่วยให้นักเรียนสนใจค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมและให้กำลังใจให้นักเรียนมีความกล้ากล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

2.6.2 การวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จะทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจ เกิดความพยายามในการเรียนนั้นเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นครูจะต้องมีการวัดและการประเมินการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองที่เหมาะสม ซึ่งนักการศึกษาได้พยายามรวบรวมเครื่องมือที่ใช้วัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองไว้ดังนี้ (ลำเรียง บุษเริงรัตน์; และคนอื่นๆ.ม.ป.ป. : 39 – 40)

1. แบบสอบถาม เป็นชุดของคำถามที่ให้ผู้ตอบได้รายงานสิ่งที่ต้องการตรวจสอบความเป็นจริงหรือความรู้สึกของผู้ตอบ
2. แบบสังเกต เป็นชุดของรายการที่ต้องการตรวจสอบพฤติกรรมและลักษณะของการกระทำด้วยการใช้ประสาทสัมผัสของผู้วัด
3. แบบสัมภาษณ์ เป็นชุดของรายการที่ผู้ถูกวัดใช้สนทนากับผู้วัด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้ถูกวัดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. แบบบันทึกเหตุการณ์และระเบียบสะสม เป็นชุดของรายการบันทึกข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้ถูกวัดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
5. แบบศึกษาเป็นรายกรณี เป็นชุดของรายการบันทึกข้อเท็จจริงของผู้ถูกวัดอย่างต่อเนื่อง

3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการ

3.1 งานวิจัยต่างประเทศ

แมคเบอร์และบริษัท (Mcber and Company. 1980 : 463 -465) สร้างแบบสอบถามรูปแบบของการจัดการ (Managerial Style Questionnaire) เพื่อที่จะวัดวิธีการที่ผู้จัดการใช้หรือไม่ใช้อำนาจที่ส่งอิทธิพลต่อแรงจูงใจของผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาเป็นแบบสอบถามที่ให้ลำดับคะแนนด้วยตนเองหรือจากผู้บังคับบัญชา แบ่งเป็น 6 ตอน คือ การบังคับ อำนาจหน้าที่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิก ประชาธิปไตย การเป็นผู้นำและการอบรม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิวิจารณ์แบบสอบถามนี้ คือ เบอรันาดิน (Brenadin) ผู้จัดการศูนย์วิจัย วิทยาลัยบริหารธุรกิจและเอกชน มหาวิทยาลัยฟลอริดา แอตแลนติก และไพเนส (Pyne) แผนกการบริหารเอกชนและการวิเคราะห์นโยบาย มหาวิทยาลัยเซาท์เทิร์น อิลินอย กล่าวว่ แบบสอบถาม MSQ ประกอบด้วย 36 ข้อคำถาม ใช้เวลา 15 - 20 นาที ในการทำเหมาะสำหรับผู้จัดการทุกระดับ เป็นแบบสอบถามที่ใช้ภาษาเขียนได้ดี อ่านเข้าใจง่าย ใช้กับสถานการณ์จริงได้ กลุ่มปรกติวิสัยน้อยเกินไปเพราะใช้กลุ่มตัวอย่างเพียง 400 คน ทำให้ข้อมูลไม่เพียงพอ ค่าความตรงและความเที่ยงยังต้องได้รับการพัฒนา เพราะมีค่าต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม ถ้าแบบสอบถามนี้ได้พัฒนาขึ้นอีกก็เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวินิจฉัยบุคคลได้ดีมาก

ฮอล และคณะ (Hall and others. 1984 : 457-460) ได้สร้างแบบสำรวจการประเมินผลทางการจัดการ (Management Appraisal Survey) มีจุดประสงค์ที่จะประเมินการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการและเจตคติของลูกจ้างซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ความเป็นผู้นำ ความมีเหตุผล การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน และการประเมิน มีผู้ทรงคุณวุฒิได้วิจารณ์แบบสอบถามนี้ 2 คน คือ เบอรันาดิน (Bernadin) ผู้จัดการศูนย์วิจัย วิทยาลัยการบริหารธุรกิจและเอกชน มหาวิทยาลัยฟลอริดา แอตแลนติก กล่าวว่ แบบสอบถามนี้ใช้ทฤษฎีตาราง (Grid theory) ของการจัดการ ซึ่งได้รับความนิยมมาก สร้างโดย เบลกและมูตัน (Blake and Mouton. 1964) เป็นแบบสำรวจที่สร้างจากสถานการณ์ 12 สถานการณ์ ซึ่งยังไม่มีทฤษฎีหรือเหตุผลมาสนับสนุนแบบสอบถามหรืองานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการและความเป็นผู้นำ แบบสอบถามมี 4 หน้า 2 ใน 4 หน้าเป็นตารางปรกติวิสัยที่มีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่มีรายละเอียดอื่นๆ เกี่ยวกับการพัฒนาปรกติวิสัย นอกจากนี้ยังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับค่าความเที่ยงและความตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งวิธีบริหารแบบสอบถามก็ไม่ได้แสดงไว้เช่นเดียวกัน รวมถึงวิธีดำเนินการต่อผลย้อนกลับ อีกคน คือ ทอร์ตัน (Thorton) ศาสตราจารย์ทางจิตวิทยา มหาวิทยาลัยโคโลราโดสเตท ได้วิจารณ์แบบสอบถามนี้ว่ามีความซับซ้อนเกี่ยวกับรูปแบบของแบบสอบถาม ข้อคำถามต้องใช้ระดับการอ่านที่สูง มีความสับสนในวิธีการให้คะแนน และยังไม่มีความช่วยเหลือสำหรับผู้บริหารการสอบ นอกจากนี้ ยังขาดเหตุผลทางจิตวิทยาของสเกลข้อคำถาม ขาดข้อมูลของรายละเอียดเกี่ยวกับการแปลความหมายของกลุ่มปรกติวิสัย เขากล่าวโดยสรุปว่าเขาไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้จะสามารถนำไปพิจารณาตัดสินได้ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง

เคิร์กแพทริก (Kirkpatrick. 1984 : 460-461) สร้างแบบสอบถามวัดความสามารถในการจัดการโดยใช้หลักการจัดการสมัยใหม่ (Management inventory on Modern Management) มีจุดประสงค์เพื่อ

พัฒนาสิ่งสำคัญเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้จัดการทั้งหมด 8 ประการ ประกอบด้วย รูปแบบการเป็นผู้นำ การคัดเลือก การอบรม การติดต่อสื่อสาร การจูงใจ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดการ การแต่งตั้งตัวแทน การตัดสินใจ และเวลาในการจัดการ มีผู้ทรงคุณวุฒิวิจารณ์ถึงแบบสอบถามนี้ คือ ฮาร์มอน (Harmon) ศาสตราจารย์ทางจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยอิลลินอย วิจารณ์แบบสอบถามว่าเป็นแบบสอบถามวัดความสำเร็จของผู้จัดการ ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการประเมินการอบรมการตัดสินใจเลื่อนตำแหน่ง การประเมินประสิทธิภาพของการอบรม การให้ข้อมูลสำหรับการฝึกผู้จัดการฝึกหัดและช่วยในการเลื่อนตำแหน่งของผู้จัดการ อย่างไรก็ตาม แบบสอบถามนี้ต้องระมัดระวังในการใช้เพราะยังไม่มีข้อมูลสนับสนุนว่าแบบสอบถามดังกล่าวจะเหมาะสมสำหรับคัดเลือก เพราะไม่ได้กล่าวถึงวิธีการหาค่าความจริง นอกจากนี้การให้เหตุผลที่ไม่ดีพอสำหรับการคัดเลือกตัวบ่งชี้ทั้ง 8 ตัวในแบบสอบถามครอบคลุมได้จริงหรือ การอธิบายถึงการใช้รูปแบบคำตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และกลุ่มปรกติวิสัยปัจจุบันสำหรับผู้จัดการในอนาคตและระดับของผู้จัดการ

3.2 งานวิจัยในประเทศ

วันนิภา เลิศล้ำศรีเทียน (2535 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการจัดการทางธุรกิจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการทางการธุรกิจตามโครงสร้างของแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์ องค์ประกอบ ประกอบด้วยความสามารถ 6 ด้าน คือ ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ ความสามารถในการวางแผนการทำงาน ความสามารถในการจัดระบบงาน ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ความสามารถในการตรวจสอบผลการทำงาน และความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สาขาบริหารธุรกิจและพาณิชยกรรม ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,012 คน เครื่องมือที่สร้างขึ้นเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 5 เลือก การตรวจให้คะแนนเป็น 5 , 4 , 3 , 2 และ 1 ตามลำดับจำนวน 43 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ข้อสอบทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .663 แบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเกณฑ์ปกติมีพิสัยคะแนนตั้งแต่ 108 ถึง 188 และ 115 ถึง 190 คะแนนตามลำดับ

กรมสามัญศึกษา (2537 : 1-5) ได้ทำการวิจัยและพัฒนารายวิชา “การคิดเป็นเน้นการพัฒนาความสามารถในการคิด เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในการพัฒนาความสามารถในการคิด และความสามารถในการจัดการ ได้พัฒนาโดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้ (1) พัฒนาระบวนการคิดที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม เน้นการสอนโดยให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล โดยการฝึกใช้ข้อมูล 3 ด้าน คือ ด้านตนเอง ด้านวิชาการ และด้านสภาพแวดล้อม (2) ปฏิบัติตามแผนพัฒนาจากฐานความคิด (3) ปฏิบัติการแก้ปัญหาในชีวิตจริงหรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง และ (4) พัฒนาทักษะการประเมินผลเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพชีวิตและผลงาน ทั้งนี้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดดังกล่าวข้างต้นมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนคิดเป็น

ซึ่งมีกระบวนการที่สำคัญ 5 ประการ คือ การสืบค้นปัญหา การรวบรวมข้อมูล 3 ด้าน การตัดสินใจอย่างมีเป้าหมาย การปฏิบัติและตรวจสอบผลงาน และการประเมินผลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สุพจน์ ดวงเนตร (2542 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการจัดการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 830 คน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการจัดการ 6 ด้าน คือ ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ ความสามารถในการวางแผนการทำงาน ความสามารถในการจัดระบบงาน ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ความสามารถในการตรวจสอบผลการทำงาน และความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน เครื่องมือที่สร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบประเภทสถานการณ์ แบบเลือกตอบ มี 3 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ การตรวจให้คะแนนเป็น 3, 2 และ 1 ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้านเท่ากับ .67 - .79 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดที่หาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า แบบวัดทั้ง 6 ด้าน วัดองค์ประกอบร่วมกัน ได้ 1 องค์ประกอบ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตั้งแต่ .85 - .89 เกณฑ์ปกติของแบบวัดรวมทั้งฉบับมีคะแนน t ปกติ ตั้งแต่ t 17 ถึง t 80

กรมวิชาการ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศักยภาพของเด็กไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาแบบวัดศักยภาพของเด็กไทยและจัดทำปกติวิสัย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยจำแนกตามระดับชั้น เพศ ที่ตั้ง ขนาด และสังกัดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9,067 คน มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8,053 คน และมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6,357 คน แบบวัดศักยภาพของเด็กไทยที่พัฒนานี้ มีเนื้อหาประกอบด้วย 1) ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต 2) ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน และ 3) ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งแบบวัดมีลักษณะเป็นสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยมีค่าทุกตัวเลือกจาก 1-4 แยกเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 45 ข้อ และ ฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 63 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า ฉบับที่ 1 สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่น .69 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างคะแนนเต็ม 180 คะแนน และเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละองค์ประกอบมีคะแนนเต็ม 60 คะแนน พบว่ามีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 140.34 และมีการกระจายของคะแนน เท่ากับ 11.63 มีศักยภาพสูงสุดในด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต รองลงมา คือ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และต่ำสุด คือ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน ส่วนฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่น .80 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างคะแนนเต็ม 252 คะแนน และเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละองค์ประกอบมีคะแนนเต็ม 84 คะแนน พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 203.09 และมีการกระจายของคะแนน เท่ากับ 15.99 และพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 15.99 และพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 208.05 และมีการกระจายของคะแนน เท่ากับ 14.73 และในรับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีศักยภาพสูงสุดในด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกัน

ในสังคม รองลงมา คือ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน และต่ำสุด คือ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต

กรมวิชาการ (2543 : 58-63) ได้ศึกษาทักษะการจัดการของเด็กไทย : คุณลักษณะ พฤติกรรม และการส่งเสริม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้านการจัดการของเด็กไทย โดยเน้นในด้านความหมายของทักษะการจัดการ คุณลักษณะของเด็กที่มีทักษะการจัดการที่ดี พฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการจัดการที่ดี และการส่งเสริมทักษะการจัดการให้แก่เด็กไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเทปและม้วนเทปบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ และแบบบันทึกสรุปการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะการจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเป็นระบบโดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนดำเนินงานตามหน้าที่ด้วยความคิดสร้างสรรค์ที่ดีกว่าเดิมอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการเลือกใช้ทรัพยากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนควบคุมติดตามและประเมินผล ให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

2. องค์ประกอบคุณลักษณะเด็กไทยที่มีทักษะการจัดการที่ดี ได้แก่ ลักษณะเป็นผู้นำ รู้จักหน้าที่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักประสานงานและทำงานร่วมกัน มีความคิดวิเคราะห์สร้างทางเลือกที่หลากหลาย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ควบคุมตนเองได้ ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ มีเหตุผล มีความสามารถสูง มีความคล่องตัว ทำงานอย่างเป็นระบบ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะกระบวนการ รู้จักตนเอง มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความกระตือรือร้น และมีความอยากรู้อยากเห็น

3. ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเด็กไทยที่มีทักษะการจัดการที่ดีระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีคุณลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากทักษะการจัดการจำเป็นต้องใช้คุณลักษณะพื้นฐานที่เหมือนกัน แต่คุณลักษณะเหล่านั้นจะแตกต่างกันในเรื่องความเข้มข้นและรายละเอียดที่เพิ่มมากขึ้นตามวุฒิภาวะสติปัญญาพัฒนาการและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นว่าเด็กไทยแต่ละระดับการศึกษาที่มีทักษะการจัดการที่ดีมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันนั้น เนื่องจากมีความแตกต่างกันในเรื่องของวัย ความคิดประสบการณ์ และลักษณะในการเรียนแต่ละระดับการศึกษา

4. ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่า เด็กไทยระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ที่มีทักษะการจัดการไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการจัดการเกิดจากการใช้ประสบการณ์ของเด็กในการคิดวางแผน ลงมือปฏิบัติ ประเมินผลงานและปรับปรุงงานอยู่เสมอ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นว่าเด็กไทยแต่ละระดับการศึกษาที่มีทักษะการจัดการแตกต่างกัน เนื่องจากวัย ประสบการณ์ สติปัญญา วุฒิภาวะ พัฒนาการ สภาพแวดล้อม ความต้องการพึ่งพา และความมีอิสระในแต่ละระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้น การใช้ทักษะการจัดการจึงต้องแตกต่างกันตามไปด้วย

5. พฤติกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กไทยที่มีทักษะการจัดการที่ดี ประกอบด้วย ความสามารถในการจัดกิจกรรม การศึกษาตนเอง การเป็นผู้นำและผู้ตาม การคิดวางแผน การลงมือปฏิบัติ การ

นำเสนอแนวทางการปฏิบัติงาน การคิดและแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ การจัดหมวดหมู่ระบบงาน ด้วยมุมมองที่หลากหลาย การวิจารณ์ การอยู่ร่วมกันในสังคม การวางระบบงานอย่างมีเหตุผล การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกล้าแสดงความคิดเห็น การเป็นผู้มีเหตุผล มีความคิดเป็นเชิงระบบ และมีรูปแบบการคิด การแสดงความกระตือรือร้นสนใจในสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนาเชิงสร้างสรรค์

6. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เด็กไทยดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านบริบท ได้แก่ สภาพแวดล้อม การส่งเสริมและสนับสนุนของผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ ได้แก่ ข้อมูล สื่อ ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ 3) ปัจจัยด้านผลผลิต ได้แก่ การจัดการผลิตสิ่งที่ตนปรารถนาได้สำเร็จ และ 4) ปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ มีครูที่มีประสิทธิภาพ เพื่อร่วมงานที่ดี และสื่อส่งเสริมให้จัดการและสร้างโครงการได้ดี

7. ปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กไทยจัดการไม่เป็น ได้แก่ การสอนแบบท่องจำ ครูไม่ฝึกให้เด็กไทยจัดการด้วยตนเอง เด็กทำตามคำสั่ง ไม่มีความเป็นผู้นำ ไม่มีโอกาสได้ใช้กระบวนการ ไม่มีโอกาสวิเคราะห์เหตุผล ไม่มีโอกาสวางแผน ไม่มีโอกาสสร้างทางเลือกที่หลากหลาย ไม่เข้าใจหน้าที่ ไม่มีความรับผิดชอบและความเชื่อมั่น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ตัดสินใจแทนเด็ก ไม่เน้นให้เด็กได้พึ่งตนเอง ครูหรือผู้ปกครองไม่เปิดโอกาสให้เด็กจัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

8. แนวทางที่โรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องดำเนินการ เพื่อช่วยให้เด็กไทยมีพัฒนาการที่ดีด้านทักษะการจัดการ ได้แก่ ต้องให้ทักษะกระบวนการแก่เด็กในทุกสาระวิชาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ให้เรียนรู้จากของจริง เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดงาน ปฏิบัติงาน ประเมินผลงาน และแก้ไขปรับปรุงงาน โดยใช้การทำงานแบบกระบวนการกลุ่มและจะต้องประสานงานกับผู้ปกครองให้ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการจัดการที่บ้านด้วย

วรรณวิมล ฉัตรวรกิจพานิช (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดความสามารถในการจัดการสำหรับนักเรียนระดับอาชีววะ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตปริมณฑล จำนวน 1,220 คน ซึ่งแบบวัดความสามารถในการจัดการประกอบไปด้วยทักษะพื้นฐาน 3 ด้าน คือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคำนวณ และทักษะด้านภาษา โดยใช้สถานการณ์ในการวัดทักษะการจัดการซึ่งเกิดขึ้นจริง ได้แก่ ข้อมูลจากการจัดการทำคุกกี้ การทำคู่มือ การทำกิจการร้านอินเทอร์เน็ต การพัฒนาปีกจวาก และการทำกิจการเปิดร้านขายยางและล้อแม็ก ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดความสามารถในการจัดการเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพ กล่าวคือ ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในมีค่าสัมประสัมพันธ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.80

ประเสริฐ ภูเงิน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการจัดการของนักศึกษาสถาบันราชภัฏในด้านจัดการเกี่ยวกับตนเอง การจัดการเกี่ยวกับผู้อื่น การจัดการเกี่ยวกับงานและการจัดการเกี่ยวกับสารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาจำนวน 133 คน จำนวน 1,228 คน ผู้นำนักศึกษา 315 คน อาจารย์จำนวน 280 คน ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของอาจารย์และผู้บริหาร/อาจารย์กิจการนักศึกษาที่มีต่อความสามารถในการจัดการของนักศึกษาและผู้นำนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาและผู้นำนักศึกษาที่มีต่อทักษะการจัดการของตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดของทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า ความสามารถในการจัดการนั้นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการทำงานซึ่งจากการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการจัดการจะต้องประกอบไปด้วย ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ ความสำเร็จ ความสามารถในการวางแผนการทำงาน ความสามารถในการจัดระบบการทำงาน ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจการทำงาน ความสามารถในการตรวจสอบผลการทำงาน ความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน นอกจากนี้ยังพบว่า มีตัวแปรปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการ ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ซึ่งการส่งเสริมความสามารถในการจัดการมีความสำคัญในการจัดการเกี่ยวกับการทำงานให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องมีการพัฒนาและปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวามีตัวแปรปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลต่อความสามารถในการจัดการและเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวของนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 11 กลุ่มโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มลุมพินี กลุ่มวิภาวดี กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มกรุงธนบุรี กลุ่มตากสิน กลุ่มพระนครเหนือ กลุ่มบูรพา กลุ่มสุวินทวงศ์ กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มมหาสวัสดิ์ กลุ่มสนมชัย จำนวน 67 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 6,069 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่ม	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน
ลุมพินี	1. วัดชัยมงคล	46
	2. วัดปทุมวนาราม	62
	3. วิจิตรวิทยา	69
	4. สุขเหράบ้านดอน	39
	รวม	216
วิภาวดี	1. ประชาราษฎร์บำเพ็ญ	89
	2. เสนานิคม	75
	3. มัธยมประชานิเวศน์	296
	4. วัดมัชฌันติการาม	91
	5. กิ่งเพชร	65
	6. สามเสนนอก	69
	7. วิชูทิศ	158
รวม	841	

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่ม	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน
เจ้าพระยา	1. พูนสิน	77
	2. ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	96
	3. รุ่งเรืองอุปถัมภ์	76
	4. เพ็ญพินอนุสรณ์	118
	รวม	367
กรุงธนบุรี	1. วัดเศวตฉัตร	98
	2. วัดสุทธาราม	83
	3. วัดทองเพลง	82
	4. วัดมะลิ	45
	5. บางยี่ขันวิทยาคม	57
รวม	365	
ตากสิน	1. วัดอ่างแก้ว (จีบ ปานขำ)	72
	2. วัดบางประกอก	85
	3. วัดนจีนอุทิศ	81
	4. วัดโพธิ์ทอง	80
	5. วัดยายร่ม	95
รวม	413	
พระนครเหนือ	1. ไทยนิยมสงเคราะห์	185
	2. วัดเวฬุวนาราม	74
	3. ประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)	62
	4. บำรุงวิวรรตวิทยา (ทุ่งสีกัน)	47
	5. วัดลาดพร้าว	54
	6. ทุ่งสองห้อง	60
	7. เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1	64
	8. การเคหะท่าทราย	72
	9. สายไหม	73
	10. วัดหนองใหญ่	112
รวม	803	

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่ม	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน
บุรีพา	1. มัธยมบ้านบางกะปิ	153
	2. คลองกุ่ม	99
	3. มัธยมนาคนาวาอุปถัมภ์	155
	4. สามแยกคลองหล่อแหล	74
	รวม	481
สุวินทวงศ์	1. วัดสามง่าม	169
	2. สุขเหล่าลำแขก	77
	3. สังฆประชานุสรณ์	89
	4. วัดลำต้อยติง	63
	5. บางชัน	169
	6. วัดคูบอน	94
	8. สุขเหว่าแสนแสบ	99
	รวม	760
ศรีนครินทร์	1. บ้านเกาะ	62
	2. วัดทองสัมฤทธิ์	86
	3. สุขเหว่าทรายกองดิน	124
	4. วัดลาดกระบัง	68
	5. วัดสังฆราชา	104
	6. วัดราชโกษา	106
	7. วัดลานบุญ	93
	8. มัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์	95
รวม	738	
มหาสวัสดิ์	1. ฉิมพลี	83
	2. วัดอุดมรังสี	104
	3. บ้านขุนประเทศ	89
	4. คลองหนองใหญ่	75
	5. วัดราษฎร์บำรุง	82
	6. วัดปรุณาวาส	97
รวม	530	

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่ม	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน
สนามชัย	1. วัดหัวกระบือ	65
	2. วัดสะแกงาม	85
	3. วัดแสงดำ	82
	4. วัดบางกระดี	85
	5. วัดกำแพง	75
	6. วัดกก	82
	7. บ้านนายเหรียญ	81
	รวม	555
รวม	67 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 6,069 คน

ที่มา : สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2549 , กรกฎาคม)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) ค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 1\%$ มีขั้นตอนการสุ่มดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากกลุ่มโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 11 กลุ่ม โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) และดำเนินการสุ่มตามหลักของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (Limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence: $1 - \alpha$) ที่ .95 ในการประเมินค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1) ค่าความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ได้มาจากการนำแบบวัดความสามารถในการจัดการซึ่งเป็นตัวแปรตามมีข้อคำถาม 30 ข้อ ให้คะแนนแบบ 1 - 5 ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในกลุ่มประชากรเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง จำนวน 100 คน ผลการประมาณค่าความแปรปรวนได้เท่ากับ 89.43 จากนั้นผู้วิจัยได้นำค่าความแปรปรวนนี้ไปประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.2) กำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (e) มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบวัดความสามารถในการจัดการ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าเป็นขนาดที่เพียงพอสำหรับการได้มาซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

1.3 จากข้อมูลจำนวนประชากร และข้อมูลในชั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำไปคำนวณได้กลุ่มโรงเรียน 4 กลุ่มโรงเรียน จำนวนโรงเรียนเท่ากับ 26 โรงเรียน 62 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 2,225 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

1.4) จากข้อมูลในข้อ 1.1, 1.2 และ 1.3 ผู้วิจัยนำไปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากสูตรการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 454 คน จากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างไปจัดสรรให้กับขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มโรงเรียน

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 25% จากประชากรทุกกลุ่มโรงเรียนได้ 7 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 17 ห้อง และมีจำนวนนักเรียน 577 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากทุกกลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยใช้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนที่สุ่มได้ทำให้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 577 คน ซึ่งมากกว่าที่คำนวณได้

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง	
		จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน
1. กลุ่มลุมพินี	ปทุมวนาราม	2	62
2. กลุ่มวิภาวดี	สามเสนนอก	2	69
	วิสุทธิศ	4	158
3. กลุ่มธนบุรี	วัดเศวตฉัตร	3	98
4. กลุ่มพระนครเหนือ	วัดลาดพร้าว	2	54
	วัดเวฬุวนาราม	2	74
	ประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)	2	62
รวม	7 โรงเรียน	17	577

การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 577 คน ซึ่งมากกว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ประมาณไว้ร้อยละ 27.09 เพื่อป้องกันความผิดพลาดและเพียงพอของข้อมูล ซึ่งอาจเกิดจากนักเรียนไม่ตั้งใจตอบแบบสอบถาม หรืออาจเกิดจากการตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกข้อ โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมในระหว่างการตอบแบบสอบถามและจากการตรวจสอบลักษณะการตอบข้อคำถามหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเรียบร้อย และคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไว้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 460 คน คิดเป็นร้อยละ 79.72 จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดซึ่งมีจำนวนมากกว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ประมาณได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามคือ จำนวน 454 คน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 460 คน พบว่ามีค่าความแปรปรวนของคะแนนที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการจัดการเท่ากับ 78.25 เมื่อพิจารณาระดับความคลาดเคลื่อนที่กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ ด้วยระดับความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95 ในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 1 คะแนนนั้นปรากฏว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของแบบวัดความสามารถในการจัดการพบว่ามีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่าเฉลี่ย ($S_{\bar{x}}$) ในภาพรวมมีค่าเท่ากับ .421 และผู้วิจัยกำหนดระดับความเชื่อมั่นในการประมาณค่าเฉลี่ยความสามารถในการจัดการของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความคลาดเคลื่อน ($Z_{\alpha/2} S_{\bar{x}}$) เท่ากับ .825 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณข้างต้น จึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดเหมาะสมและทำให้สามารถประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรได้แม่นยำตามระดับความเชื่อมั่นและระดับความคลาดเคลื่อนที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 7 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบวัดความสามารถในการจัดการ มีลักษณะเป็นโจทย์สถานการณ์ มีจำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีลักษณะเป็นโจทย์สถานการณ์มีจำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็น

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating

scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

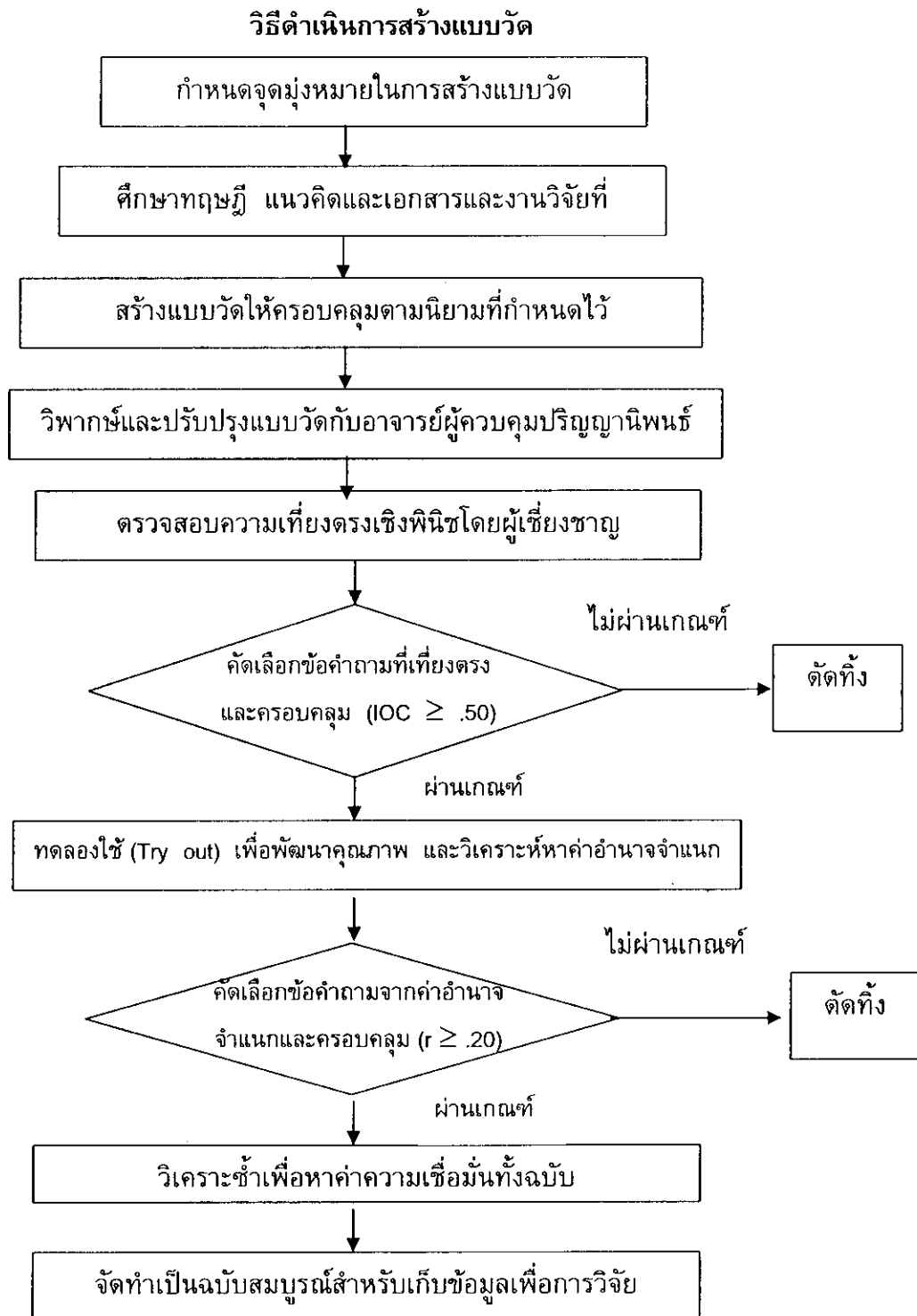
ฉบับที่ 7 แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

แบบวัดฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเอง ส่วนแบบสอบถาม ฉบับที่ 3, 4, 5, 6 และ 7 ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามที่มีอยู่แล้ว

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการ และแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัด

การสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการ โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการ
2. ศึกษา นิยาม ทฤษฎี และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด
3. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเขียนนิยามตามลักษณะที่วัดความสามารถในการจัดการ
4. สร้างข้อคำถามของแบบวัดความสามารถในการจัดการให้ครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามปฏิบัติการ โดยสร้างเป็นโจทย์สถานการณ์ที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน มีจำนวน 60 ข้อ ซึ่งวัดความสามารถในด้านต่างๆ ดังนี้
 1. ความสามารถในการประเมินสถานการณ์
 2. ความสามารถในการวางแผนการทำงาน
 3. ความสามารถในการจัดระบบการทำงาน
 4. ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ
 5. ความสามารถในการตรวจสอบผลการทำงาน
 6. ความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน
5. นำแบบวัดความสามารถในการจัดการที่สร้างเสร็จแล้วส่งคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของรูปแบบและภาษาที่ใช้
6. นำแบบวัดในข้อ 5 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้านความเที่ยงตรงเชิงพิเนจ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 1 คน และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการ จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษา และใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งแบบวัดความสามารถในการจัดการ จำนวน 60 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .33 ถึง 1.00 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า .50 ไว้จำนวน 51 ข้อ
7. นำแบบวัดจากข้อ 6 ไปทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน นำผลมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item - total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อที่ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งแบบวัดความสามารถในการจัดการ จำนวน 51 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง -.08 ถึง .62 คัดเลือกไว้ 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .24 ถึง .62
8. นำแบบวัดที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ไปคำนวณหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8440
9. จัดทำคู่มือดำเนินการสอบของแบบวัดความสามารถในการจัดการ และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำแบบวัดไปใช้ในการดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป

ตัวอย่างเครื่องมือ แบบวัดความสามารถในการจัดการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาว่าถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นั้นนักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติหรือจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้ตัวเลือก คือ ก. ข. และ ค. ซึ่งทั้ง 3 ตัวเลือกเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการการทำงานได้และให้นักเรียนพิจารณาว่าคำตอบใดเป็นผลปฏิบัติที่มีโอกาสจะประสบความสำเร็จมากที่สุดหรือสามารถจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด โดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น

(0) ด้านความสามารถในการประเมินสถานการณ์

นักเรียนกับเพื่อนๆ ต้องการหารายได้พิเศษขายของช่วงปิดเทอมซึ่งบ้านของนักเรียนอยู่ใกล้กับสถานที่ทำงานเอกชนนักเรียนคิดว่านักเรียนจะขายอะไรดีที่ง่ายและได้กำไรมากที่สุด

- ก. ขายน้ำปั่น กาแฟ
- ข. ขายขนมปัง
- ค. ขายลูกชิ้นปิ้ง

(00) ด้านความสามารถในการวางแผนการทำงาน

ในการแข่งขันกีฬา กรีฑาเป็นประธานสีแดง กรีฑาจะต้องทำอะไรเป็นอันดับแรกและกรีฑาต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนใดมาก

- ก. คัดเลือกนักกีฬา , หาคูที่ปรึกษา
- ข. ประชุมสมาชิกสีแดง , หาคูที่ปรึกษา
- ค. ประชุมสมาชิกสีแดง , ซ้อมกีฬาและซ้อมเชียร์

(000) ด้านความสามารถในการจัดระบบการทำงาน

สมเกียรติเป็นนายหมู่ลูกเสือเขาต้องแต่งตั้งรองนายหมู่หนึ่งคน สมเกียรติควรเลือกใครเป็นรองนายหมู่

- ก. สมศักดิ์มีความเป็นผู้นำและมีความรับผิดชอบ
- ข. สราญมีความเป็นผู้นำและเป็นที่รักของเพื่อน
- ค. โสภณเป็นคนแข็งแรงและเป็นที่รักของเพื่อน

(0000) ด้านความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ

เอกพลเป็นประธานชุมนุมศิลปะซึ่งจัดประกวดวาดภาพขึ้น ใกล้ถึงวันตัดสินแล้วแต่ยังมีผลงานส่งเข้าประกวดไม่มากนัก เอกพลควรทำอย่างไร

- ก. ขยายเวลาส่งภาพประกวด
- ข. มีผลงานเท่าไรก็ตัดสินทั้งนั้น
- ค. ประชาสัมพันธ์การประกวดให้มากขึ้น

(00000) ด้านความสามารถในการตรวจสอบผลการทำงาน

ในโรงงานบ้าน นักเรียนได้ฝึกทำขนม สิ่งใดจะบอกได้ว่านักเรียนทำขนมเป็น

- ก. อร่อย สีสวย
- ข. อร่อย ขนาดเหมาะสม
- ค. สีสวย ขนาดเหมาะสม

(000000) ด้านความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน

ในการแข่งขันวอลเลย์บอลระหว่างโรงเรียนครั้งหนึ่ง ทีมของนักเรียนแพ้ทีมนักเรียนควรทำอย่างไร ทีมของนักเรียนถึงจะมีการพัฒนาดีขึ้น

- ก. ฝึกซ้อมให้มากขึ้น
- ข. คัดตัวนักกีฬาใหม่เพื่อแทนคนที่ไม่เก่งในทีม
- ค. หาข้อบกพร่องที่ทำให้แพ้เพื่อปรับปรุง

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อ ให้คะแนนตามระดับคะแนนของแต่ละตัวเลือกตั้งแต่ 3 , 2 , 1 ตามลำดับ ซึ่งข้อสอบทุกข้อจะมีเฉลยค่าคะแนนของตัวเลือกต่างๆ ทุกข้อ เมื่อตรวจให้คะแนนครบทุกข้อแล้ว นำคะแนนแต่ละข้อมารวมกันจะเป็นความสามารถในการจัดการของนักเรียนคนนั้นที่ได้รับ

เกณฑ์การพิจารณาค่าระดับคะแนนในแต่ละตัวเลือก

ความสามารถในการจัดการด้าน	พฤติกรรมที่วัด	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1. การประเมินสถานการณ์	- วิเคราะห์สภาพแวดล้อมได้ - คาดคะเนเหตุการณ์ได้ถูกต้อง - ใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการกำหนดความสำเร็จของงาน	นักเรียนสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมได้ สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ได้ถูกต้อง และรู้จักใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการกำหนดความสำเร็จของงาน	นักเรียนสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมได้ ใช้ข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดความสำเร็จของงานแต่คาดคะเนเหตุการณ์ได้ไม่ถูกต้องนัก	นักเรียนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมได้ บางส่วน ไม่ได้ใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการกำหนดความสำเร็จของงานหรือคาดคะเนเหตุการณ์ได้ไม่ถูกต้อง
2. การวางแผนการทำงาน	- กำหนดเป้าหมายของงานได้ - เลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม - กำหนดกิจกรรมที่ต้องทำได้ครบถ้วน	นักเรียนกำหนดเป้าหมายงานและเลือกแนวทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกำหนดกิจกรรมและปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับ	นักเรียนกำหนดเป้าหมายงานและเลือกแนวทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกำหนดกิจกรรมและปรับปรุงแผนให้ได้สอดคล้องกับ	นักเรียนกำหนดเป้าหมายงานและเลือกแนวทางปฏิบัติได้ยังไม่ชัดเจนกำหนดกิจกรรมและปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับ

ความสามารถ ในการจัดการ ด้าน	พฤติกรรม ที่วัด	ระดับคะแนน		
		3	2	1
	- รู้จักปรับปรุงแผนให้ สอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนไป	สถานการณ์ที่ เปลี่ยนไปได้	สถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ได้บ้างบางส่วน	สถานการณ์ที่ เปลี่ยนไปได้
3. การจัดระบบ การทำงาน	- กำหนดตำแหน่งและ จำนวนผู้ทำงานได้ เหมาะสมกับงาน - รู้ขั้นตอนการทำงาน ทุกด้าน - จัดลำดับความสำคัญ ของงานได้	นักเรียนสามารถ วิเคราะห์จนมองเห็น ความสัมพันธ์ของสิ่งที่ กำหนดได้ชัดเจนและ ตัดสินใจระบุคนที่จะ ทำงานย่อย ๆ แต่ละ งานได้เหมาะสมที่สุด	นักเรียนสามารถ วิเคราะห์จนมองเห็น ความสัมพันธ์ของสิ่งที่ กำหนดได้ชัดเจนและ ตัดสินใจระบุคนที่จะ ทำงานย่อย ๆ แต่ละ งานได้บ้าง	นักเรียนยังไม่สามารถ วิเคราะห์จนมองเห็น ความสัมพันธ์ของสิ่งที่ กำหนดได้ชัดเจนและ ตัดสินใจระบุคนที่จะ ทำงานย่อย ๆ แต่ละ งานได้เหมาะสม
4. การสร้าง แรงจูงใจในการ ทำงาน	- ให้กำลังใจแก่บุคคล อื่นและเข้าใจความรู้สึก ของผู้อื่น - ให้เพื่อนร่วมงานมี ส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น - ให้เกียรติผู้ร่วมงาน ทุกคนเท่าเทียมกัน	นักเรียนสามารถเลือก วิธีการหรือข้อปฏิบัติ ได้ดี ในการให้กำลังใจ และให้เพื่อนร่วมงาน แสดงความคิดเห็น อย่างเท่าเทียมกัน	นักเรียนสามารถเลือก วิธีการหรือข้อปฏิบัติ ได้บ้างส่วน ในการให้ กำลังใจ และให้เพื่อน ร่วมงานแสดงความ คิดเห็นอย่างเท่าเทียม กัน	นักเรียนสามารถเลือก วิธีการหรือข้อปฏิบัติ ไม่ดีเท่าไรนัก ในการ ให้กำลังใจ และให้ เพื่อนร่วมงานแสดง ความคิดเห็นอย่างเท่า เทียมกัน
5. การ ตรวจสอบ ผลงาน	- กำหนดวิธีการ ตรวจสอบผลการทำงาน ได้ - เปรียบเทียบผลงาน กับมาตรฐานที่วางไว้ได้ - กำหนดมาตรฐานของ ผลการปฏิบัติงานได้	นักเรียนสามารถ วิเคราะห์ข้อดีหรือ ข้อบกพร่องแล้ว ตัดสินใจระบุว่าผลการ ทำงานนั้นมีข้อดีหรือ ข้อบกพร่องอย่างไรได้ ถูกต้อง	นักเรียนสามารถ วิเคราะห์ข้อดีหรือ ข้อบกพร่องได้บ้างส่วน แต่ยังตัดสินใจระบุว่า ผลการทำงานนั้นมีข้อดี หรือข้อบกพร่อง อย่างไรได้ถูกต้อง	นักเรียนไม่สามารถ วิเคราะห์ข้อดีหรือ ข้อบกพร่องได้จึงไม่ สามารถตัดสินใจระบุ ว่าผลการทำงานนั้นมี ข้อดีหรือข้อบกพร่อง อย่างไรได้ถูกต้องมาก นัก
6. การปรับปรุง การทำงาน	- กำหนดวิธีแก้ไขงาน ให้มีคุณภาพดีขึ้น - ระบุปัญหาของงานได้ ถูกต้อง - รู้จักใช้ข้อมูล ย้อนกลับ	นักเรียนสามารถ กำหนดหาวิธีการ แก้ไข ปรับปรุง ดัดแปลง หรือพัฒนา ให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้	นักเรียนสามารถ กำหนดหาวิธีการแก้ไข ปรับปรุง ดัดแปลง หรือพัฒนาให้ดีขึ้น กว่าเดิมได้บ้างส่วน	นักเรียนสามารถยัง กำหนดหาวิธีการแก้ไข ปรับปรุง ดัดแปลง หรือพัฒนาให้ดีขึ้นยัง ไม่ดีเท่าที่ควร

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

แบบวัดความสามารถในการจัดการ จำนวน 30 ข้อ คะแนนต่ำสุด 30 คะแนน คะแนนสูงสุด 90 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
80.00 – 90.00	นักเรียนมีความสามารถในการจัดการในระดับสูงที่สุด
70.00 – 79.99	นักเรียนมีความสามารถในการจัดการในระดับสูง
50.00 – 69.99	นักเรียนมีความสามารถในการจัดการในระดับปานกลาง
40.00 – 49.99	นักเรียนมีความสามารถในการจัดการในระดับต่ำ
30.00 – 39.99	นักเรียนมีความสามารถในการจัดการในระดับต่ำที่สุด

การสร้างแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

- กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้
- ศึกษานิยาม ทฤษฎีและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด
- กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เขียนนิยามตามลักษณะที่วัดความสามารถในการแสวงหาความรู้
- สร้างข้อคำถามของแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ให้ครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามปฏิบัติการ โดยสร้างเป็นโจทย์สถานการณ์ที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน มีจำนวน 30 ข้อ
- นำแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ที่สร้างเสร็จแล้วส่งคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของรูปแบบและภาษาที่ใช้
- นำแบบวัดในข้อ 5 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 1 คน และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาตลอดจนการใช้ภาษา และใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .33 ถึง 1.00 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า .50 ไว้จำนวน 27 ข้อ
- นำแบบวัดจากข้อ 6 ไปทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน นำผลมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item - total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อที่ค่าอำนาจ

จำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ จำนวน 27 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง -.12 ถึง .49 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 ถึง .49

8. นำแบบวัดที่คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ ไปคำนวณหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8121

9. จัดทำคู่มือดำเนินการสอบของแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำแบบวัดไปใช้ในการดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป

ตัวอย่างเครื่องมือแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาว่าถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นั้นนักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติหรือจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้ 3 ตัวเลือก คือ ก. ข. และ ค. ซึ่งทั้ง 3 ตัวเลือกเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้โดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น

(0) นักเรียนได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ว่าจะเกิดสุริยุปราคาในสัปดาห์หน้านี้ เมื่อนักเรียนได้รับฟังแล้วจะปฏิบัติตัวอย่างไร

- ก. สอบถามอาจารย์วิทยาศาสตร์ว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างไร
- ข. รอดูปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร
- ค. รับฟังแล้วกลับไปศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น

(00) วารီต้องการทราบขั้นตอนการทำขนมปังเพื่อหารายได้ในช่วงปิดเทอมนักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการใดหาข้อมูลขั้นตอนการทำขนมปังได้

- ก. ถามจากอาจารย์ที่สอนวิชาคหกรรมในโรงเรียน
- ข. ซื้อหนังสือวิธีทำขนมปังชนิดต่างมาศึกษาแล้วลองปฏิบัติ
- ค. ถามจากเพื่อนๆ ที่เคยทำมาแล้วว่ามีขั้นตอนอย่างไร

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อ ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนของแต่ละตัวเลือกตั้งแต่ 3, 2, 1 ตามลำดับ ซึ่งข้อสอบทุกข้อจะมีเฉลยค่าคะแนนของตัวเลือกต่างๆ ทุกข้อ เมื่อตรวจให้คะแนนครบทุกข้อแล้ว นำคะแนนแต่ละข้อมารวมกันจะเป็นความสามารถในการแสวงหาความรู้ของนักเรียนคนนั้นที่ได้รับ

เกณฑ์การพิจารณาค่าระดับคะแนนในแต่ละตัวเลือก

พฤติกรรม ที่วัด	ระดับคะแนน		
	3	2	1
การแสดงออกในการ ค้นคว้าหาความรู้จาก แหล่งความรู้ต่าง	นักเรียนสามารถเลือกวิธีการ ที่จะค้นคว้าที่เหมาะสมทำให้ ได้ความรู้ที่ชัดเจนและ สามารถสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อ นำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ	นักเรียนสามารถเลือกวิธี การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ ได้ความรู้ที่ชัดเจนได้ บางส่วนแต่สามารถ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อ นำไปใช้ได้บางส่วน	นักเรียนเลือกวิธีการค้น คว้าที่ไม่เหมาะสมทำ ให้ได้รับความรู้ที่ยังไม่ชัดเจน หรือไม่สามารถสังเคราะห์ ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ได้ ถูกต้อง

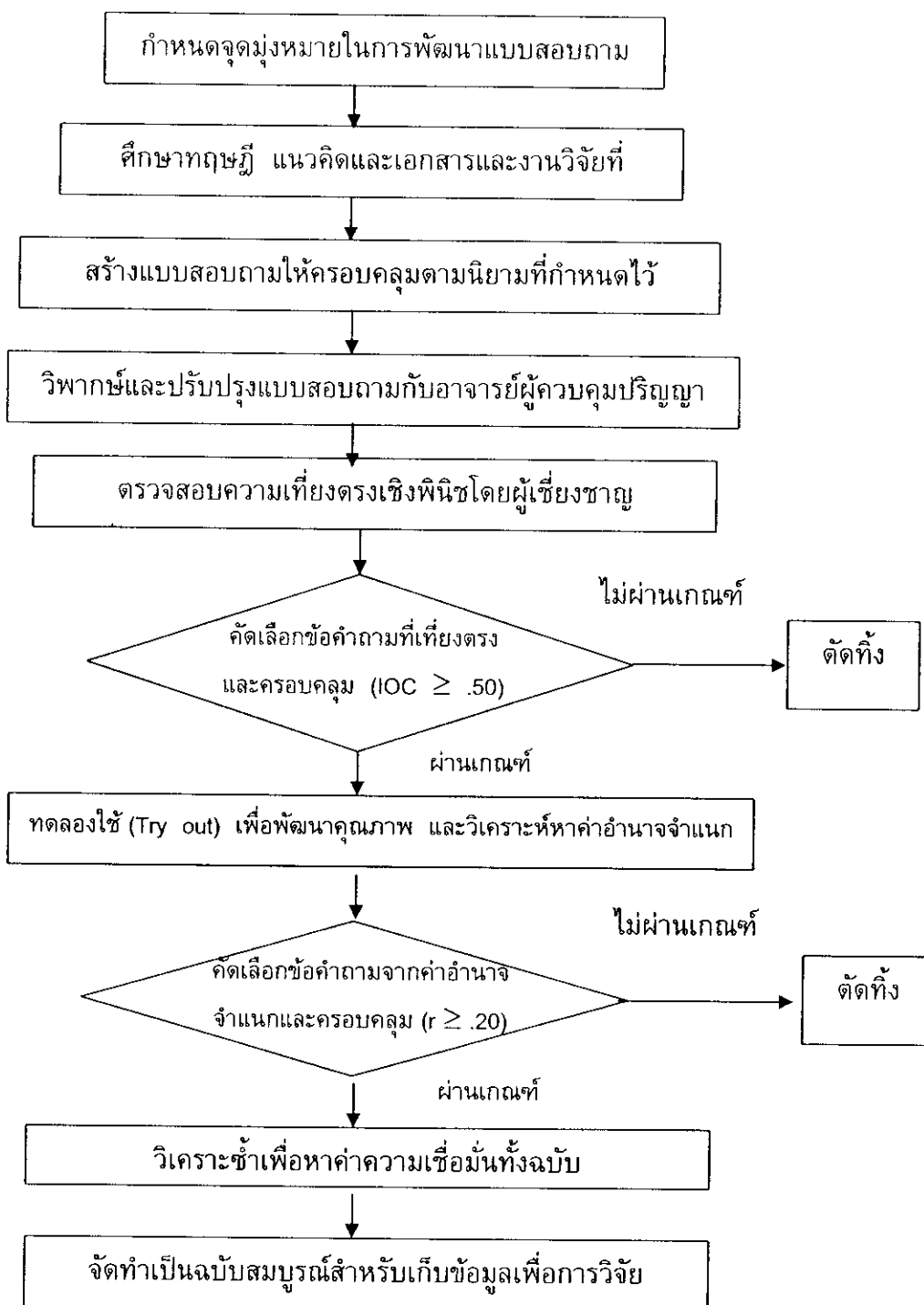
เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

แบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้จำนวน 20 ข้อ คะแนนต่ำสุด 30 คะแนน คะแนนสูงสุด 60 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
51.00 – 60.00	นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในระดับสูงที่สุด
46.00 – 50.99	นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในระดับสูง
31.00 – 45.99	นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในระดับปานกลาง
26.00 – 30.99	นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในระดับต่ำ
20.00 – 25.99	นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในระดับต่ำที่สุด

32 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและหาคุณภาพแบบสอบถามตัวแปรปัจจัยบางประการ ได้แก่ แบบวัด
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามวัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพ
กับเพื่อน แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง โดย
แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ มีวิธีการปรับปรุงและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังภาพประกอบ 6

วิธีดำเนินการพัฒนาแบบสอบถาม

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการปรับปรุงและการหาคุณภาพของแบบสอบถามวัดตัวแปรปัจจัยบางประการ

จากภาพประกอบ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามวัดตัวแปรปัจจัยบางประการ ได้แก่ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามวัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง โดยมีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

2. ศึกษานิยาม แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาปรับปรุงในเรื่องของภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

- แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของ จำรูญ เทียนธรรม (2546) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 4 ระดับ คือ จริง จริงค่อนข้างมาก จริงค่อนข้างน้อย ไม่จริง มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (α) ตั้งแต่ 4.30 ถึง 11.17 และมีความเชื่อมั่น 0.780 ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและสร้างเพิ่มเติมรวมเป็น 30 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับคือ จริงมาก จริงค่อนข้างมาก จริงปานกลาง จริงค่อนข้างน้อย ไม่จริงเลย

- แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ นิรมล สังธิกุล (2547) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิดระดับคือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย ไม่เห็นด้วย มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (α) ตั้งแต่ 3.10 ถึง 6.33 และมีความเชื่อมั่น 0.923 ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและสร้างเพิ่มเติมรวมเป็น 30 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับคือ บ่อยที่สุด บ่อย ปานกลาง นานๆ ครั้ง ไม่เคยเลย

- แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน โดยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน ของ ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (α) ตั้งแต่ 2.50 ถึง 6.16 และ มีความเชื่อมั่น 0.836 ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและสร้างเพิ่มเติมรวมเป็น 30 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับคือ จริงมาก จริงค่อนข้างมาก จริงปานกลาง จริงค่อนข้างน้อย ไม่จริงเลย

- แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ของ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ ตรงที่สุด ตรงส่วนมาก ตรงครึ่งเดียว ตรงบ้าง ไม่ตรงเลย มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 48 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.85 ถึง 17.50 ขึ้นไป และมีความเชื่อมั่น 0.980 แบบสอบถามมีจำนวน 48 ข้อ ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและปรับให้ข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับคือ จริงมาก จริงค่อนข้างมาก จริงปานกลาง จริงค่อนข้างน้อย ไม่จริงเลย

- แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง โดยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ของ อนงค์ หงสา (2529) ซึ่งใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ไม่เคยปฏิบัติ มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 44 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.07 ถึง 6.89 และมีความเชื่อมั่น 0.830 ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและปรับให้ข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับคือ จริงมาก จริงค่อนข้างมาก จริงปานกลาง จริงค่อนข้างน้อย ไม่จริงเลย

4. วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมตามโครงสร้างทฤษฎี

5. นำแบบสอบจากข้อ 4 ไปทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน นำผลมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item - total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อที่ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ดังนี้

- แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง -0.53 ถึง .64 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .38 ถึง .64

- แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง -0.20 ถึง .59 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .37 ถึง .59

- แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง -0.56 ถึง .52 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .28 ถึง .52

- แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง -.35 ถึง .57 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .25 ถึง .57

- แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง -.12 ถึง .67 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .51 ถึง .67

6. นำแบบสอบถามจากข้อ 5 หาคุนภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ดังนี้

- แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8999

- แบบสอบถามวัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8750

- แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8136

- แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8435

- แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9194

7. จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างเครื่องมือแบบสอบถามวัดตัวแปรปัจจัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อและพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่าตรงกับกรปฏิบัติ ความรู้สึกหรือความคิดเห็น แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริง ค่อนข้างมาก	จริงปาน กลาง	จริงค่อนข้าง น้อย	จริงน้อย หรือ ไม่จริง เลย
0	แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์					
	ถ้ามีโอกาสเลือกเพื่อนในการทำรายงานกลุ่ม					
	ข้าพเจ้าจะพิจารณาความสามารถของเพื่อน.....					
00	ข้าพเจ้ามีความอดทนในการทำงานเพื่อจะนำไปสู่					
	ความสำเร็จในทุกๆ สิ่ง.....					
0	แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน					
	ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือเพื่อนด้วยความจริงใจ.....					
00	ข้าพเจ้ามักจะหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมกับเพื่อน..					
0	แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว					
	เมื่อข้าพเจ้าได้รับมอบหมายงานจากผู้ปกครอง					
	ข้าพเจ้าจะปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ.....					
00	เมื่อมีการจัดกิจกรรมภายในครอบครัวข้าพเจ้าจะ					
	ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่.....					

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริง ก่อน ข้างมาก	จริงปาน กลาง	จริงก่อน ข้างน้อย	จริงน้อย หรือ ไม่จริง เลย
	<u>แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง</u>					
0	ผู้ปกครองส่งเสริมให้ข้าพเจ้าใช้แหล่งข้อมูล เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ในการหาข้อมูลทางการเรียน.....
00	ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ด้านต่างๆ.....
ข้อ	ข้อความ	บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
	<u>แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</u>					
0	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผนว่าจะเรียนเนื้อหาอะไร.....
00	ครูสรุปความรู้ได้ชัดเจนและกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวัน.....

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนในแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แต่ละข้อ ได้กำหนดค่าของน้ำหนักของคะแนนตามตัวเลือกในแต่ละข้อความดังนี้

	ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ		
จริงมาก	ให้	5	คะแนน	ให้	1	คะแนน
จริงก่อนข้างมาก	ให้	4	คะแนน	ให้	2	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน	ให้	3	คะแนน
จริงก่อนข้างน้อย	ให้	2	คะแนน	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยหรือไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนในแบบวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละข้อ ได้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนตามตัวเลือกในแต่ละข้อความดังนี้

	ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
บ่อยที่สุด	ให้	5 คะแนน	ให้	1 คะแนน
บ่อย	ให้	4 คะแนน	ให้	2 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน	ให้	3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้	2 คะแนน	ให้	4 คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้	1 คะแนน	ให้	5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

1. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ คะแนนต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนสูงสุด 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
90.00 – 100.00	นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูงที่สุด
70.00 – 89.99	นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง
50.00 – 69.99	นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง
30.00 – 49.99	นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับต่ำ
20.00 – 29.99	นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับต่ำที่สุด

2. แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 20 ข้อ คะแนนต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนสูงสุด 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
90.00 – 100.00	นักเรียนมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับสูงที่สุด
70.00 – 89.99	นักเรียนมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับสูง
50.00 – 69.99	นักเรียนมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับปานกลาง
30.00 – 49.99	นักเรียนมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับต่ำ
20.00 – 29.99	นักเรียนมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับต่ำที่สุด

3. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน คะแนนต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนสูงสุด 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
90.00 – 100.00	นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนในระดับสูงที่สุด
70.00 – 89.99	นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนในระดับสูง
50.00 – 69.99	นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนระดับปานกลาง
30.00 – 49.99	นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนในระดับต่ำ
20.00 – 29.99	นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนในระดับต่ำที่สุด

4. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว จำนวน 20 ข้อ คะแนนต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนสูงสุด 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
90.00 – 100.00	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวในระดับสูงที่สุด
70.00 – 89.99	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวในระดับสูง
50.00 – 69.99	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวในระดับปานกลาง
30.00 – 49.99	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวในระดับต่ำ
20.00 – 29.99	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวในระดับต่ำที่สุด

6. แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ คะแนนต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนสูงสุด 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
90.00 – 100.00	นักเรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองในระดับสูงที่สุด
70.00 – 89.99	นักเรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองในระดับสูง
50.00 – 69.99	นักเรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองในระดับปานกลาง
30.00 – 49.99	นักเรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองในระดับต่ำ
20.00 – 29.99	นักเรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองในระดับต่ำที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปพบผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ ที่จะทำการเก็บข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

3. จัดเตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการจัดการแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ให้มีจำนวน 577 ฉบับ ซึ่งมากกว่าจำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 27.09 เพื่อป้องกันการตอบข้อมูลไม่สมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยกำหนดตารางการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

โรงเรียน	วัน เดือน ปี ที่ดำเนินการเก็บข้อมูล	สถานที่ตอบ แบบสอบถาม	เวลาที่ดำเนินเก็บข้อมูล	
			ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2
ปทุมวนาราม	วันจันทร์ 15 มกราคม 2550	ห้องประชุมโรงเรียน	10.30-11.30	13.00-14.00
สามเสนนอก	วันพุธ 17 มกราคม 2550	ห้องประชุมโรงเรียน	8.30-9.30	14.00-15.00
วิสุทธิศ	วันพุธ 24 มกราคม 2550	ห้องประชุมโรงเรียน	10.30-11.30	13.00-14.00
วัดเศวตฉัตร	วันพุธ 31 มกราคม 2550	ห้องประชุมโรงเรียน	8.30-9.30	14.00-15.00
วัดลาดพร้าว	วันศุกร์ 2 กุมภาพันธ์ 2550	ห้องประชุมโรงเรียน	8.30-9.30	13.00-14.00
วัดเวฬุวนาราม	วันอังคาร 6 กุมภาพันธ์ 2550	ห้องประชุมโรงเรียน	10.30-11.30	12.00-13.00
ประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)	วันศุกร์ 9 กุมภาพันธ์ 2550	ห้องประชุมโรงเรียน	10.30-11.30	13.00-14.00

5. ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้อธิบายให้ผู้ตอบเข้าใจวัตถุประสงค์ และเริ่มทำแบบวัดแล้วตามด้วยแบบสอบถามตามลำดับ

6. นำแบบสอบถามและแบบวัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์เพื่อตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้แบบสอบถามและแบบวัดที่สมบูรณ์จำนวน 460 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.25 สำหรับวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและรายงานผลการวิจัยต่อไป

5. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows version 11.5 มีขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสามารถในการจัดการ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว สัมพันธภาพภายในครอบครัว

2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยและระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการจัดการ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson product - Moment Correlation Coefficient) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test)

3. คำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) และคำนวณหาค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R^2)

4. ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนัก โดยทดสอบค่าที (t - test)

6. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สถิติที่ใช้ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มโรงเรียน เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 142)

$$n = \frac{N\sigma_c^2}{\frac{N\bar{K}e^2}{4} + \sigma_c^2}$$

เมื่อ	n	แทน	จำนวนกลุ่มโรงเรียนที่ถูกสุ่มมาได้
	N	แทน	จำนวนกลุ่มทั้งหมดของประชากร
	σ_c^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มประชากร
	e^2	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($Z_{\alpha/2} S_x$)
	K	แทน	จำนวนสมาชิกทั้งหมดของประชากร
	\bar{K}	แทน	ค่าเฉลี่ยของจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มของประชากร หาได้โดย $\frac{K}{N}$

2. การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้สูตรการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 48 - 49)

$$n = \frac{4N\sigma^2}{(N-1)e^2 + 4\sigma^2}$$

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด
σ^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มประชากร
e^2	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($Z_{\alpha/2} S_x$)

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของแบบสอบถามโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรของโรวินेलลีและแฮมเบิลตัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 249 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton.1977) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ (Item) โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือทั้งหมด โดยใช้สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 84) ดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับ Y
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถามรายข้อ
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้อที่เหลือทั้งหมด

3. หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539: 200 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_j^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	N	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_j^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) (ศิริชัย กาญจน วาสี. 2545 : 70)

2. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายโดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 314)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวด้วยกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y ทุกคู่
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. การทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t - test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 317; อ้างอิงจาก Welkowitz. 1951: 158)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} \quad ; \quad df = N-2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยคำนวณจากคะแนนของแบบสอบถามวัดตัวแปรปัจจัยบางประการกับแบบสอบถามวัดความสามารถในการจัดการ (บุญชม ศรีสะอาด. 2541: 156)

$$R_{Y.12\dots k} = \sqrt{\beta_{1'Y1} + \beta_{2'Y2} + \beta_{3'Yk}}$$

เมื่อ	$R_{Y.12\dots k}$	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	แทน	สัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k
	$r_{Y1}, r_{Y2}, \dots, r_{Yk}$	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k
	K	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

5. การทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตรค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F - Distribution) (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 163)

$$F = \frac{\frac{R^2}{k}}{\frac{(1-R^2)}{(N-k-1)}} \quad ; \quad df_1 = k, \quad df_2 = N-k-1$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบเอฟ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	K	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

6. คำนำน้หนักความสำคัญของตัวแปรอิสระ คำนวณโดยใช้สูตร

6.1 ค่า Score Weight (b) (Kerlinger & Pedhazur. 1973 : 61)

$$b_j = \beta_j \frac{S_Y}{S_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่าน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบตัวแปรอิสระตัวที่ j
	β_j	แทน	ค่าน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	S_Y	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของตัวแปรตาม
	S_j	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ของตัวแปรอิสระตัวที่ j

6.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าน้หนักความสำคัญของตัวแปรอิสระคำนวณโดยใช้ t-test (Kerlinger & Pedhazur. 1973: 119 - 120)

$$t_j = \frac{b_j}{SE_{b_j}} \quad ; \quad df = N-k-1$$

เมื่อ	t_j	แทน	การแจกแจงแบบที ของน้หนักความสำคัญของตัวที่ j
	b_j	แทน	ค่าน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	SE_{b_j}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้หนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการนำเสนอและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

X_1	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
X_2	แทน	ความสามารถในการแสวงหาความรู้
X_3	แทน	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
X_4	แทน	สัมพันธภาพกับเพื่อน
X_5	แทน	ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
X_6	แทน	การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
Y	แทน	ความสามารถในการจัดการ
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถามและแบบวัด
k	แทน	คะแนนเต็มทั้งหมดของแบบสอบถามและแบบวัด
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SE_M	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
r_n	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและแบบวัด
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสองของความแปรปรวน (Sum of Square)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE_b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงของที
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงของเอฟ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวกับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และคุณภาพของเครื่องมือวัด
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการกับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญโดยใช้ค่าที่ (t)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และคุณภาพของเครื่องมือวัด

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านและความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และคุณภาพของเครื่องมือวัด

ตัวแปร	n	K	\bar{X}	S	r_{ii}	SE_M	แปลความหมาย
X_1	20	100	73.047	10.582	.899	3.347	ระดับสูง
X_2	20	60	48.489	5.827	.812	2.525	ระดับสูง
X_3	20	100	75.769	10.340	.875	1.292	ระดับสูง
X_4	20	100	73.291	8.921	.814	3.852	ระดับสูง
X_5	20	100	74.563	9.959	.844	3.940	ระดับสูง
X_6	20	100	72.213	13.306	.919	3.777	ระดับสูง
Y	30	90	77.093	8.703	.844	3.437	ระดับสูง

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X_2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3) สัมพันธภาพกับเพื่อน (X_4) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_5) การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X_6) และความสามารถในการจัดการ (Y) อยู่ในระดับสูง ส่วนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการจัดการ เท่ากับ 8.703 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยมีค่าอยู่ระหว่าง 5.827 ถึง 13.306

เมื่อพิจารณาคูณภาพของเครื่องมือวัด พบว่า เครื่องมือวัดทั้ง 7 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .812 ถึง .919 ส่วนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดความสามารถในการจัดการ เท่ากับ 3.437 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของตัวแปรปัจจัยมีค่าอยู่ระหว่าง 1.292 ถึง 3.940

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการกับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₁)	1.000	.171**	.544**	.395**	.583**	.434**	.229**
ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X ₂)		1.000	.219**	.185**	.216**	.125**	.576**
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X ₃)			1.000	.461**	.583**	.504**	.210**
สัมพันธภาพกับเพื่อน (X ₄)				1.000	.424**	.281**	.295**
ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X ₅)					1.000	.625**	.215**
การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X ₆)						1.000	.130**
ความสามารถในการจัดการ (Y)							1.000

** p < .01

จากตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X₁) ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X₂) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X₃) สัมพันธภาพกับเพื่อน (X₄) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X₅) และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X₆) กับความสามารถในการจัดการ (Y) มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .130 ถึง .576 นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรปัจจัยตัวอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X₁) มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรปัจจัยหลายตัว ได้แก่ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X₂) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X₃) สัมพันธภาพกับเพื่อน (X₄) ความรับผิดชอบกับครอบครัว (X₅) และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X₆) ส่วนความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X₂) มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรปัจจัยหลายตัว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X₃)

สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน (X_4) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_5) และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X_6) ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรปัจจัยหลายตัว ได้แก่ สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน (X_4) ความรับผิดชอบกับครอบครัว (X_5) และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X_6) สำหรับ สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรปัจจัยหลายตัว ได้แก่ รับผิดชอบกับครอบครัว (X_5) และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X_6) นอกจากนี้ยังพบว่า ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X_6)

เนื่องจากตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .130 ถึง .625 ในการศึกษาสหสัมพันธ์พหุคูณความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจะต้องมีค่าไม่สูง หากพบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าสูงเกิน .70 จะทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ (Multicollinearity) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2537: 89) แต่ผู้วิจัยเห็นว่าตัวแปรปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังตาราง 6

ตาราง 5 แสดงค่า Tolerance และค่า VIF ของการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปรปัจจัย	Co linearity Statistics	
	Tolerance	VIF
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1)	.586	1.705
ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X_2)	.934	1.071
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3)	.533	1.875
สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน (X_4)	.734	1.363
ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_5)	.441	2.263
การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X_6)	.576	1.735

จากตาราง 6 พบว่าค่า Tolerance มีค่าตั้งแต่ .441 ถึง .934 ซึ่งมีค่าที่เข้าใกล้ 1 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันน้อย และเมื่อพิจารณาค่า VIF มีค่า 1.071 ถึง 2.263 ซึ่งไม่เกิน 10 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์กันน้อย (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2544 : 308 – 309) ผู้วิจัยจึงนำไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณต่อไป

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการจัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตาราง 6 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยความสามารถในการจัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	6	12997.280	2166.214	45.065**
Residual	454	21774.880	48.068	
Total	460	34772.160		
R = .611		$R^2 = .374$		

** p < .01

จากตาราง 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X_2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3) สัมพันธภาพกับเพื่อน (X_4) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_5) และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (X_6) กับความสามารถในการจัดการ (Y) มีค่าเท่ากับ .611 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการจัดการ (Y) มีค่าเท่ากับ .374 ซึ่งแสดงว่าตัวแปรปัจจัยทั้ง 6 ตัว ร่วมกัน อธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการจัดการได้ (Y) ร้อยละ 37.40

4. คำนำน้าหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญโดยใช้สถิติทดสอบ (t-test)

ตาราง 7 คำนำน้าหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 และทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญโดยใช้สถิติทดสอบ (t-test)

ตัวแปร	b	β	SE _b	t	p
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1)	.451	.424	.119	3.803**	.000
ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X_2)	.531	.620	.079	6.457**	.000
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3)	.369	.307	.083	4.436**	.000
สัมพันธภาพกับเพื่อน (X_4)	-.007	-.008	.049	-.144	.885
ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_5)	-.004	-.006	.032	-.128	.898
การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (X_6)	.132	.086	.123	1.074	.286

** p < .01

จากตาราง 8 พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X_2) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3) ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการจัดการ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัมพันธภาพกับเพื่อน (X_4) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_5) และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (X_6) ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ (Y) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่าตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการสูงสุดคือ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (X_2) มีน้ำหนักในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .620 รองลงมา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_3) มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .424 .307 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญในภาพรวมของการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น บทสรุปย่อการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยชื่อเรื่อง ความมุ่งหมายของการศึกษา ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นจะเป็นการนำเสนอการสรุปผลของการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการกับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และค่านำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยบางประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ

ขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนที่ขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 11 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลุมพินี กลุ่มวิภาวดี กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มกรุงธนบุรี กลุ่มตากสิน กลุ่มพระนครเหนือ กลุ่มบูรพา กลุ่มสุวินทวงศ์ กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มมหาสวัสดิ์ กลุ่มสนามชัย จำนวน 67 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 6,069 คน และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) สุ่มตัวอย่างได้ 4 กลุ่มโรงเรียน จำนวน 7 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 577 คน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรปัจจัยจำนวน 6 ตัว ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ส่วนตัวแปรตามได้แก่ ความสามารถในการจัดการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้งหมด 7 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการจัดการ แบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว และแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดและแบบสอบถามเท่ากับ .8121 ถึง .9194 ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมแล้วนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยและระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความสามารถในการจัดการ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง กล่าวคือ การพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการจัดการได้ ต้องมีการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดารณี วงษ์อยู่น้อย (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมประสิทธิ์การทำงานและการจัดการเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และจากงานวิจัยของกรมวิชาการ (2543 : 48) ที่ศึกษาพบว่า การแสดงออกของนักเรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาความรู้ที่เพิ่มเติมจากความรู้และประสบการณ์เดิม ตามความสนใจและความต้องการของตัวผู้เรียนเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการจัดการได้ในด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ พันธุ์สุจริต (2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้ที่มีความสามารถในด้านการจัดการจะต้องมีพฤติกรรมแสดงออกในขณะทำงาน คือ การมีสัมพันธภาพและมนุษยสัมพันธ์สามารถระดมยั่วให้ตนเองและเพื่อนร่วมกันทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ได้จนสำเร็จ และในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรมล สังวิกุล (2547 : 96) พบว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการและทำให้ผู้เรียนทราบถึงกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและประสบความสำเร็จในการทำงานมากยิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัวและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองซึ่งเป็นปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่บ้าน ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิรินันท์ วรรณกิจ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่บ้าน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานในครอบครัว หรือการร่วมรับผิดชอบงานบ้านของนักเรียน มีความสัมพันธ์สูงกับความสามารถในการจัดการของนักเรียน และงานวิจัยของอนงค์ หงสา (2529 : 88) พบว่าผู้ปกครองที่ให้ความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้กับนักเรียนมากจะทำให้ให้นักเรียนเกิดทักษะการพัฒนาระบบการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คำนำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 โดยมีตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการมากที่สุด คือ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั่นคือนักเรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาก จะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการจัดการซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ตัวแปรด้านความสามารถในการแสวงหาความรู้ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนสูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนในวัยนี้ชอบที่จะเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสงสัย และได้คำตอบที่ชัดเจน นอกจากนี้แล้วการฝึกให้นักเรียนสามารถหาความรู้ในสิ่งที่ตนสงสัยหรือสนใจอย่างมีขั้นตอนและเป็นกระบวนการที่เป็นระบบจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความสามารถในการจัดการ (มาลี จุฑา. 2544 : 44) การแสวงหาความรู้จะให้นักเรียนเกิด

ทักษะในการจัดการที่เป็นกระบวนการโดยมีขั้นตอนตั้งแต่ การวางแผน การดำเนินการสืบค้น การตรวจสอบ และการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (วิโรจน์ วัฒนานิมิตรกุล. 2540 : 2-3) อีกทั้งบุคคลที่มีความสามารถในการจัดการจะเป็นบุคคลที่สามารถจัดระบบงานและจัดระบบคน มีความกระตือรือร้น ในความสามารถในการแสวงหาข้อเท็จจริง มีความมุ่งมั่นใฝ่รู้ ทำได้ข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (พันธณี วิหคโค. 2540 : 18 – 19) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรัตน์ รุ่งหัวไผ่ (2549 : 123) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษามีทักษะในการแสวงหาความรู้ในระดับสูงและจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการจัดการกับงานที่ได้รับให้ประสบผลสำเร็จได้

ตัวแปรด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาและมีทักษะในการจัดการในระบบการทำงานสูงด้วย อีกทั้งจะเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นและสนุกกับงานที่ทำ มีความมานะอดทน มีความสามารถในการแก้ปัญหา เพื่อที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุขสมร ประพัฒน์ทองและดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2533 : 25) ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมโย (พะยอม วงศ์สารศรี. 2535 : 49 ; อ้างอิงจาก Mayo. 1979 : 243 – 244) ที่ศึกษาพบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและจิตวิทยาของบุคคลที่ทำงานพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานและมีผลต่อความสามารถในการจัดการในทางบวกด้วย

ตัวแปรด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมที่มีการฝึกฝนให้เกิดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการฝึกทักษะการคิดในด้านต่างๆ และทำงานกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาไปสู่ความสามารถในการจัดการที่ดีได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 2) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอัษฎาวุธ ปาลินทร (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ทักษะการจัดการของเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นด้วยการระดมสมอง ก่อนและหลังขณะจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความแตกต่างกัน เช่นเดียวกับกรมสามัญศึกษา (2537 : 1-5) ที่ศึกษาพบว่า ในการพัฒนาความสามารถในการคิด และความสามารถในการจัดการ มุ่งหวังให้นักเรียนคิดเป็นและจัดการเป็น ซึ่งมีกระบวนการที่สำคัญ 5 ประการ คือ การสืบค้นปัญหา การรวบรวมข้อมูล 3 ด้าน การตัดสินใจอย่างมีเป้าหมาย การปฏิบัติและการผสมผสาน และการประเมินผลเพื่อวางแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวแปรด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนที่พบว่าไม่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากทักษะทางสังคมของแต่ละบุคคลแตกต่างกันและจากสภาพสังคมในปัจจุบันเกิดการแข่งขันกันสูงทำให้ขาดการปลูกฝังในเรื่องการสร้างสัมพันธภาพโดยผลที่เกิดขึ้นจะทำให้การช่วยเหลือกันในการทำงานน้อยลง (ชมนุช บุญสิทธิ์. 2541 : 88) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการ (2543 : 73) ได้ศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต้อง

พยายามปรับตนเองให้เข้ากับกลุ่มกับเพื่อนให้ได้ ถ้านักเรียนไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนได้ นักเรียนก็จะไม่สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นหรือทำงานให้ประสบความสำเร็จได้

ตัวแปรด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัวและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองที่พบว่าไม่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการของนักเรียนทั้งนี้อาจมาจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรความรับผิดชอบต่อครอบครัวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ .625 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ค่อนข้างสูงแต่สัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการค่อนข้างต่ำ ($r = .130$) อาจทำให้การศึกษาในครั้งนี้ พบว่าค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรดังกล่าว ไม่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งหากผู้สนใจต้องการนำผลการวิจัยใช้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม และวิถีการดำเนินชีวิต เพราะหากกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกับกลุ่มประชากรในครั้งนี้ อาจทำให้การอ้างอิงขาดความแม่นยำ

1.2 การวิจัยทำให้ทราบว่า ตัวแปรปัจจัยได้แก่ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระวิชา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในเรื่องความสามารถในการจัดการ

1.3 ครูควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ โดยการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาความรู้ที่เพิ่มเติมจากความรู้และประสบการณ์เดิม ตามความสนใจและความต้องการของตัวผู้เรียนเอง สร้างแรงจูงใจในการเรียนและเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการจัดการ

2. ด้านการทำวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการจัดการได้ร้อยละ 37.40 ดังนั้นควรมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการของนักเรียน เช่น ความสามารถในการแสดงออก ทักษะในการคิดวิเคราะห์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทักษะการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาความสามารถในการจัดการในรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง โดยเน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง และมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2542). การประเมินผลจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2542). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความสามารถในการจัดการ. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2543). รายงานการวิจัย เรื่อง ความสามารถในการจัดการของเด็กไทย : คุณลักษณะพฤติกรรมและการส่งเสริม. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสามัญศึกษา. (2526). ชุดการปลูกฝังและสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด จงเจริญการพิมพ์.
- (2533). สรุปตัวชี้วัดครูที่ดี การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลักษณะของผู้บริหารที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2537). รายงานการวิจัยการพัฒนาความสามารถในด้านการคิด. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2539). ปฏิรูปการศึกษา: ทำอย่างมั่นใจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2534). ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติวดี บุญชื้อ. (2522). "การให้และการรับ" ในกลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 . กรุงเทพฯ : บุรพาติลป์การพิมพ์.
- โกวิท ประวาลพฤกษ์. (2534). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับอนาคต. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). ลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ 2 . กรุงเทพฯ : ชัดเชสมิเดีย จำกัด.
- ไชศรี คนจริง. (2537). ความหมายและความสำคัญของการจัดองค์การสหกรณ์. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและดำเนินการสหกรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- คะเนิงรัตน์ ลาโพธิ์. (2535). ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. (2537). การสร้างสัมพันธภาพภายในครอบครัว. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดียจำกัด.
- จรรณ ทองถาวร. (2533). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- จรรณ เทียนธรรม. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา พวงยอด ; ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ปัจฉิณ. (2521). เอกสารการสอนหน่วยที่ 3 “พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรมเลี้ยงดู”. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. (2521). รายงานการวิจัยความรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคมของเด็กไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์ภา พวงยอด. (2543). การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2544). การใช้ SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ.
- ชม ภูมิภาค. (2525). บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชมนุช บุญสิทธิ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชวินิต กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร. (2528). คุณคือเจ้าชีวิต. กรุงเทพฯ: สโมสรรักชาย.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ . เทพเนรมิตรการพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2523). ความสำเร็จในชีวิตเริ่มในวัยก่อนเรียนและการพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของลูก. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

- ดารณี วงษ์อยู่น้อย. (2525). การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. ปรินทิเนียนพับลิช กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดิน ปรัชญาพฤษ. (2535). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2525). การสร้างโมเดลการสอนแบบกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทองคุณ หงส์พันธ์. (2536). วิธีแห่งบัณฑิตการครองตน ครองคน และครองงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ทศนา เขมมณี. (2542, 2 พฤษภาคม). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. โมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) , วารสารวิชาการ . ปีที่ 2540 (ฉบับที่ 4) หน้า 41 .
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2526, ธันวาคม) "อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการกระทำของเด็กวัยรุ่น" วารสารแนะแนว. 18(5) : 65 – 69.
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2543). หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- นิคม ชนะไพฑูรย์. (2535). การเปรียบเทียบผลของการเข้ากลุ่มฝึกอบรมและกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของผู้นำนักเรียนโรงเรียนบ้านดุงวิทยาจังหวัดอุดรธานี. ปรินทิเนียนพับลิช กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิรมล สังข์กุล. (2547). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูกลุ่มศรีนครินทร์ สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินทิเนียนพับลิช กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลละออ สุภาผล. (2536). ผลกระทบนานแห่งโครงการ : นักเรียนนายร้อยตำรวจฝึกรับใช้ประชาชนในชนบท. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2545). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ป. มหาจันทร์. (2538). สอนเด็กให้มีความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปณิตา นิตยาพร. (2542, พฤษภาคม) "การบ้าน :วิธีการเรียนรู้ที่สำคัญ"วารสารวิชาการ. 2(5): 31 – 36.
- ประดิษฐ์ อุปรมัย. (2529). จิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

- ประเสริฐ ภูเงิน. (2546). การศึกษาความสามารถในการจัดการของนักเรียนสถาบันราชภัฏ ในด้านการจัดการเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียา ชัยนิยม. (2542). การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบ และควมมีระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2535). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระเทพเวที. (2533). ศาสนาและเยาวชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พระเมธีธรรมภรณ์. (2533). พุทธศาสนากับปรัชญา. กรุงเทพฯ: บริษัทอัมรินทร์. พรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- พิจิตรรา พงษ์จินดากร. (2525). การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีการพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิศิษฐ ดันทวนิช; และ คณะ . (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พิสิทธิ์ ปทุมมาล. (2533). เทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้น. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พันธณี วิหคไธ. (2540). การศึกษาศักยภาพของเด็กไทยระยะที่ 1 (พ.ศ. 2540). กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- พรรณี ชูทัย. (2522). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: วรุฒิกการพิมพ์.
- (2533). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ชรินทร์ ปฐมวนิชกะ. (2535). การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา : กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพมหานคร : วิเจพรินต์ติ้ง
- มาโนช ดันชวนิชย์. (2535). การศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาลี จุฬา. (2544). การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2534). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- รุ่งเรือง ชงศิลา. (2527). ผลของการจัดการเรียนเพื่อรอบรู้ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโครงสร้างไวยากรณ์อังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ กศ.ม (วิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- รุจิรัตน์ รุ่งหัวไผ่. (2449). การศึกษาความสามารถในการทำโครงการคณิตศาสตร์ ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (วิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. ราชบัณฑิตยสถาน. (2533). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญการพิมพ์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ลักขณา โสภากา. (2537). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางมด (ตันเปาว์วิทยาการ) สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ละม้ายมาศ ศรีทัดด์ ; และจรรยา สุวรรณทัด. (2510). รายงานการวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”. สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก. สำนักพิมพ์คุรุสภา.
- ละเมียด ลิมอักษร. (2520, พฤษภาคม) “ที่พึ่งของเด็ก” วารสารประชากรศึกษา. 29(2) : 29 – 32.
- วรรณวิมล ฉัตรวรภักชีพานิช. (2546). การพัฒนาแบบวัดความสามารถในการจัดการของนักเรียนระดับอาชีวะ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วัชรีย์ ชูธรรม. (2539). จิตวิทยาพัฒนาบุคลิกภาพ (53 กลยุทธ์เสริมพลังตนเอง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พลชัย.
- วันนิภา เลิศล้ำศรีเทียน. (2535). การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการจัดการทางธุรกิจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัลภา ดวงชาทม. (2539). ผลการใช้เทคนิคการปรับตัวพฤติกรรม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเขวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วาริ ธีระจิตร. (2534). การสอนทักษะที่สำคัญในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วาสนา มั่งคั่ง. (2545). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด. (เอกสารประกอบการสัมมนา). กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.

- วิจิตร อาวะกุล. (2526). เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- วิโรจน์ วัฒนานิมิตรกุล. (2540). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบทเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีทับทิม พานิชพันธ์. (2527). การทดลองใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2528). "พ่อแม่ก็ช่วยครูได้ในการสอนลูกเรติน" รายงานประจำปีและอนุสรณ์สาธิต 2527. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด บางโม. (2539). หลักการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สมศักดิ์ ติรพัฒน์. (2540). การพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขสมร ประพัฒน์ทอง และดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2533). การใช้นิทานกระตุ้นพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ในเด็กไทย. การวิจัยทางการศึกษา. 10 : 24 - 33.
- สุชาติ กิระนันท์. (2542). ทฤษฎีและวิธีการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ สุธรรมารักษ์. (2531). เอกสารการสอนวิชา จด 101 จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2537). การวิเคราะห์การถดถอย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพจน์ ดวงเนตร. (2542). การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการจัดการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(วัดผลการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุภาพพรรณ ไครตจรัส. (2527). สุขภาพจิตในการดำรงชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตั้งประเสริฐ. (2542). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา องค์การและการจัดการ โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ. นครราชสีมา: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สุลีวัลย์ เมธมโนศักดิ์. (2541). ความต้องการแสวงหาความรู้ภาษาอังกฤษความคาดหวังประโยชน์และความพึงพอใจจากรายการที่ให้ความรู้ภาษาอังกฤษทางโทรทัศน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ มุทฺธเมธา. (2522). การเรียนการสอนปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2541). การสร้างแบบวัดลักษณะความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดงผลฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และความเชื่อมั่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์; (ม.ป.ป.). การวัดผลและประเมินผลการศึกษา สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่ม อันดับ 3. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2543). การพัฒนาครูแกนนำ เพื่อเป็นต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิวัฒนาการศึกษาศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 . กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- . (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2543). หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2540). แนวทางการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดความสามารถในการจัดการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภา.
- ศิริพันธ์ วรรณกิจ. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิกอล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรทัย มูลคำ ; และคนอื่นๆ. (2542). การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์.
- อรทัย โสภกา. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนกับการเรียนตามคู่มือครู . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- อนงค์ หงสา. (2529). *การพัฒนาแบบวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง.วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- อภิญญา สวารช. (2530). *การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2538). *การวัดและพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อัมพร ศรีประเสริฐสุข. (2545). *พื้นฐานทฤษฎีสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- อัชฎาฐ ปาลีนทร. (2546). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่นด้วยการระดมสมองที่มีต่อทักษะการจัดการของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อุไรวรรณ พันธุ์สุจริต. (2546). *การเปรียบเทียบผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางพลัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อุษณีย์ อรุทธิวงศ์. (2545). *สร้างเด็กให้เป็นอัจฉริยะ เล่มที่ 3 ฝึกเด็กให้เป็นนักคิด. กรุงเทพฯ: มุลนิธิสดศรี – สฤทธิวงศ์.*
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี. (2529). *มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2537). *ผลของการฝึกอบรมตามหลักไตรสิกขา ต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ของนักศึกษาวิชาชีพครูสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร*
- Anderson, M J. (1970, April). Effects of Classroom Social Climate on Individual Learning. *American Education Research Journal*. 7(1) : 15 - 33
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- (1983, Jan.-Dec). " The 2 Sigma Problem : The Search for Methods of Group Instruction as Effective as one-to-one Tutoring ", *Journal of Educational Research*. Vol. 5(2) : 12-13
- Browne, C.G. (1958). *The Study of Leadership*. Illinois : The Interstate Printers and Publishers, Inc.
- Carkhuff, R.R. ; and B.G. Berenson. (1977). *Beyond Counseling and Therapy*. 2 nd ed. New York : Holt Rinehart and Winston.

- Cattell , R.B. (1905). *Personality* . New York : McGraw – Hill.
- Cronbach, Lee J. (1977). *Educational Psychology*. 3rd ed. New York : Harcourt Brace Jovanovich, inc
- Flippo, Edwin B. (1966). *Management : A Behavioral Approach*. Allyn and Bacon.
- French , Derek; and Heather Sawand. (1979). *Dictionary of Management*. Cavage Place , London : Pan Book Ltd.
- Gange, N.L.;and Berliner , David C. (1979). *Educational Psychoiogy*. 2nd ed. Chicago : Rand Mc Nelly College Publishing company.
- Gough, Harrison G. (1969). *Manual for the California Psychological Inventory*. California : Consulting Psychological Press. Inc.
- Guilford. J.P. (1959). *Personality*. New York : McGraw - Hill.
- Herman, Herbert J.M. (1970, August). A Questionnaire Measures of Achievement Motivation. *Journal of Applied Psychology*. 5 (4) : 354 - 355
- Hall, G.P.;and others. (1984). *Organization and management*. New York : Prentice Hall.
- Hillgard , E.R. (1967). *Introduction to Psychology*. New York : Harcourt Bar court Brace and World, Inc.
- Johnson. David W. (1986). *Reaching Out : Interpersonal Effectiveness and self – Actualization*. 3^{re}ed. New York: Prentice – Hall.
- Kaufman,R. (1992). *Mapping Education Success*. California : Corwin Press.
- Kerlinger , Fred n. ; Elazer , Pedhazur J. (1973). *Multiple regression in Behavioral Research*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Kirkpatrick,E. (1984). *Business management* . New York : Prentice Hall.
- Lawshe , C.H. (1966). *Principles of Personal Testing*. McGraw – Hill Book, co.
- Lindgren, Henry C. (1967). *Education Psychology in Classroom*. 3rd ed. New York : John Wiley & Sone, Inc.
- Mcber , M.L.;and Company. (1980). *The management skills of three successful community college presidents and three successful small business owners in Mississippi*. Availidle : Thailis database.
- McClelland David C.(1953). *The Achievement Motive*. NewYork: Appleton Century crofts Inc.
- (1985). *The Achieving Society*. New York: Van No strand Company Inc.
- Murray, Edward J. (1964). *Motivation and Emotion*. New Jersey: Englewood Cliff.
- Popham. (1970). *Systematic Instruction*. New Jersey: Prentice Hall.
- Weiner, Bernard. (1972, Spring). "Attribution Theory Achievement and Education Process". *Review of Education Research*. 42(1) : 203 - 205.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

อาจารย์เสกสรรค์ ทองคำบรรจง	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นางสาวภิษณี เปี่ยมสำอาง	ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมวัน สำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
นายสุพจน์ ดวงเนตร	ภาควิชาวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
นายหาญ เทียนคำ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มติดตามและ ประเมินผลการศึกษา สพฐ. ลพบุรี เขต 2
นางสาวมาสวิมล รักบ้านเกิด	ผู้อำนวยการกอง เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
นายอุดมศักดิ์ นาคี	หัวหน้ากลุ่มงานประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการจัดการ

ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา	ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา
		1	2	3					1	2	3		
1	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	31	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
2	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก	32	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
3	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	33	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
4	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	34	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
5	ข้อสอบ	-1	1	1	0.33	ตัดทิ้ง	35	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
6	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	36	ข้อสอบ	0	0	1	0.33	ตัดทิ้ง
7	ข้อสอบ	1	0	0	0.33	ตัดทิ้ง	37	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
8	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	38	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
9	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	39	ข้อสอบ	1	1	-1	0.33	ตัดทิ้ง
10	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	40	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
11	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	41	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
12	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	42	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
13	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	43	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
14	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	44	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
15	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	45	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
16	ข้อสอบ	1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง	46	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
17	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	47	ข้อสอบ	0	0	1	0.33	ตัดทิ้ง
18	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	48	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก
19	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	49	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
20	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก	50	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
21	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	51	ข้อสอบ	-1	1	1	0.33	ตัดทิ้ง
22	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	52	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
23	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	53	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
24	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	54	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
25	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	55	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
26	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	56	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
27	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	57	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
28	ข้อสอบ	1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง	58	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
29	ข้อสอบ	1	0	1	.67	คัดเลือก	59	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
30	ข้อสอบ	0	0	1	0.33	ตัดทิ้ง	60	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก

ตาราง 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา	ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา
		1	2	3					1	2	3		
1	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	16	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
2	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	17	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
3	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	18	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
4	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	19	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
5	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก	20	ข้อสอบ	1	1	-1	0.33	ตัดทิ้ง
6	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	21	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
7	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	22	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
8	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	23	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
9	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	24	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
10	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	25	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
11	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	26	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
12	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	27	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
13	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	28	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก
14	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	29	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
15	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	30	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก

ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้

ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา	ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา
		1	2	3					1	2	3		
1	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	16	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
2	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	17	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
3	ข้อสอบ	1	1	1	0.67	คัดเลือก	18	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก
4	ข้อสอบ	0	1	0	0.33	ตัดทิ้ง	19	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
5	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	20	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
6	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	21	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
7	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	22	ข้อสอบ	1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
8	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	23	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
9	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	24	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
10	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	25	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
11	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก	26	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
12	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	27	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
13	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	28	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
14	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	29	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก
15	ข้อสอบ	0	1	0	0.33	ตัดทิ้ง	30	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก

ตาราง 11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา	ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา
		1	2	3					1	2	3		
1	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	16	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
2	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	17	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
3	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	18	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
4	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	19	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก
5	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	20	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
6	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	21	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
7	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	22	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
8	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	23	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
9	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	24	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
10	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	25	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
11	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	26	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
12	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก	27	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
13	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	28	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
14	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	29	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
15	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	30	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก

ตาราง 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน

ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา	ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา
		1	2	3					1	2	3		
1	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	16	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
2	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	17	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
3	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	18	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
4	ข้อสอบ	1	01	1	0.67	คัดเลือก	19	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
5	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	20	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
6	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	21	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
7	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก	22	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
8	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	23	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก
9	ข้อสอบ	0	0	1	0.67	คัดเลือก	24	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
10	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	25	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
11	ข้อสอบ	1	1	1	0.67	คัดเลือก	26	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
12	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	27	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
13	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	28	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
14	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	29	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
15	ข้อสอบ	1		0	0.67	คัดเลือก	30	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา	ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา
		1	2	3					1	2	3		
1	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	16	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก
2	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก	17	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
3	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	18	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
4	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	19	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
5	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	20	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
6	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	21	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
7	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	22	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
8	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	23	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
9	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	24	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
10	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	25	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
11	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	26	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
12	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	27	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
13	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	28	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
14	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	29	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
15	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	30	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา	ข้อ	การประเมิน	ผู้ประเมิน			IOC	การพิจารณา
		1	2	3					1	2	3		
1	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	16	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
2	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	17	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
3	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	18	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
4	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	19	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
5	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	20	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก
6	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	21	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก
7	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	22	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
8	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	23	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
9	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก	24	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
10	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	25	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
11	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	26	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
12	ข้อสอบ	0	1	1	0.67	คัดเลือก	27	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
13	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	28	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก
14	ข้อสอบ	1	0	1	0.67	คัดเลือก	29	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก
15	ข้อสอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือก	30	ข้อสอบ	1	1	0	0.67	คัดเลือก

ภาคผนวก ค
คำอธิบายจำแนกของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถในการจัดการ

ข้อ	r	การพิจารณา	ข้อ	r	การพิจารณา
1	.0548	ตัดทิ้ง	31	.1421	ตัดทิ้ง
2	-.0793	ตัดทิ้ง	32	.3576	คัดเลือกไว้
3	.0355	ตัดทิ้ง	33	.4530	คัดเลือกไว้
4	-.0870	ตัดทิ้ง	34	.2870	ตัดทิ้ง
5	.2522	คัดเลือกไว้	35	.2823	คัดเลือกไว้
6	.3805	คัดเลือกไว้	36	.3006	คัดเลือกไว้
7	.3188	คัดเลือกไว้	37	.3095	คัดเลือกไว้
8	.2067	คัดเลือกไว้	38	.4768	คัดเลือกไว้
9	.3314	คัดเลือกไว้	39	.3848	คัดเลือกไว้
10	.0633	ตัดทิ้ง	40	.0425	ตัดทิ้ง
11	.3720	คัดเลือกไว้	41	.2785	คัดเลือกไว้
12	.0145	ตัดทิ้ง	42	.0515	ตัดทิ้ง
13	.2575	คัดเลือกไว้	43	.2523	คัดเลือกไว้
14	.1375	ตัดทิ้ง	44	.3499	คัดเลือกไว้
15	-.0667	ตัดทิ้ง	45	.4464	คัดเลือกไว้
16	-.0297	ตัดทิ้ง	46	.3971	คัดเลือกไว้
17	.3128	คัดเลือกไว้	47	.0624	ตัดทิ้ง
18	.0839	ตัดทิ้ง	48	.2793	คัดเลือกไว้
19	.4541	คัดเลือกไว้	49	.1838	ตัดทิ้ง
20	.3791	คัดเลือกไว้	50	.2405	คัดเลือกไว้
21	.4607	คัดเลือกไว้	51	.2811	คัดเลือกไว้
22	.1713	ตัดทิ้ง			
23	.4112	คัดเลือกไว้			
24	.3100	ตัดทิ้ง			
25	.3982	คัดเลือกไว้			
26	.4021	คัดเลือกไว้			
27	.3727	ตัดทิ้ง			
28	.6220	คัดเลือกไว้			
29	.3135	ตัดทิ้ง			
30	-.0850	ตัดทิ้ง			

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อ	r	การพิจารณา	ข้อ	r	การพิจารณา
1	.4207	คัดเลือกไว้	16	.5700	คัดเลือกไว้
2	.5467	คัดเลือกไว้	17	.1132	ตัดทิ้ง
3	.4674	คัดเลือกไว้	18	.5762	คัดเลือกไว้
4	.4878	คัดเลือกไว้	19	.3872	คัดเลือกไว้
5	.4001	คัดเลือกไว้	20	.1093	ตัดทิ้ง
6	.5708	คัดเลือกไว้	21	.6448	คัดเลือกไว้
7	.3925	คัดเลือกไว้	22	-.5352	ตัดทิ้ง
8	.4706	คัดเลือกไว้	23	.5400	คัดเลือกไว้
9	.3840	ตัดทิ้ง	24	.0024	ตัดทิ้ง
10	.4468	คัดเลือกไว้	25	.3515	ตัดทิ้ง
11	.0574	ตัดทิ้ง	26	.5466	คัดเลือกไว้
12	.5219	คัดเลือกไว้	27	.6025	คัดเลือกไว้
13	-.0647	ตัดทิ้ง	28	.6342	คัดเลือกไว้
14	.1939	ตัดทิ้ง	29	.5881	คัดเลือกไว้
15	.5705	คัดเลือกไว้			

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้

ข้อ	r	การพิจารณา	ข้อ	r	การพิจารณา
1	.1419	ตัดทิ้ง	16	.4883	คัดเลือกไว้
2	.2784	คัดเลือกไว้	17	.3653	คัดเลือกไว้
3	.3596	คัดเลือกไว้	18	.3419	คัดเลือกไว้
4	.1162	ตัดทิ้ง	19	.3193	คัดเลือกไว้
5	.3482	คัดเลือกไว้	20	.1077	ตัดทิ้ง
6	.4546	คัดเลือกไว้	21	.2064	คัดเลือกไว้
7	.4985	คัดเลือกไว้	22	.2658	คัดเลือกไว้
8	.4759	คัดเลือกไว้	23	-.1246	ตัดทิ้ง
9	.3451	คัดเลือกไว้	24	.4037	คัดเลือกไว้
10	.3117	คัดเลือกไว้	25	.2133	คัดเลือกไว้
11	.1511	ตัดทิ้ง	26	.4679	คัดเลือกไว้
12	.1768	ตัดทิ้ง	27	.1305	ตัดทิ้ง
13	.4740	คัดเลือกไว้			
14	.4173	คัดเลือกไว้			
15	.4418	คัดเลือกไว้			

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อ	r	การพิจารณา	ข้อ	r	การพิจารณา
1	.3742	คัดเลือกไว้	16	.4293	คัดเลือกไว้
2	.3447	ตัดทิ้ง	17	.5241	คัดเลือกไว้
3	.3303	ตัดทิ้ง	18	.4044	คัดเลือกไว้
4	.4195	คัดเลือกไว้	19	.3199	ตัดทิ้ง
5	.2450	ตัดทิ้ง	20	.4200	คัดเลือกไว้
6	.3706	ตัดทิ้ง	21	-.1400	ตัดทิ้ง
7	.4115	คัดเลือกไว้	22	.5669	คัดเลือกไว้
8	.5166	คัดเลือกไว้	23	.5553	คัดเลือกไว้
9	.4090	คัดเลือกไว้	24	-.2089	ตัดทิ้ง
10	.4164	คัดเลือกไว้	25	.4696	คัดเลือกไว้
11	.3847	คัดเลือกไว้	26	.5038	คัดเลือกไว้
12	.4955	คัดเลือกไว้	27	.5415	คัดเลือกไว้
13	.5942	คัดเลือกไว้	28	.3512	ตัดทิ้ง
14	.4751	คัดเลือกไว้	29	.3011	ตัดทิ้ง
15	.5355	คัดเลือกไว้	30	-.0776	ตัดทิ้ง

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน

ข้อ	r	การพิจารณา	ข้อ	r	การพิจารณา
1	.3580	คัดเลือกไว้	16	.2549	ตัดทิ้ง
2	.2741	ตัดทิ้ง	17	-.2415	ตัดทิ้ง
3	.2107	ตัดทิ้ง	18	.5148	คัดเลือกไว้
4	.2388	ตัดทิ้ง	19	.2834	ตัดทิ้ง
5	.3291	คัดเลือกไว้	20	.5279	คัดเลือกไว้
6	.3082	คัดเลือกไว้	21	.4514	คัดเลือกไว้
7	.4635	คัดเลือกไว้	22	.3027	คัดเลือกไว้
8	.3850	คัดเลือกไว้	23	.2862	คัดเลือกไว้
9	.2717	ตัดทิ้ง	24	-.5673	ตัดทิ้ง
10	.4815	คัดเลือกไว้	25	.3261	คัดเลือกไว้
11	.2858	คัดเลือกไว้	26	.1566	ตัดทิ้ง
12	.2943	คัดเลือกไว้	27	.2411	ตัดทิ้ง
13	.3133	คัดเลือกไว้	28	.3475	คัดเลือกไว้
14	.3942	คัดเลือกไว้	29	.4233	คัดเลือกไว้
15	.5188	คัดเลือกไว้	30	.3337	คัดเลือกไว้

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ข้อ	r	การพิจารณา	ข้อ	r	การพิจารณา
1	.5288	คัดเลือกไว้	16	-.0206	ตัดทิ้ง
2	.3797	คัดเลือกไว้	17	.3946	คัดเลือกไว้
3	.3049	คัดเลือกไว้	18	.2362	ตัดทิ้ง
4	.4703	คัดเลือกไว้	19	.5611	คัดเลือกไว้
5	.4619	คัดเลือกไว้	20	.2778	คัดเลือกไว้
6	.5704	คัดเลือกไว้	21	.4653	คัดเลือกไว้
7	-.3508	ตัดทิ้ง	22	.3498	คัดเลือกไว้
8	.2564	ตัดทิ้ง	23	.5175	คัดเลือกไว้
9	.2102	ตัดทิ้ง	24	.3965	คัดเลือกไว้
10	.4879	คัดเลือกไว้	25	.3254	คัดเลือกไว้
11	.1084	ตัดทิ้ง	26	.0371	ตัดทิ้ง
12	.1997	ตัดทิ้ง	27	.1519	ตัดทิ้ง
13	.2927	คัดเลือกไว้	28	.2597	คัดเลือกไว้
14	.4737	คัดเลือกไว้	29	.2179	ตัดทิ้ง
15	.3966	คัดเลือกไว้	30	.3937	คัดเลือกไว้

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

ข้อ	r	การพิจารณา	ข้อ	r	การพิจารณา
1	.5120	คัดเลือกไว้	16	-.0493	ตัดทิ้ง
2	.6400	คัดเลือกไว้	17	.5133	คัดเลือกไว้
3	.6443	คัดเลือกไว้	18	-.1211	ตัดทิ้ง
4	.6268	คัดเลือกไว้	19	.4706	ตัดทิ้ง
5	.5800	คัดเลือกไว้	20	.5737	คัดเลือกไว้
6	.5236	คัดเลือกไว้	21	.4280	ตัดทิ้ง
7	.6136	คัดเลือกไว้	22	.5469	คัดเลือกไว้
8	.5107	คัดเลือกไว้	23	.6450	คัดเลือกไว้
9	.4143	ตัดทิ้ง	24	.5176	คัดเลือกไว้
10	.6208	คัดเลือกไว้	25	.5866	คัดเลือกไว้
11	.5363	คัดเลือกไว้	26	.5192	คัดเลือกไว้
12	.6736	คัดเลือกไว้	27	.3215	ตัดทิ้ง
13	.5629	คัดเลือกไว้	28	.4197	ตัดทิ้ง
14	.1340	ตัดทิ้ง	29	.4939	ตัดทิ้ง
15	.5161	คัดเลือกไว้	30	.3974	ตัดทิ้ง

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดความสามารถในการจัดการ

คำชี้แจง

1. แบบวัดความสามารถในการจัดการความรู้ฉบับนี้มีทั้งหมด 30 ข้อ
2. ใช้เวลาในการสอบ 40 นาที
3. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาว่าถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นั้น นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติหรือจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้ 3 ตัวเลือก คือ ก. ข. และ ค. ตัวเลือกเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการได้ ให้นักเรียนพิจารณาว่าคำตอบใดเป็นผลปฏิบัติที่มีโอกาสจะประสบความสำเร็จมากที่สุดหรือสามารถจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด โดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น
4. วิธีตอบแบบวัดให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบในตัวเลือกที่ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
5. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ส่งผลต่อการตัดสินผลการเรียนของนักเรียน และคำตอบของนักเรียนจะนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น

ตัวอย่าง

(0) ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก นักเรียนจะมีวิธีการเรียนอย่างไรจึงจะให้นักเรียนมีโอกาสที่จะได้เกรด A ในวิชานี้

- ก. ตั้งใจเรียนในชั่วโมงทำแบบฝึกหัดและทบทวนเนื้อหาหลังเรียนจบทุกครั้ง
- ข. เรียนพิเศษทุกวันเพื่อเพิ่มเติมเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจ
- ค. เรียนในชั่วโมงให้เข้าใจและถามเพื่อนให้บทเรียนที่ไม่เข้าใจ

การตอบ

เมื่อนักเรียนต้องการตอบข้อ ก. ให้เลือก ดังตัวอย่าง

ก	ข	ค
X		

แต่ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีดเส้นขวางทับรอยขีดเดิม จากข้อ ก. เป็น ค. ดังตัวอย่าง

ก	ข	ค
✕		X

แบบวัดความสามารถในการจัดการ

ข้อ	ข้อคำถาม
1	<p>นักเรียนกับเพื่อนๆ ต้องการหารายได้พิเศษขายของช่วงปิดเทอมซึ่งบ้านของนักเรียนอยู่ใกล้กับสถานที่ทำงานเอกชนนักเรียนคิดว่านักเรียนจะขายอะไรดีที่ง่ายและได้กำไรมากที่สุด</p> <p>ก. ขายน้ापั้น กาแฟ</p> <p>ข. ขายขนมปัง</p> <p>ค. ขายลูกชิ้นปิ้ง</p>
2	<p>ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก นักเรียนจะมีวิธีการเรียนอย่างไรจึงจะทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะได้เกรด A ในวิชานี้</p> <p>ก. ตั้งใจเรียนในชั่วโมงทำแบบฝึกหัดและทบทวนเนื้อหาหลังเรียนจบทุกครั้ง</p> <p>ข. เรียนพิเศษทุกวันเพื่อเพิ่มเติมเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจ</p> <p>ค. เรียนในชั่วโมงให้เข้าใจและถามเพื่อนให้บทเรียนที่ไม่เข้าใจ</p>
3	<p>หมู่บ้านที่นักเรียนอาศัยอยู่มีสนามเด็กเล่น โรงเรียนอนุบาล สระว่ายน้ำ เมื่อโรงเรียนเลิกแล้วพ่อแม่จะพาลูกมาเล่นที่สนามเด็กเล่นและว่ายน้ำทุกวัน ถ้านักเรียนต้องการหารายได้พิเศษนักเรียนจะขายอะไรดีจึงจะเหมาะสมที่สุด</p> <p>ก. ขนม</p> <p>ข. อุปกรณ์ว่ายน้ำ</p> <p>ค. หนังสือการ์ตูน</p>
4	<p>โรงเรียนของนักเรียนตั้งอยู่ในชุมชนของชาวจีนถ้าคุณครูต้องการสอบถามนักเรียนว่าต้องการให้เปิดสอนวิชาอะไรเพิ่มเติมนักเรียนคิดว่าส่วนใหญ่จะเลือกเรียนวิชามากที่สุด</p> <p>ก. สอนศิลปะป้องกันตัวเองแบบจีน</p> <p>ข. สอนการเขียน การอ่าน การพูด ภาษาจีน</p> <p>ค. สอนการแสดงจิว</p>
5	<p>กานดาเป็นคนที่เรียนหนังสือไม่เก่งแต่มีความถนัดและชอบการทำอาหารเป็นอย่างมากเมื่อจบการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว นักเรียนคิดว่ากานดา น่าจะเลือกเรียนต่ออะไรดีจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ</p> <p>ก. เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย</p> <p>ข. เรียนต่อสายอาชีพด้านการทำอาหาร</p> <p>ค. ไม่เรียนต่อออกมาหาประสบการณ์ในด้านการทำอาหาร</p>

ข้อ	ข้อคำถาม
6	<p>ในการทำโครงการวิทยาศาสตร์นักเรียนจะอย่างไรเพื่อให้โครงการของนักเรียนชนะเลิศการประกวดในระดับโรงเรียน</p> <p>ก. เลือกเพื่อนเข้ากลุ่มที่มีความสามารถมาช่วยในการทำโครงการ</p> <p>ข. เลือกทำโครงการที่น่าสนใจและทันสมัยเกิดความรู้ในด้านใหม่ๆ</p> <p>ค. ขอความคิดเห็นจากคุณครูที่ปรึกษา</p>
7	<p>ในการแข่งขันกีฬา กิตติเป็นประธานสีแดง กิตติจะต้องทำอะไรเป็นอันดับแรก กิตติต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนใดมากที่สุด</p> <p>ก. คัดเลือกนักกีฬา , หาคูที่ปรึกษา</p> <p>ข. ประชุมสมาชิกสีแดง , หาคูที่ปรึกษา</p> <p>ค. ประชุมสมาชิกสีแดง , ซ้อมกีฬาและซ้อมเชียร์</p>
8	<p>ถ้านักเรียนได้รับหมายให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม แล้วเกิดปัญหาขึ้นอะไรคือสิ่งแรกที่นักเรียนควรปฏิบัติ</p> <p>ก. ให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายหาแนวทางในการแก้ปัญหา</p> <p>ข. เลือกวิธีการแก้ปัญหาของตนเองในฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่ม</p> <p>ค. เลือกวิธีการแก้ปัญหาของเพื่อนที่เก่งเพราะมั่นใจว่าถูกต้อง</p>
9	<p>มานีเป็นหัวหน้ากองเชียร์สีเหลือง มานีอยากให้สีเหลืองได้รางวัลชนะเลิศกองเชียร์ มานีควรทำอย่างไร</p> <p>ก. ซ้อมเชียร์ทุกวัน</p> <p>ข. ซ้อมเชียร์เมื่อใกล้ถึงวันแข่งขัน</p> <p>ค. มอบหมายให้คนอื่นช่วยซ้อมเชียร์</p>
10	<p>รานีมีการบ้าน 3 วิชาที่ต้องส่งพร้อมกัน ถ้ารานีต้องการให้การบ้านที่ทำถูกต้องและส่งทันเวลา รานีควรทำอย่างไร</p> <p>ก. รีบทำรีบส่ง</p> <p>ข. ทำเมื่อใกล้ถึงเวลาส่ง</p> <p>ค. วิชาที่ต้องส่งก่อนทำก่อน</p>
11	<p>สมเกียรติเป็นนายหมู่ลูกเสือเขาต้องแต่งตั้งรองนายหมู่หนึ่งคน สมเกียรติควรเลือกใครเป็นรองนายหมู่</p> <p>ก. สมศักดิ์มีความเป็นผู้นำและมีความรับผิดชอบ</p> <p>ข. สราญมีความเป็นผู้นำและเป็นที่รักของเพื่อน</p> <p>ค. โสภณเป็นคนแข็งแรงและเป็นที่รักของเพื่อน</p>

ข้อ	ข้อความ
12	<p>เมื่อกลุ่มของนักเรียนต้องทดลองในวิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนควรเลือกใครเป็นคนบันทึกผลการทดลอง</p> <p>ก. จินตหราลายมือสวย</p> <p>ข. ปรรณาคล่องแคล่วว่องไว</p> <p>ค. สุนันท์มีความละเอียดรอบคอบ</p>
13	<p>เมื่อกลุ่มของนักเรียนรายงานการศึกษาค้นคว้าในวิชาหนึ่งหน้าชั้นเรียน นักเรียนควรเลือกใครเป็นคนออกไปรายงาน</p> <p>ก. นพพลเป็นคนพูดเก่งและมีไหวพริบ</p> <p>ข. นารีเข้าใจเรื่องที่รายงานแต่พูดไม่เก่ง</p> <p>ค. อารยาเข้าใจเรื่องที่รายงานหน้าชั้นและมีไหวพริบ</p>
14	<p>บุคคลใดที่นักเรียนคิดว่ามีความเหมาะสมในการบันทึกงานการเจริญเติบโตของลูกยอด้ได้</p> <p>ก. อารีมีความละเอียดรอบคอบ</p> <p>ข. ปรีดามีความคล่องแคล่วว่องไว</p> <p>ค. อาทิตย์มีความชำนาญในการเลือกเครื่องมือวัด</p>
15	<p>สุรีย์ไม่มีเวลาในการทำงานกลุ่มกับเพื่อน ๆ อย่างเต็มที่ จึงไม่เข้าใจงานดีพอ แต่สุรีย์เป็นคนที่มีความสามารถด้านศิลปะ นักเรียนคิดว่า งานใดที่มีความเหมาะสมกับสุรีย์</p> <p>ก. นำเสนอรายงาน</p> <p>ข. เขียนรายงาน</p> <p>ค. ตกแต่งป้ายนิเทศของการนำเสนอรายงาน</p>
16	<p>เอกพลเป็นประธานชุมนุมศิลปะซึ่งจัดประกวดวาดภาพขึ้น แต่ใกล้ถึงวันตัดสินแล้วแต่ยังมีผลงานส่งเข้าประกวดไม่มากนัก เอกพลควรทำอย่างไร</p> <p>ก. ขยายเวลาส่งภาพประกวด</p> <p>ข. มีผลงานเท่าไรก็ตัดสินทั้งนั้น</p> <p>ค. ประชาสัมพันธ์การประกวดให้มากขึ้น</p>
17	<p>อานนท์เป็นเจ้าของหน้าร้านสหกรณ์โรงเรียน อานนท์อยากให้นักเรียนซื้อของจากร้านสหกรณ์เยอะ ๆ อานนท์ควรทำอย่างไร</p> <p>ก. ชักชวนเพื่อนสนิท ๆ ให้ช่วยซื้อ</p> <p>ข. ประชาสัมพันธ์ร้านสหกรณ์หน้าแถวเป็นประจำ</p> <p>ค. ใช้แต่ของที่ซื้อจากร้านสหกรณ์เป็นตัวอย่างให้นักเรียนคนอื่น ๆ</p>

ข้อ	ข้อคำถาม
18	<p>อารีเป็นคณะกรรมการสหกรณ์โรงเรียนมีหน้าที่ในการเก็บเงินและทอนเงินให้กับนักเรียนที่มาซื้อของแต่วันนี้มีคนมาซื้อของมากทำให้อารีทอนเงินผิดไป 200 บาท จึงโดนอาจารย์ตำหนิ ทำให้อารีเกิดความท้อแท้และหมดกำลังใจในการทำงาน ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของเขา นักเรียนควรทำอย่างไร</p> <p>ก. ไปอธิบายให้อาจารย์เข้าใจ</p> <p>ข. บอกให้เขาระมัดระวังมากขึ้น</p> <p>ค. บอกให้อาจารย์เปลี่ยนคนอื่นทำแทน</p>
19	<p>ในการแข่งขันกีฬาสิ สู่ที่เป็นนักกีฬาที่มีความสามารถสูงได้รับคัดเลือกให้ลงแข่ง 4 รายการ แต่รายการแรกสู่ที่แพ้ ทำให้สู่เกิดความไม่มั่นใจในการแข่งรายการที่เหลือ นักเรียนจะมีวิธีการใดเพื่อให้สู่เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น</p> <p>ก. แนะนำเทคนิควิธีการวิ่งให้เร็วขึ้น</p> <p>ข. พูดกับสู่ที่ว่า “การกีฬาย่อมมีแพ้มีชนะ”</p> <p>ค. ให้รางวัลกับสู่ที่ถ้าแข่งขันรายการต่อไปชนะ</p>
20	<p>โจเป็นสมาชิกในกลุ่มของพรทิพย์ โจเป็นคนที่มีความสามารถสูงแต่มีนิสัยเห็นแก่ตัวชอบเอาเปรียบผู้อื่น ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้ากลุ่มควรใช้วิธีใดที่จะช่วยให้โจลดความเห็นแก่ตัวลงได้มากที่สุด</p> <p>ก. กล่าวเตือนให้โจปรับปรุงตนเอง</p> <p>ข. กล่าวชมเชยผู้เสียสละต่อหน้าโจบ่อยๆ</p> <p>ค. ชี้แจงให้โจเห็นผลเสียที่จะได้รับจากการเอาเปรียบผู้อื่น</p>
21	<p>ในวิชางานบ้าน นักเรียนได้ฝึกทำขนม สิ่งใดจะบอกได้ว่านักเรียนทำขนมเป็น</p> <p>ก. อร่อย สีสวย</p> <p>ข. อร่อย ขนาดเหมาะสม</p> <p>ค. สีสวย ขนาดเหมาะสม</p>
22	<p>เมื่อนักเรียนไปเข้าค่ายลูกเสือ เมื่อเข้าค่ายเสร็จเรียบร้อยแล้วสิ่งใดบอกได้ว่านักเรียนผ่านการเข้าค่ายในครั้งนี้</p> <p>ก. ได้เพื่อนใหม่เพิ่มมากขึ้น</p> <p>ข. ผ่านการสอบกิจกรรมลูกเสือ</p> <p>ค. เป็นที่รู้จักของสมาชิกในค่าย</p>

ข้อ	ข้อความ
23	<p>ในงานวันแม่ คุณครูประจำชั้นบอกให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดป้ายนิเทศ สิ่งใดที่สามารถยืนยันได้ว่าการจัดป้ายนิเทศเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย</p> <p>ก. มีความสวยงาม</p> <p>ข. ผลงานครีเอทีฟ</p> <p>ค. ได้รับคำชมเชยจากคุณครู</p>
24	<p>ในการจัดกิจกรรมกีฬา นักเรียนคิดว่าสิ่งใดที่บอกให้ทราบว่าการจัดการแข่งขันกีฬารั้งนี้ประสบความสำเร็จ</p> <p>ก. ได้รับเหรียญทองมาก</p> <p>ข. เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ</p> <p>ค. นักเรียนส่วนใหญ่รักการเล่นกีฬา</p>
25	<p>ในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ เรื่อง “ หุ่นยนต์ ” สิ่งใดที่บอกได้ว่านักเรียนประสบความสำเร็จในการทำโครงการวิทยาศาสตร์</p> <p>ก. นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการทำหุ่นยนต์</p> <p>ข. หุ่นยนต์ของนักเรียนสามารถเคลื่อนที่ได้</p> <p>ค. ได้คะแนนจากคุณครูมาก</p>
26	<p>ในการทำรายงานเรื่องหนึ่ง คุณครูบอกว่างานของอุบลยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก ถ้านักเรียนเป็นอุบลควรทำอย่างไร</p> <p>ก. ทำรายงานใหม่</p> <p>ข. ปรับปรุงรายงานใหม่</p> <p>ค. ให้เพื่อนช่วยทำรายงานนี้ให้</p>
27	<p>ในการแข่งขันวอลเลย์บอลระหว่างโรงเรียนครั้งหนึ่ง ทีมของนักเรียนแพ้ นักเรียนควรทำอย่างไร ทีมของนักเรียนถึงจะมีการพัฒนาดีขึ้น</p> <p>ก. ฝึกซ้อมให้มากขึ้น</p> <p>ข. คัดตัวนักกีฬาใหม่เพื่อแทนคนที่ไม่เก่งในทีม</p> <p>ค. หาข้อบกพร่องที่ทำให้แพ้เพื่อปรับปรุง</p>
28	<p>ปารีชาติเป็นคนเรียนหนังสือไม่เก่ง ถ้านักเรียนเป็นปารีชาติ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. เรียนพิเศษให้มากขึ้นในหลาย ๆ วิชา</p> <p>ข. พยายามอ่านหนังสือและตั้งใจเรียนให้มากขึ้น</p> <p>ค. ให้เพื่อนคอยช่วยเหลือให้วิชาที่ไม่เข้าใจ</p>

ข้อ	ข้อคำถาม
29	<p>ในการจัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียนมีผู้เข้าชมน้อย ควรทำอย่างไรจึงจะทำให้คนเข้าชมนิทรรศการมากขึ้น</p> <p>ก. แจกของที่ระลึกแก่ผู้ที่เข้าชม</p> <p>ข. ปรับปรุงการแสดงผลงานนิทรรศการให้สะดุดตา</p> <p>ค. นำไปจัดแสดงบริเวณที่มีคนผ่านไปมามากๆ</p>
30	<p>อาวุธ เทวา และจ่านง ต้องการทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายให้กับนักเรียน ที่จะจบการศึกษา แต่ของที่ระลึกมีความต้องการมาก วิธีที่เหมาะสมที่สุดที่จะจัดทำของที่ระลึกนั้นตามความต้องการของผู้ซื้อและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คือข้อใด</p> <p>ก. เพิ่มเวลาทำงาน</p> <p>ข. ซื้อเครื่องมือเพิ่ม</p> <p>ค. จ้างคนมาช่วย</p>

แบบสอบถามวัดตัวแปรปัจจัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	จำนวน 20 ข้อ
ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน 20 ข้อ
ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน	จำนวน 20 ข้อ
ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว	จำนวน 20 ข้อ
ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง	จำนวน 20 ข้อ
2. การตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วพิจารณาว่านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนเป็นประจำ
จริงค่อนข้างมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง
จริงค่อนข้างน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนในบางครั้ง
จริงน้อยหรือไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนทำได้นักหรือไม่ตรงเลย
3. การตอบแบบสอบถามนี้ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้นจะไม่มีผลกระทบต่อการเรียนใด ของนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อและตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงค่อนข้างมาก	จริงปานกลาง	จริงค่อนข้างน้อย	จริงน้อยหรือไม่จริงเลย
1	ถ้ามีโอกาสเลือกเพื่อนในการทำรายงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะพิจารณาความสามารถของเพื่อน					
2	ข้าพเจ้ามีความอดทนในการทำงานเพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จในทุกๆ สิ่ง					
3	เมื่อมีปัญหาข้าพเจ้าจะพยายามแก้ไขให้สำเร็จให้จงได้					
4	ข้าพเจ้ามักริเริ่มทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้งานดูดีกว่าของผู้อื่น					
5	ข้าพเจ้าชอบทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง					
6	เมื่ออาจารย์มอบหมายให้ทำงาน ข้าพเจ้าจะรีบทำให้เสร็จเรียบร้อยก่อนกำหนด					
7	ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะทำงานยาก ๆ ให้สำเร็จ					
8	ข้าพเจ้าภูมิใจที่สามารถแก้ปัญหาทางงานได้ด้วยตนเอง					
9	เมื่อรับมอบหมายให้ทำงานใด ข้าพเจ้าจะทำอย่างเต็มความสามารถ					
10	ข้าพเจ้าพยายามทบทวนบทเรียนเพื่อให้ได้เกรดดีขึ้น					
11	ข้าพเจ้ามีความพยายามมากขึ้นเมื่อรู้ตัวว่ามีความรู้ตัวว่ามีความรู้ดีกว่าเพื่อนๆ					
12	ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าลงมือทำงานใดๆ ข้าพเจ้าจะกระทำงานสำเร็จหรือแข่งขันจนได้ชัยชนะ					
13	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังครูถามและพยายามตอบครูให้ได้					
14	ข้าพเจ้าใช้ความสามารถของตนเองไม่ชอบทำตามผู้อื่นเพื่อให้งานออกมาดีกว่าคนอื่น					

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงค่อนข้างมาก	จริงปานกลาง	จริงค่อนข้างน้อย	จริงน้อยหรือไม่จริงเลย
15	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนหนังสือเพื่อความสำเร็จในอนาคต					
16	ในการทำงานที่ยุ่งยาก ข้าพเจ้าชอบวางแผนไว้ล่วงหน้า					
17	ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานนั้นมากยิ่งขึ้นเมื่อพบว่างานนั้นมีปัญหา					
18	เมื่อข้าพเจ้าพบบทเรียนที่ยาก ข้าพเจ้าจะอ่านบททวนหลาย ๆ ครั้งจนเข้าใจแล้วจึงผ่านไป					
19	แม้งานที่ทำจะยากและน่าเบื่อ ข้าพเจ้าก็จดจ่ออยู่กับงานนั้นจนกว่าจะสำเร็จ					
20	ความล้มเหลวในการทำงานแต่ละครั้งไม่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความท้อถอยแต่กลับมุ่งมั่นที่จะทำงานนั้นให้ประสบความสำเร็จ					

แบบสอบถามวัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อ	ข้อความ	บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
1	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผนว่าจะเรียนเนื้อหาอะไร					
2	ครูจัดกิจกรรมการเรียนที่ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ					
3	ครูให้นักเรียน จัดห้องเรียนให้สวยงามน่าเรียน					
4	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย					
5	ครูสรุปความรู้ได้ชัดเจนและกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวัน					
6	ครูให้นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมงานเพื่อบันทึกความภาคภูมิใจในผลงาน					
7	ครูฝึกให้นักเรียนให้คะแนนผลงานของตนเองและผลงานของเพื่อน					
8	ครูเน้นให้นักเรียนร่วมมือกันทำงานมากกว่าแข่งกันทำงาน					
9	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ในระหว่างเรียน					
10	นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างอิสระเต็มที่					
11	นักเรียนได้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี					
12	นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนตามความถนัดและความสนใจ					
13	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน					
14	นักเรียนได้เรียนรู้ของจริงจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ในวัด ในชุมชน สวนสมุนไพร ฯลฯ					

ข้อ	ข้อความ	บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
15	นักเรียนได้ค้นพบความถนัดและความสนใจ ของตนเอง					
16	นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ห้องโสต ห้อง วิชาการ					
17	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ในระหว่างการทำงาน					
18	หลังจากทำงานกลุ่มร่วมกันนักเรียนและ เพื่อนๆ มักจะช่วยกันสรุปผลที่เกิดขึ้นว่าได้ เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งใดไปบ้าง					
19	ครูมักจะเสนอข่าวให้กับนักเรียนในห้องเรียน ได้คิดวิเคราะห์เนื้อหาถึงสาเหตุของปัญหา					
20	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆในระหว่างทำกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น					

แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงค่อนข้างมาก	จริงปานกลาง	จริงค่อนข้างน้อย	จริงน้อยหรือไม่จริงเลย
1	เมื่อเพื่อนมีปัญหาในการทำงานข้าพเจ้าจะช่วยเหลือเพื่อน					
2	ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือเพื่อนด้วยความจริงใจ					
3	ข้าพเจ้ามักจะแบ่งปันขนมหรือของใช้ให้กับเพื่อนๆ					
4	ในการทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้าเต็มใจปฏิบัติตามข้อตกลง					
5	ข้าพเจ้าจะไม่พอใจเมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็นแตกต่างจากข้าพเจ้า					
6	ข้าพเจ้ามักจะหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมกับเพื่อน					
7	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้าจะยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน					
8	ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็นกับเพื่อน					
9	ข้าพเจ้าชอบทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ตามลำพัง					
10	เมื่อเพื่อนกระทำความดี ข้าพเจ้าจะชมเชยเพื่อนด้วยความจริงใจ					
11	เมื่อได้รับมอบหมายงานกลุ่มข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้อย่างดี					
12	ข้าพเจ้าเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม					
13	ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่ออยู่ร่วมกับเพื่อน					
14	ข้าพเจ้าจะตำหนิเพื่อนเมื่อเพื่อนทำอะไรที่ไม่ถูกใจ					
15	ข้าพเจ้ามีความพึงพอใจที่สามารถทำให้เพื่อนมีความสุขสนุกสนาน					
16	ข้าพเจ้ามักน้อยใจในตนเองเมื่อเพื่อนไม่ยอมรับความสามารถของตน					
17	ข้าพเจ้ามักมีความขัดแย้งกับเพื่อนในการทำงานกลุ่ม					

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงค่อนข้างมาก	จริงปานกลาง	จริงค่อนข้างน้อย	จริงน้อยหรือไม่จริงเลย
18	ข้าพเจ้าไม่ชอบใจที่เพื่อนล้อเลียนเกี่ยวกับร่างกายของตนเอง					
19	ข้าพเจ้ารู้สึกว่เพื่อนๆ ไม่ค่อยให้ความสนใจในความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
20	เมื่อมีปัญหาในการทำงานข้าพเจ้ามักจะปรึกษาเพื่อนในกลุ่ม					

แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงค่อนข้างมาก	จริงปานกลาง	จริงค่อนข้างน้อย	จริงน้อยหรือไม่จริงเลย
1	เมื่อข้าพเจ้าได้รับมอบหมายงานจากผู้ปกครอง ข้าพเจ้าจะปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ					
2	เมื่อหยิบของภายในบ้านมาใช้ข้าพเจ้าจะเก็บไว้ที่ เดิม					
3	ข้าพเจ้าจะรู้สึกผิดถ้าผิดเวลานัดกับผู้ปกครอง					
4	เมื่อมีการจัดกิจกรรมภายในครอบครัวข้าพเจ้าจะ ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่					
5	ข้าพเจ้าจะช่วยงานต่างๆ ภายในบ้าน					
6	ข้าพเจ้าจะทำงานบ้านที่ค้างอยู่ให้เสร็จแม้ว่าจะใช้ เวลานานก็ตาม					
7	เมื่อทำให้บุคคลในครอบครัวโกรธข้าพเจ้าจะ พยายามปรับความเข้าใจ					
8	ข้าพเจ้าทราบถึงหน้าที่ของตนดีว่าต้องตั้งใจเรียน เพื่อครอบครัว					
9	เมื่อผู้ปกครองกล่าวตักเตือนข้าพเจ้าจะปรับปรุง ตนเองทันที					
10	ข้าพเจ้าช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงานเล็กๆ น้อยๆ เสมอ					
11	ข้าพเจ้าจะขออนุญาตผู้ปกครองเมื่อต้องการออก นอกบ้าน					
12	ข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนเพื่อจะได้ผลการเรียนที่ดีให้ ผู้ปกครองดีใจ					
13	ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกังวลเมื่อต้องกลับบ้านผิดเวลา					
14	ข้าพเจ้าจะทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมายอย่างดี ที่สุด แม้จะชอบหรือไม่ก็ตาม					
15	ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกังวลมากเมื่อทำเรื่องที่ได้รับ มอบหมายจากผู้ปกครองไม่เรียบร้อย					
16	ข้าพเจ้าจะใช้เวลาว่างช่วยเหลืองานภายในบ้าน					

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงค่อนข้างมาก	จริงปานกลาง	จริงค่อนข้างน้อย	จริงน้อยหรือไม่จริงเลย
17	ข้าพเจ้าจะเก็บเงินซื้ออุปกรณ์การเรียนด้วยตนเองเพื่อแบ่งเบาภาระของครอบครัว					
18	เมื่อทำของเสียหายข้าพเจ้าจะบอกให้ผู้ปกครองทราบเสมอ					
19	ข้าพเจ้าสามารถจัดหาเสื้อผ้าใส่ได้ด้วยตนเอง					
20	ข้าพเจ้าไม่ชอบเล่นเกมส์ผู้ปกครองเพราะกลัวถูกใช้งาน					

แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงค่อนข้างมาก	จริงปานกลาง	จริงค่อนข้างน้อย	จริงน้อยหรือไม่จริงเลย
1	ผู้ปกครองวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับข้าพเจ้า					
2	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาการเรียนผู้ปกครองจะเสนอแนะวิธีการแก้ไข					
3	ผู้ปกครองส่งเสริมให้ข้าพเจ้าใช้แหล่งข้อมูล เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ในการหาข้อมูลทางการเรียน					
4	ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ด้านต่างๆ					
5	เมื่อเหน็ดเหนื่อยจากการเรียนผู้ปกครองจะให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า					
6	ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้าแก้ปัญหาด้วยการคิดอย่างมีเหตุผล					
7	วิชาใดที่ได้คะแนนไม่ดี ผู้ปกครองจะให้กำลังใจและแนะนำให้ข้าพเจ้าขยันเรียนมากขึ้น					
8	ผู้ปกครองส่งเสริมให้ข้าพเจ้ากล้าแสดงออกในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การตอบปัญหา ประกวดเรียงความ จัดแสดงโครงงาน					
9	เมื่อข้าพเจ้าทำการบ้านไม่ได้ผู้ปกครองจะอธิบายให้ข้าพเจ้าเข้าใจได้					
10	ผู้ปกครองมักจะพาข้าพเจ้าไปดูการจัดงานนิทรรศการเกี่ยวกับวิชาการเสมอ					
11	ผู้ปกครองจะซักถามถึงการเรียนของข้าพเจ้าอยู่เสมอ					
12	ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนของข้าพเจ้าเสมอ					
13	ผู้ปกครองเข้าร่วมชมและให้กำลังใจเมื่อข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน					

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก	จริงค่อนข้างมาก	จริงปานกลาง	จริงค่อนข้างน้อย	จริงน้อยหรือไม่จริงเลย
14	เมื่อถึงเวลาใกล้สอบ ผู้ปกครองจะเตือนให้ข้าพเจ้าตั้งใจอ่านหนังสือ					
15	ผู้ปกครองมักจะซื้อหนังสือบทเรียนมาให้ข้าพเจ้าเสมอ					
16	ผู้ปกครองแสดงความดีใจหรือชื่นชมในผลงานของข้าพเจ้าเมื่อประสบความสำเร็จในการเรียน					
17	ผู้ปกครองตั้งคำถามให้ข้าพเจ้าได้คิดวิเคราะห์					
18	ผู้ปกครองกระตุ้นให้ข้าพเจ้าพัฒนาตามความสามารถที่ตนเองมีอยู่					
19	ผู้ปกครองจะสนับสนุนให้ข้าพเจ้าร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียนเสมอ					
20	ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้าดูรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้					

แบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้

คำชี้แจง

1. แบบวัดความสามารถในการจัดการความรู้ฉบับนี้มีทั้งหมด 20 ข้อ
2. ใช้เวลาในการสอบ 40 นาที
3. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาว่าถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นั้น นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ได้อย่างไร โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้ 3 ตัวเลือก คือ ก. ข. และ ค. ตัวเลือกเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ได้ให้นักเรียนพิจารณาว่าคำตอบใดเป็นผลปฏิบัติที่มีโอกาสจะได้รับความสำเร็จมากที่สุดหรือเป็นสิ่งที่จะได้ความรู้ได้ดีที่สุด โดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น
4. วิธีตอบแบบวัดให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบในตัวเลือกที่ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
5. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ส่งผลต่อการตัดสินผลการเรียนของนักเรียน และคำตอบของนักเรียนจะนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น

ตัวอย่าง

(0) วาริต้องการเพาะถั่วงอก แต่วาริไม่ทราบขั้นตอนในการทำ ถ้านักเรียนเป็นวารินักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ค้นข้อมูลจากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับขั้นตอนต่างๆ แล้วนำมาทดลองทำ
- ข. ถามเพื่อนที่เคยเพาะถั่วงอกมาแล้ว
- ค. ไปดูวิธีและขั้นตอนจากสถานที่จริงแล้วจดขั้นตอนไว้

การตอบ

เมื่อนักเรียนต้องการตอบข้อ ก. ให้เลือก ดังตัวอย่าง

ก	ข	ค
X		

แต่ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีดเส้นขวางทับรอยขีดเดิม จากข้อ ก. เป็น ค. ดัง

ตัวอย่าง

ก	ข	ค
✕		X

แบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้

ข้อ	ข้อความถาม
1	<p>วารีต้องการเพาะถั่วงอก แต่วารีไม่ทราบขั้นตอนในการทำ ถ้านักเรียนเป็นวารีนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร</p> <p>ก. ค้นข้อมูลจากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับขั้นตอนต่างๆ แล้วนำมาทดลองทำ</p> <p>ข. ถามเพื่อนที่เคยเพาะถั่วงอกมาแล้ว</p> <p>ค. ไปดูวิธีและขั้นตอนจากสถานที่จริงแล้วจดขั้นตอนไว้</p>
2	<p>หากสัปดาห์หน้านักเรียนต้องเรียนเรื่อง การสังเคราะห์แสงของพืช นักเรียนจะมีวิธีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างไร</p> <p>ก. ไปหาหนังสือเกี่ยวกับการสังเคราะห์แสงของพืชมาอ่านเพิ่มเติม</p> <p>ข. รอให้อาจารย์สอนเองในห้อง</p> <p>ค. สอบถามจากเพื่อนที่อ่านแล้วให้อธิบายให้ฟังอย่างละเอียด</p>
3	<p>นักเรียนอ่านหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์น่ารู้เล่มหนึ่ง พบว่านักวิทยาศาสตร์ท่านหนึ่ง มีผลงานการประดิษฐ์อยู่อีกหลายอย่างที่น่าสนใจ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ค้นหาหนังสือเกี่ยวกับบุคคลท่านนี้เพิ่มเติม</p> <p>ข. รับรู้เพียงเท่านี้ก็พอแล้ว</p> <p>ค. จดชื่อหนังสือนี้เล่มนี้ไว้อ่านทีหลัง</p>
4	<p>ทางโรงเรียนได้จัดให้มีการทัศนศึกษาที่ท้องฟ้าจำลอง กรุงเทพมหานครและให้นักเรียนทำรายงานส่งด้วย นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. จดข้อมูลต่างๆที่น่าสนใจอย่างละเอียดและหาข้อมูลเพิ่มเติมแล้วกลับมาเขียนเป็นรายงาน</p> <p>ข. จดบ้างและขอข้อมูลต่างๆ จากเพื่อนเมื่อกลับจากการไปทัศนศึกษาแล้ว</p> <p>ค. จำข้อมูลต่าง ๆ ไว้แล้วกลับมาเขียนรายงานส่งอาจารย์</p>
5	<p>ถ้าครูมอบหมายให้นักเรียนประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคำนวณวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ศึกษาแค่ความรู้เบื้องต้นอย่างเดียว</p> <p>ข. ศึกษาข้อมูลและฝึกปฏิบัติพอรู้เท่านั้น</p> <p>ค. ค้นคว้าจากหนังสือและฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมจนชำนาญ</p>

ข้อ	ข้อความ
6	<p>อ้อยเห็นพาดหัวข่าวสถานการณ์จาก 3 จังหวัดภาคใต้จากหนังสือพิมพ์ในห้องสมุด แต่อ้อยต้องรีบไปเรียนจึงไม่ได้อ่านรายละเอียดของเรื่องดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นอ้อย นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. หาเวลาอ่านหนังสือพิมพ์ด้วยตนเอง ในห้องสมุด</p> <p>ข. ไปเรียนก่อน อ่านแค่พาดหัวข่าวก็พอ</p> <p>ค. บอกให้เพื่อนไปอ่านหนังสือพิมพ์แล้วเล่าให้ฟัง</p>
7	<p>ไอซ์ฟังเพื่อนเล่าถึงงานประเพณีบุญพระเวดของจังหวัดร้อยเอ็ด ไอซ์ไม่เคยไปแต่สนใจรายละเอียดของประเพณีนี้มาก ถ้านักเรียนเป็นไอซ์ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. เพื่อนเล่าให้ฟังก็มีรายละเอียดพอแล้ว</p> <p>ข. ค้นหาจากหนังสือประเพณีไทยจะได้เห็นภาพของงานด้วย</p> <p>ค. ถามจากผู้อื่นที่เคยไปเที่ยวงานประเพณีนี้ให้เล่ารายละเอียดให้ฟัง</p>
8	<p>ครูคืนแบบฝึกหัดที่ตรวจแล้วให้กับ ปราบกว่าแบบฝึกหัดของก๊ีบผิดเกือบหมด ก๊ีบสงสัยว่าทำไมจึงผิด ถ้านักเรียนเป็นก๊ีบ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ให้ครูช่วยอธิบายข้อที่ตนเองทำผิด</p> <p>ข. ขอดูแบบฝึกหัดของเพื่อนที่ทำได้อย่างถูกต้อง</p> <p>ค. นำแบบฝึกหัดของตนไปให้เพื่อนที่ทำถูกต้องช่วยอธิบาย</p>
9	<p>อาจารย์มอบหมายงานให้ไปทำการค้นคว้าเรื่องการผสมเทียม แล้วนำมาเสนอหน้าชั้นเรียน นักเรียนจะมีวิธีการค้นคว้าข้อมูลอย่างไร</p> <p>ก. ค้นข้อมูลจากห้องสมุดหรือจากอินเทอร์เน็ต</p> <p>ข. ลอกจากเพื่อนที่ไปค้นข้อมูลมาแล้ว</p> <p>ค. ถามผู้ที่มีความรู้ด้านการผสมเทียม</p>
10	<p>ในช่วงโมเรียนวิทยาศาสตร์ ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำการทดลอง นักเรียนจะปฏิบัติตัวอย่างไร</p> <p>ก. ตั้งใจทำการทดลองด้วยตนเองและจดข้อมูลที่ศึกษาได้อย่างละเอียด</p> <p>ข. ลอกผลการทดลองจากเพื่อนที่เก่งๆแล้วนำมาปรับเป็นของตัวเอง</p> <p>ค. ดูวิธีการทดลองจากเพื่อนแล้วจดบันทึกผลการทดลอง</p>
11	<p>อยู่ทำการบ้านคณิตศาสตร์ถึงข้อสุดท้าย แต่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ ถ้านักเรียนเป็นอยู่ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. พยายามไปถามเพื่อนที่โรงเรียน</p> <p>ข. โทรศัพท์ไปถามเพื่อนเพื่อถามเกี่ยวกับแนวทางในการคิด</p> <p>ค. ค้นคว้าหาแนวคิดจากหนังสือที่เรียนมาแล้ว แล้วกลับมาทำใหม่</p>

ข้อ	ข้อความ
12	<p>อาจารย์ให้นักเรียนค้นคว้าและอ่านหนังสือเรื่องใช้วัตถุดิบในห้องสมุดแล้วให้เขียนรายงานนักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือหลาย ๆ เล่มให้เข้าใจแล้วเขียนรายงานส่งอาจารย์</p> <p>ข. ศึกษาจากหนังสือเล่มเดียวก็เพียงพอกับการเขียนรายงานแล้ว</p> <p>ค. ให้เพื่อนไปหาหนังสืออ่านแล้วค่อยทำรายงานกับเพื่อนอีกที</p>
13	<p>ในการทำโจทย์คณิตศาสตร์ข้อหนึ่งซึ่งยากมาก ทุกคนในห้องต่างก็ทำไม่ได้ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. พยายามคิดหาวิธีถ้าไม่ได้จริงๆ ก็เลิกทำโจทย์ข้อนั้น</p> <p>ข. ชวนเพื่อนๆ ไปถามอาจารย์เพื่อหาวิธีการคิด</p> <p>ค. พยายามหาวิธีคิดและโจทย์ที่คล้ายกันมาประยุกต์ใช้จนกว่าจะได้คำตอบ</p>
14	<p>หยุดติดตามการเปิดให้บริการของรถไฟฟ้าใต้ดินเพราะสนใจวิธีการใช้บริการตลอดจนรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ถ้านักเรียนเป็นหยุด นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ค้นหารายละเอียดจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับรถไฟฟ้าใต้ดิน</p> <p>ข. รอให้ปิดเทอมจะให้พ่อแม่พาไปใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน</p> <p>ค. สอบถามรายละเอียดจากผู้ที่เคยใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน</p>
15	<p>ช่างสนใจข่าวการเมือง ยิ่งในช่วงของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่ช่างไม่มีเวลาชมการถ่ายทอดสด เขาต้องไปโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นช่าง นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ติดตามจากข่าวภาคค่ำทางโทรทัศน์</p> <p>ข. ติดตามอ่านจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ ในห้องสมุดโรงเรียน</p> <p>ค. ชักถามจากเพื่อนที่ไปอ่านข้อมูลมาแล้ว</p>
16	<p>นักเรียนได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ว่าจะเกิดสุริยุปราคา ในสัปดาห์หน้านี้ เมื่อนักเรียนได้รับฟังแล้วจะปฏิบัติตัวอย่างไร</p> <p>ก. สอบถามอาจารย์วิทยาศาสตร์ว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างไร</p> <p>ข. รอดูปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร</p> <p>ค. รับฟังแล้วกลับไปศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น</p>
17	<p>วาริต้องการทราบขั้นตอนการทำขนมปังเพื่อหารายได้ในช่วงปิดเทอมนักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการใดหาข้อมูลขั้นตอนการทำขนมปังได้</p> <p>ก. ถามจากอาจารย์ที่สอนวิชาคหกรรมในโรงเรียน</p> <p>ข. ซื้อหนังสือวิธีทำขนมปังชนิดต่างมาศึกษาแล้วลองปฏิบัติ</p> <p>ค. ถามจากเพื่อนๆ ที่เคยทำมาแล้วว่ามีขั้นตอนอย่างไร</p>

ข้อ	ข้อความ
18	<p>อภิชาติทำการทดลองเรื่องการสังเคราะห์แสงของพืชแต่ผลการทดลองที่ออกมาผิดพลาดถ้านักเรียนเป็นอภิชาติจะทำอย่างไร</p> <p>ก. พยายามค้นหาข้อผิดพลาดว่าเกิดจากอะไรแล้วเริ่มทำการทดลองใหม่</p> <p>ข. เลิกทำแล้วค่อยลอกผลการทดลองจากเพื่อน</p> <p>ค. ทำต่อไปโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ประจำวิชา</p>
19	<p>อาทิตย์ไปเที่ยวบ้านเพื่อน แล้วเห็นลุงของกิตติกำลังทำการดองกิ่งต้นเฟื่องฟ้าอยู่ อาทิตย์จึงสนใจอยากจะทำดองกิ่งต้นไม้บ้าง ถ้านักเรียนเป็นอาทิตย์จะทำอย่างไร</p> <p>ก. กลับมาบ้านแล้วลองทำตามที่เห็นด้วยตนเองก่อน</p> <p>ข. ถามลุงของกิตติว่ามีขั้นตอนอย่างไรแล้วกลับมาหาข้อมูลเพิ่มเติมว่าวิธีที่ถูกต้องมีขั้นตอนอย่างไร</p> <p>ค. ถามลุงของกิตติว่ามีขั้นตอนการทำอย่างไร</p>
20	<p>วันหนึ่งอภิชาติดูรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม เขารู้สึกชอบและอยากทดลองเลี้ยงดู แต่ในหมู่บ้านของเขาไม่มีใครที่เลี้ยงและพอที่จะไปสอบถามหรือดูวิธีการเลี้ยงได้เลยถ้านักเรียนเป็นอภิชาติจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ไปซื้ออุปกรณ์มาทดลองเลี้ยงก่อน</p> <p>ข. ถามเพื่อนที่เคยเลี้ยงมาก่อนว่ามีวิธีการเลี้ยงอย่างไร</p> <p>ค. ศึกษาข้อมูลวิธีการเลี้ยง แล้วมาทดลองเลี้ยง</p>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นายสิทธิเดช ขวัญเรือง
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด	อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 399/599 โชคชัยร่วมมิตรคอนโดมิเนียม ซอยวิภาวดี – รังสิต 16/5 ถนนวิภาวดี – รังสิต แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครู คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนปทุมวัน เลขที่ 130 ซอยจุฬาลงกรณ์ 5 ถนน พระราม 4 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2532	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชาติตระการ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชาติตระการวิทยา อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2541	ครุศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์) จากสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2550	ศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร